

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

TOIMINTAKERTOMUS

2017

Sisällys

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KESKUS RY	3
RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA.....	8
MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA.....	14
YRITYSPALVELUT	16
JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN	20
VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI.....	25
MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUKSET.....	28
ETELÄ-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	28
ETELÄ-SAVON MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	32
ETELÄ-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	37
KAINUUN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	47
KESKI-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	52
KESKI-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	56
LAPIN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS	61
LÄNSI-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS.....	64
OULUN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS	68
POHJOIS-KARJALAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS	79
POHJOIS-SAVON MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS	82
Liite 1. Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöinä vuonna 2017 toimineet	86
Liite 2. Toimintatilastot.....	87

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KESKUS RY

Vuosi 2017 oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n 24. toimintavuosi rekisteröityneenä yhdistyksenä. Perustamisvuosi on 1933. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus (MKNK) on yleishyödyllinen yhdistys ja valtakunnallisen neuvontajärjestön keskusjärjestö.

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen ruuan, maaseutumaiseman sekä yritys- palveluiden asiantuntijajärjestö. Strategiakauden 2016–2020 visiona on Maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu – hyvinvoivat suomalaiset.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ohjaa ja koordinoi koko järjestön toimintaa. Se huolehtii mm. opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen hakemisesta ja jaosta piirikeskuksiin, valvonnasta, raportoinnista ja tilityksistä. Keskus vastaa myös valtakunnallisten hankkeiden hausta ja hallinnoinnista. Tavoitekeskustelut piirikeskusten kanssa käydään syksyisin.

Toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maiseman- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut sekä järjestötoiminta. Viestintä sekä Koti ja maaseutu -lehti tukevat avaintulosalueiden tavoitteiden saavuttamista.

Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuosi näkyi vahvasti maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa vuonna 2017. Vuotta juhlistettiin Maistuva maaseutu -teemalla. Vuoden aikana maa- ja kotitalousnaiset yhdistyksineen ja jäsenineen järjestivät satoja Maistuva maaseutu - tapahtumia eri puolella Suomea.

Juhlavuosi näkyi erityisesti ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnassa sekä järjestötoiminnassa. Vuoden aikana järjestettiin satoja tapahtumia eri puolella Suomea. Tapahtumia pidettiin maaseudulla ja kaupungeissa, kylillä, tiloilla, pelloilla, kaduilla ja jopa saunoissa. Suuren suosion saavuttivat kekrikurssit. Myös kesäkuun Impi saunoo -tapahtumat innostivat ihmisiä nauttimaan saunan lisäksi yhteisöllisyydestä. Ruokaneuvontaa toteutettiin myös muissa yleisötilaisuuksissa. Ravitsemussuosituksia jalkautettiin mm. ikääntyneille, lapsille sekä nuorille. Lähiruuan käyttöä edistettiin. Kaikkiaan ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnalla sekä järjestötoiminnalla tavoitettiin reippaasti yli 100 000 henkilöä.

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa panostettiin edellisten vuosien tapaan palveluiden ja hankkeiden kehittämiseen. Maisema- ja luonnonhoidon palveluiden sekä ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnan yhteinen iso ponnistus oli Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin 2017–2019 -hankkeen läpimeno ympäristöministeriössä. Hanke on osa hallituksen Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön -kärkihanketta. Kolmas Vuoden maisemateko -kilpailu aktivoi jälleen parantamaan maisemia. Kilpailuun saatiin kaikkiaan 50 ehdotusta. Vuoden 2017 maisemateoksi valittiin Vienan reitti Kainuussa.

Yrityspalveluissa keskeisenä asiana oli osaamisen kehittäminen, verkostoituminen ja naisten kannustaminen yrittäjyyteen. Myös Maistuva maaseutu -teemaan sekä maaseutumatkailun vastuullisen toiminnan kehittämiseen panostettiin.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen ja piirikeskusten toimihenkilöt sekä paikallisyhdistykset jäsenineen tekivät arvokasta työtä erityisesti maaseudun, mutta myös kaupunkien elinvoimaisuuden sekä suomalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Työssämme ovat jälleen vahvasti olleet mukana lukuisat luottamushenkilöt, jotka vapaaehtoisina ovat antaneet aikaansa ja osaamistaan tämän järjestön päämäärien saavuttamiseksi. Lämpimät kiitokset kaikille toimi- ja luottamushenkilöille sekä kaikille paikallisyhdistysten toimijoille.

Lämpimät kiitokset myös opetus- ja kulttuuriministeriölle, ympäristöministeriölle, maa- ja metsätalousministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle ja Maaseutuvirastolle ja kaikille muille organisaatioille ja toimijoille, jotka ovat rahoittaneet toimintaamme ja siten mahdollistaneet sen työn, jota olemme valtakunnallisena järjestönä saaneet tehdä tämän yhteiskunnan eteen.

HALLINTO

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n varsinainen kokous

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n varsinainen kokous pidettiin 23.11.2017 Vantaalla Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n toimiston lähellä sijaitsevassa auditoriossa (Faba Arkisto).

Varsinaiseen kokoukseen osallistui 36 virallista kokousedustajaa ja 17 muuta henkilöä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Päivi Alanne Lohjalta. Kokouksesitelmän aiheesta ”Kotitalouksien ja ammattitilojen valaistus kestävän kehityksen näkökulmasta” piti myyntipäällikkö Kari Niemenmaa Oy Airam Electric Ab:sta.

Kokouksessa luovutettiin Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen myöntämä Vuoden maisemateko -tunnustus kainuulaisille Pentti Kinnuselle, Pauli Heikkiselle ja Juha Kinnuselle Vienan reitin kunnostustyöstä. Suomussalmen Vängän ja Viiangin kylien maanomistajien työ tukee merkittävästi Vienan reitin kehittämistä kulttuuri- ja luontomatkailukohteena.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n myöntämä tunnustuspalkinto annettiin toimintavuonna Kainuun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukselle. Perusteluissa tuotiin esille piirikeskuksen aktiivinen neuvonta- ja järjestötyö harvaan asutulla alueella. Lisäksi Kainuun maa- ja kotitalousnaiset ovat esimerkillisesti onnistuneet maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Hallitus

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

• puheenjohtaja	yrittäjä, keittiömestari Maija Silvennoinen (Keski-Suomi)
• varapuheenjohtaja	maatalousyrittäjä Riitta Ryhänen (Pohjois-Savo)
• jäsen	yrittäjä Eija Jukkola (Keski-Pohjanmaa)
• jäsen	maa- ja metsätalousyrittäjä Pirjo Luotola (Keski-Suomi)
• jäsen	maa- ja metsätalousyrittäjä Rauni Miettinen (Etelä-Suomi)
• jäsen	kansanedustaja Mirja Vehkaperä (Oulu)
• jäsen, sihteeri	toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt

Hallitus kokoontui toimintavuonna kuusi kertaa. Tämän lisäksi pidettiin yksi sähköpostikokous. Hallituksesta erovuorossa olivat puheenjohtaja Maija Silvennoinen ja jäsen Pirjo Luotola. Jäsen Riitta Ryhänen jätti eropyynnön hallituksesta. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen varsinaisessa kokouksessa 23.11.2017 hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin pääsihteeri Mervi Mäki-Neste (Etelä-Pohjanmaa) vuosiksi 2018–2020. Pirjo Luotolan seuraajaksi valittiin yrittäjä Marttiina Sihvola (Etelä-Savo) vuosiksi 2018–2020. Riitta Ryhäsen tilalle vuodeksi 2018 valittiin maaseutuyrittäjä Tarja Tervo (Kainuu).

JÄSENISTÖ

Jäsenjärjestöt

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n jäseniä ovat ProAgria Keskukset (11 kpl), ProAgria Keskusten Liitto sekä Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry.

Paikallistason toimintayksiköitä, maa- ja kotitalousseuroja, maa- ja kotitalousnaisten osastoja tai muita vastaavia, järjestöllä oli 1 227. Niissä toimi 41 496 maa- ja kotitalousnaista (Vuoden 2016 tieto).

Kunniajäsenet

Kunniajäseniä ovat emäntä Pirkko Kallio (Nivala) vuodesta 2003, maanviljelysneuvos Marja Kallio (Laukaa) vuodesta 2009 sekä maakuntaneuvos Eeva Nurmi (Humppila) vuodesta 2013.

TOIMIHENKILÖT

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen palveluksessa työskentelivät toimintavuonna seuraavat henkilöt:

- toiminnanjohtaja, päätoimittaja Mirja Hellstedt
- talous- ja hallintopäällikkö Tiina Elttula
- kehityspäällikkö Sanna Hiltunen 2.1–30.6 ja 15.9.–31.12.2017 (kokonaan ulkopuolinen rahoitus 2.1.–30.6 ja osittainen ulkopuolinen rahoitus 15.9.–31.12.)
- kehitysjohdaja (maiseman- ja luonnonhoito) Leena Lahdenvesi-Korhonen
- kehityspäällikkö (yrityspalvelut) Miia Nätti 6.4.2017 saakka
- kehityspäällikkö (ruoka, ravitseminen ja kotitalous) Katja Pethman
- vs. viestintäpäällikkö Silja Varjonen 5.9.2017 saakka (viestintäpäällikkö Johanna Kleemolan sijainen)
- järjestöpäällikkö Helena Velin
- toimituspäällikkö Kirsi Väisänen (Koti ja maaseutu -lehti).

Graafista suunnittelua ostettiin ProAgria Keskusten Liitosta, vastuuhenkilönä graafinen suunnittelija Birgitta Salminen.

Jäsenyys / edustus eri toimielimissä ja organisaatioissa

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen henkilöstö on osallistunut aktiivisesti erilaiseen sidosryhmätyöskentelyyn ja on ollut edustettuina toimintavuonna mm. seuraavissa toimintaryhmissä:

- Alfred Kordelinin säätiön Jaakko Kolmosen rahasto, jäsen Mirja Hellstedt
- Kotitalous- ja kuluttajaneuvottelukunta, jäsenet Mirja Hellstedt ja Katja Pethman
- Kotitalouksien omatoimisen varautumisen järjestötoimikunta (Kova), jäsen Helena Velin
- Luonnonvarakeskuksen koordinoima Arktisuudesta elintarvikeviennin kärki –hanke, jäsen Mirja Hellstedt
- Maaseudun tukihenkilöverkko, ohjausryhmän jäsen Mirja Hellstedt
- Maaseutuverkoston hyvinvointiryhmä, jäsen Helena Velin
- Maatalouskoneiden tutkimussäätiön hallintoneuvosto, jäsen Helena Velin, varajäsen Tiina Elttula
- Maito ja terveys ry, hallituksen jäsen Katja Pethman
- Maitohygienialiiton johtokunta, jäsen Mirja Hellstedt
- Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman seurantakomitea, jäsen Mirja Hellstedt, varajäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston luontorinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston muinaisjäännösten hoidon asiantuntijarinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Naisjärjestöjen Keskusliitto, MKNK jäsenjärjestö
- Naisten Valmiusliitto, hallituksen jäsen Helena Velin, varajäsen Eeva Nurmi
- Työtehoseuran valtuuskunta, jäsen Mirja Hellstedt
- Työ- ja elinkeinoministeriön Kuluttaja-asiain neuvottelukunta, jäsen Mirja Hellstedt, varajäsen Helena Velin
- Viherympäristöliiton viheralan neuvottelukunta VihNe, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Viherympäristöliiton puunhalausviikon järjestelytoimikunta, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen

JULKAISUT

Ammatti- ja järjestölehti KOTI ja maaseutu

Toimituspäällikkö Kirsi Väisänen vastasi lehden suunnittelusta, toimitusprosessista ja yhteyksistä avustajiin ja asiamiehiin. Lehden taittopalvelu ostettiin ProAgrian graafiselta suunnittelijalta Birgitta Salmiselta. Ilmoitusmyynnistä ja yhteyksistä Jaicom Tilaajapalveluun vastasi talouspäällikkö Tiina Elttula. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen viestintäpäällikkö ja kehityspäälliköt osallistuivat lehden suunnitteluun ja toteutukseen, erityisesti ruokasivujen osalta. Harjoittelija Tuija Hannula kirjoitti useita juttuja.

Toimintavuoden alusta lehti muuttui 48-sivuisesta 60-sivuiseksi. Ilmestymiskerrat harvenivat kymmenestä kahdeksaan. Vuositasolla sivumäärä pysyi täten samana. Lehden tilaajamäärä oli keskimäärin noin 8 208, joista vapaakappaleiden osuus oli 345 lehteä. Lehteä rahoitettiin ensisijaisesti tilausmaksuilla. Yhteistyötä tehtiin Future Crops -hankkeen, Kymppi Maukkaiden, Plastexin, Pure peruna -hankkeen ja SAGA:n kanssa.

Lehdessä käsiteltiin vuoden aikana eri tavoin Suomen juhlavuotta ja itsenäisyyttä. Käsiteltiin myös maahanmuuttaja-aiheita. Peruna oli esillä joka numerossa. Kesäkuussa Impi saunoi, ja se huomioitiin lehdessäkin. Syksypuolella tuotiin esille vaikeuksissa olevien ja yksinäisiksi itsensä tuntevien viljelijöiden tukitoimia. Home-ongelmat ja ympäristöherkkyydestä oli juttupari lokakuun lehdessä. Syksypuolen lehdissä oli myös liikunnan harrastamista tukevia juttuja. Vuoden viimeinen numero oli joulunainen ja tunnelmallinen. Uusina juttutyypeinä joka lehteen tulivat lyhyt ravitsemusaiheita käsittelevä ja pitkä maaseudun koteihin keskittyvä juttu. Mari Mörö aloitti kolumnistina.

Lehden tasoa pidettiin korkeana mm. käyttämällä taitaviksi osoittautuneita toimittajia ja kuvaajia. Lehden toimituspäällikkö kirjoitti osan jutuista. Tarvittaessa kuvituksessa hyödynnettiin kuvapankkien kuvia. Sisältörunko oli pääosin suunniteltu etukäteen varsinkin sesonkiin sitoutuvissa jutuissa.

Lehden ruokaohjeet olivat omien asiantuntijoidemme laatimia, ja osa Pure peruna -hankkeessa tuotettuja. Puheenjohtajamme Maija Silvennoisen ruokapalstasta nautimme joka numerossa. Kauhanvarressa-palsta jatkuu vuonna 2018.

Omiin asiantuntijoihin ja jäseniin pidettiin yhteyttä kysymällä juttuideoita ja palautetta. Lehden Facebook-, Instagram- ja kotisivunäkyvyyteen käytettiin aikaa.

Noin 80 aktiivista asiamiestä markkinoi lehteä. Erilaisia kampanjatarjouksia toteutettiin maa- ja kotitalousnaisten tapahtumissa. Maa- ja kotitalousnaisten, ProAgrian, Faban ja Mtechin henkilökunnalle tarjottiin mahdollisuus tilata lehti puoleen hintaan itselle tai lahjaksi.

Ilmoittelua tehtiin omassa lehdessä, Maatalouskalenterissa ja ProAgrian maakunnallisissa lehdissä. Piirikeskuksia varten tehtiin malli-ilmoitus. Lisäksi tuotettiin tilauslipuke, pöytäpuhuja ja markkinointilehtinen käytettäväksi asiamiesten ja piirikeskusten tekemässä markkinoinnissa sekä lahjakortti nettisivulta tulostettavaksi.

Muut julkaisut ja aineistot

Koti ja maaseutu -lehden lisäksi on tuotettu avaintulosalueittain neuvontatyötä tukevia viestintä- ja markkinointimateriaaleja. Niistä kerrotaan myöhemmin eri avaintulosalueiden toiminnan tulosten raportoinnin yhteydessä.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

The Associated Country Women of the World

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus on Maailman maaseutunaisten, The Associated Country Women of the World eli ACWW:n, jäsen.

Maahanmuuttajien kotouttaminen

Uusien turvapaikanhakijoiden määrä pieneni vuonna 2017 vuodesta 2015, jolloin Suomeen tuli ennätysmäärä turvapaikanhakijoita maailmalla puhjenneen pakolaiskriisin johdosta. Turvapaikkahakemusten purkua riitti vielä vuodelle 2017. Käsitellyistä noin 9 400 hakemuksesta 40 % sai myönteisen päätöksen. Kotouttamistyö jatkui Suomessa monien toimijoiden voimin, sillä vieraisiin oloihin tottuminen vie aikansa. Maa- ja kotitalousnaiset jatkoivat seitsemän piirikeskuksen alueella maahanmuuttajien kotouttamistyötä työ- ja elinkeinoministeriön rahoituksella.

Viennin edistäminen

Toimintavuonna jatkettiin vientiä edistävien toimenpiteiden suunnittelua yhteistyössä mm. Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja Ruokatieto Yhdistys ry:n kanssa liittyen Arktisuus elintarvikeviennin kärkenä -hankkeeseen. Tavoitteena on ollut tukea yritysten vientivalmiuksia.

TOIMINTA ERI AVAINTULOSALUEILLA

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Suomen itsenäisyyden juhlaa vietettiin Maistuva maaseutu -teemalla

Maa- ja kotitalousnaiset juhlistivat Suomen itsenäisyyttä Maistuva maaseutu -teemalla. Vuoden aikana maa- ja kotitalousnaiset yhdistyksineen ja jäsenineen järjestivät satoja Maistuva maaseutu -tapahtumia eri puolella Suomea. Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten kehityspäällikkö, järjestöpäällikkö sekä viestintäpäällikkö vastasivat juhlavuoden toiminnan valtakunnallisesta suunnittelusta, johtamisesta, viestinnästä ja arvioinnista. Piirikeskusten asiantuntijat tukivat maakuntatasolla tapahtumien järjestämistä neuvonnalla, koordinoinnilla, materiaaleilla ja viestinnällä. Juhlavuonna avattiin Maa- ja kotitalousnaisten verkkosivuille kokonaisuus www.maajakotitalousnaiset.fi/maistuvamaaseutu sekä tehtiin video viestintää tukemaan.

Maistuva maaseutu -teema näkyi maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa seuraavasti:

- Kekri – perinteistä sadonkorjuun juhlaa -ruokakursseja sekä muita yhteisöllisyyttä lisääviä osaamisen kehittämisen tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 349 kpl ja niille osallistui yhteensä 7 726 henkilöä. Maistuva maaseutu -teeman kekrikurssien lisäksi kurssi- ja luentoaiheina olivat muun muassa kasvisruoka, villivihannekset, terveellinen ja helppo arkirooka, ruisleivän leivonta, gluteeniton leivonta ja muut erityisruokavaliot, säilöntä, joululeivonta, kaaliruuat, kalan käsittely ja valmistus, kotijuustot, makkaran valmistus, ikääntyneiden ravitsemussuositukset ja terveelliset ruokavalinnat, sienet, salaattit ja voileipäkakut.
- Naisvoimaa-viikolla 23.1.–29.1.2017 käynnistettiin itsenäisyyden juhlavuosi (kts. sivu 20)
- Yli 100 Impi saunoo -tapahtumaa järjestettiin 11.6. ja sen tienoilla yli (kts. sivu 20)
- Maistuva maaseutu -markkinoita järjestettiin kaupungeissa, mutta erityisesti kylissä, tiloilla, yrityksissä (kts. sivu 21)
- Makumuistoja mummoille ja papoille –tapahtumia järjestettiin erityisesti palvelutaloissa (kts. sivu 21)
- Maistuva maaseutu -retkiä toteutettiin eri puolella Suomea (kts. sivu 23)

Neuvontaa toteutettiin myös erilaisissa tapahtumissa ja yleisötilaisuuksissa. Maistuva maaseutu -teemojen ohella neuvonnassa jalkautettiin muun muassa ravitsemussuosituksia ikääntyneille, lapsille ja nuorille, edistettiin lähiruuan sekä luonnon- ja luomutuotteiden käyttöä ja maatalousyrittäjien hyvinvointia. Kaikkiaan erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettiin tai niihin osallistuttiin toimintavuonna 87 kertaa. Neuvonnalla tavoitettiin yli 56 000 henkilöä.

Tärkeä osa maa- ja kotitalousnaisten toimintaa ja osaamisen kehittämistä on ruokapalvelujen järjestäminen ja niihin liittyvän osaamisen lisääminen ja kehittäminen. Ruokapalvelu-osaaminen on osa myös kriisitilanteisiin varautumisen järjestelmää. Toimintavuonna ruokapalveluja toteutettiin ammattilaisten ja vapaaehtoisten yhteistyöllä yli 400 tilaisuudessa, joissa tarjottiin yli 12 000 ruoka- tai kahviannosta.

Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, muu erillinen rahoitus

Tuotekehitys ja osaamisen kehittäminen

Toimintavuoden aikana tuotteistettiin yhteistyössä ruoka-asiantuntijoiden kanssa Superruokaa Suomesta, Pure peruna, Suussa sulavaa suklaasta -kurssit sekä puheenjohtaja Maija Silvennoisen kanssa yhteistyössä Maijan maukkaat kasvisruuat -kurssi. Lisäksi markkinoitiin edelleen muun muassa Kekri – perinteistä sadonkorjuun juhlaa -kurssia sekä Kymmenen villiä vihannesta -kurssia. Ruokakurssien markkinointia tehostettiin Emaileria hyödyntäen.

Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden verkostoa ja osaamista vahvistettiin tulevaisuustyöpajassa (tammikuussa 2 pvää) ja webex-koulutuksilla sekä -kokouksilla (11 kpl). Koulutuksissa ja kokouksissa kehitettiin osaamista muun muassa jakaen ruokaneuvonnan onnistumisia. Lisäksi kehitettiin tuotteita, markkinointia ja myyntiä, sidosryhmä- ja yritysyhteistyötä, hanketoimintaa sekä yhtenäisiä toimintatapoja esimerkiksi raportoinnissa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, piirikeskukset ja muut mahdolliset rahoituslähteet.

Valtakunnallisen ja alueellisen sidosryhmätyön kautta nostettiin esiin ruokaosaamista erilaisissa tilaisuuksissa ja työryhmissä. Monipuolisella yhteistyöllä viranomaisten ja yritysten kanssa nostettiin esiin ajankohtaisia aiheita ja markkinoitiin palveluja. Esimerkiksi Melan kanssa tehtiin yhteistyötä maatalousyrittäjien ravitsemuksen ja hyvinvoinnin kohentamiseksi.

Ruoka- ja ravitsemusviestintää tehtiin erityisesti sosiaalisen median kautta, verkkosivuilla sekä Koti ja maaseutu -lehdessä.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus markkinoi valtakunnallisia palveluja kahdella Emailer-kirjeellä keväällä (aiheena erityisesti villivihanneturssit) ja syksyllä (uudet ruokakurssiaiheet). Ruoka-asiantuntijoita myös ohjattiin ja kannustettiin tarttumaan markkinointiin ja myyntiin aktiivisesti valtakunnallisen markkinoinnin jälkeen. Tulosalueen myyntiin (euroissa) saatiin toimintavuoden aikana miltei 30 % kasvu. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Hankkeet ja projektit

Yhteinen keittiö

Yksinäisyys on merkittävä ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhteisöllisyyden muodot ovat muuttuneet, eivätkä kaikki ole päässeet niihin osalliseksi. Tarvitaan matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja ja yhteisöllisyyttä luovia tiloja ja toimintoja. Hankkeen tavoitteena on perustaa maakuntiin yhteisiä keittiöitä ja lisätä yhteisöllisyyttä mm. ruoanvalmistuksen avulla. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus toimi hankkeessa asiantuntijana ohjausryhmässä ja johtoryhmässä. Hankkeen toimijoille tarjottiin piirikeskusten asiantuntijapalveluja, muun muassa hygieniaoasaamiskoulutusta. Rahoitus: sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin 2017–2019

Maa- ja kotitalousnaisten ja Vesistökuuennostusverkoston yhteinen Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hanke aloitettiin toimintavuonna. Elokuussa alkaneessa hankkeessa valmisteltiin syksyn aikana hankeyhteistyötä, toimintamalleja ja aineistoja sekä suunniteltiin toimintaa ja viestintää. Hankkeen päätavoitteena on tuoda kuluttajille tietoa mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristön, erityisesti vesistöjen tilaan omilla valinnoillaan sekä edistää ravinteiden kierrätystä. Lisäksi tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä ja aktivoida vapaaehtoista vesienhoitotyötä havainnollistamisen ja positiivisen viestinnän avulla. Vuonna 2018 aloitetaan käytännön toimenpiteet maakunnissa yhteistyössä piirikeskusten ruoka- ja maisema-asiantuntijoiden kanssa. Rahoitus: ympäristöministeriö

Peruna takaisin nuorten lautasille

Maa- ja kotitalousnaisten sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yhteisessä Pure peruna -hankkeessa tavoitteena oli lisätä perunan vahvuuksien, ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien tuntemista erityisesti nuorten ammattikeittiötoimijoiden ja nuorten kuluttajien keskuudessa sekä siten lisätä perunan kulutusta.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus hallinnoi ja koordinoi hanketta, tuotti siihen materiaalin, koulutti piirikeskusten asiantuntijat tapahtumien ja koulutusten toteuttamiseen sekä vastasi valtakunnallisesta viestinnästä. Vuoden aikana järjestettiin yhteensä 15 Pure peruna -koulutusta pääosin toisen asteen ammattioppilaitoksissa. Opiskelijat olivat suurimmaksi osaksi kokkiopiskelijoita sekä hotelli-, ravintola- ja cateringalan opiskelijoille.

Koulutuksiin osallistui yhteensä 464 opiskelijaa, eli keskimäärin yli 30 opiskelijaa/koulutustilaisuus. Lisäksi koulutusten yhteydessä järjestettiin mahdollisuuksien mukaan infotilaisuus, jolla tavoitettiin myös muita oppilaitosten opiskelijoita. Kaikkiaan oppilaitoksissa järjestetyillä infotilaisuuksilla tavoitettiin yli 1800 henkilöä.

Peruna koettiin oppilaitoksissa tärkeäksi aiheeksi, josta tarvitaan tietoa. Myös terveellisyys, ekologisuus ja lähituotanto kiinnostivat.

Yksi palaute summasi tunnelmat seuraavasti: ”Tapahtuma oli todella kiva! Toi kivan tunnelman luokka yhteisöön. Tällaisia mielenkiintoisia tapahtumia ja luentoja pitäisi olla vaan enemmän. Puhuja teki perunasta hyvin kiinnostavan, mitä mielellään jäi kuuntelemaan. Suosittelen! Tekemistä ja ohjeita. Perunasta huomasin voi tehdä todella paljon eri ruokia ja ihan mitä vaan. Moni nuori kuunteli tarkkaa mitä perunasta sanottiin. Nuorilta tulikin tapahtumasta palautetta, että aiheesta oli tosi paljon tykätty! Kiitos.”

Kuva. Jyväskylässä tutustuttiin monipuoliseen perunaan. Kuva: Mirja Pummila.

Koulutusten lisäksi järjestettiin 20 nuorille suunnattua infotilaisuutta. Tilaisuuksilla tavoitettiin henkilökohtaisella kontaktilla hieman yli 4 700 henkilöä ja infopisteen aiheineen pisti merkille huomattavasti useampi. Sisältönä olivat maistiaiset (esimerkiksi perunanäkkäri), tiedon jakaminen perunasta ja Instagram-kilpailuun osallistumiseen innostaminen. Tilaisuuksia järjestettiin muun muassa oppilaitoksissa sekä sotilaskodeissa.

Hankkeesta viestittiin monipuolisesti. Sidosryhmille kerrottiin hankkeen etenemisestä seitsemällä uutiskirjeellä. Sisäisesti hankkeesta viestittiin koko toteutuksen ajan myös Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöille koulutuspäivillä, toiminnanjohtajien sekä asiantuntijoiden kokouksissa ja tiedotteissa. Hankkeesta kerrottiin myös Maa- ja kotitalousnaisten joulukuun sidosryhmäkirjeessä, jossa on n. 800 vastaanottajaa.

Hankkeen perustiedot koottiin www.maajakotalousnaiset.fi -sivustolle ja lisäksi koottiin sivut www.maajakotalousnaiset.fi/pureperuna, josta löytyy ruokaohjeita ja tietoa perunasta. Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivuille tehtiin hankkeen aikana 36 päivitystä peruna-aiheella. Kaikkiaan päivitykset tavoittivat yli 60 000 seuraajaa, lisäksi niitä klikattiin, tykättiin tai jaettiin kaikkiaan yli 2000 kertaa.

Instagram-viestintää tehostettiin nuorten kuluttajien infotapahtumiin yhdistetyllä kuvakilpailulla. Kilpailussa tuli kuvata perunaa ja jakaa se Instagramissa tunnisteella #pureperuna. Palkintona arvottiin perunapäivällisen tarvikkeet (arvo 120 euroa). Hankeaikana tunnisteella julkaistiin yhteensä 117 julkaisua, joista 50 suosituimmalla julkaisulla yhteensä 8655 tykkäystä. Lisäksi hankkeen tunnisteella #pureperunaa on julkaistu yksi video, jolla 148 katselukertaa ja kaksi muuta julkaisua.

Perunaserpentiini-video oli 20.11. mennessä katsottu lähes 13 000 kertaa Facebookissa ja miltei 300 kertaa Youtubessa. Yli 700 henkeä oli tykännyt, kommentoinut tai jakanut videota Facebookissa.

Hankkeen viestintä painottui perunaviikolle, jota vietettiin 13.–19.2.2017. Ennen viikkoa tuotettiin napakka ruokavideo perunaserpentiinien teosta, joka löytyy Youtubesta osoitteesta: <https://youtu.be/Z6fx-EHnBoo>.

Perunaviikon yhteisestä mediatiedotteesta sovittiin MTK:n kanssa ja se lähetettiin 9.2. noin 700 mediaan otsikolla Peruna, palaa takaisin lautaselle! Perunaviikolla viestintä keskittyi sosiaaliseen mediaan. Facebookissa julkaistiin 1–2 päivitystä joka päivä. Perunaviikolla ja sen ympärillä tehdyt Facebook-päivitykset tavoittivat yhteensä 38 000 henkilöä. Parhaimmat päivitykset saivat useita kymmeniä jakoja ja tykkäyksiä.

Koti ja maaseutu -lehden kaikissa vuoden 2017 numeroissa (8 kpl) julkaistiin hankkeeseen liittyvä ja perunan käyttöön innostava artikkeli resepteineen. Lehdellä on noin 10 000 lukijaa.

Juttuja tuotettiin tai aineistoa lähetettiin kevään aikana seuraaviin lehtiin: Maaseudun Tulevaisuus, Tuottava peruna, Kotitalous ja ProAgrian asiakaslehdet Maaviesti, Itua, Itä-Suomi, Keski-Pohjanmaa ja Satoa. Myös Uutta kasvua perunasta / Myllymäen perunan asiakaslehti lähestyi ja toivoi aineistoa lehteensä.

Piirikeskusten viestinnän tueksi tehtiin tiedotepohja, jolla he pystyvät lähestymään alueellisia medioita. Mediaosumia alueellisista koulutus- ja infotilaisuuksista saatiin tietoon yhteensä 10 kpl.

Maa- ja kotitalousnaisten oman viestinnän lisäksi tehtiin blogiyhteistyötä. Kampanjaan valitut kaksi bloggaajaa toteuttivat yhden blogipostauksen, yhden Facebook-noston sekä yhden Instagram-noston omilla kanavissaan. Blogipostaukset löytyvät osoitteista:
<http://www.naag.fi/fi/2017/10/24/vaarinyanmarretty-peruna/> ja
<http://www.jossecret.com/healthy-comfort-food-potato-wedges/>

Blogipostausten uniikit viikkolukijat olivat tässä yhteistyössä yhteensä 7 093 ja sivulatauksia oli yhteensä 19 325. Potentiaaliset katselut tässä sisältöyhteistyössä oli yhteensä yli 160 000.

Future Crops - uusia kasvilajeja tuotantoon

Luonnonvarakeskus Luken ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettiin Future Crops – Uusia kasvilajeja tuotantoon. Tietoa ja elämyksiä kysynnän ja liiketoiminnan tueksi - hanketta. Sen keskeisenä tavoitteena on ollut edistää erikoiskasvien tuotantoon, jatkojalostukseen ja raaka-aineen käyttöön liittyvän tiedon välitystä tapahtumien avulla sekä vahvistaa erikoiskasvikulttuuria mm. keräämällä ruuanvalmistusohjeita ja perinnetietoa sekä järjestämällä maistiaistapahtumia. Hanketta on toteutettu Hämeen, Uudenmaan, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan alueilla. Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen edustajina hankkeissa ovat olleet kehityspäällikkö, järjestöpäällikkö ja toiminannajohtaja ja piirikeskuksista Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat.

Toimintavuonna on oltu mukana Mitä ihmettä Suomessa viljellään ja syödään? -FutureCrops-hankkeen aloitusseminaarissa Loimaalla 31.3. aiheella Miltä kasviraaka-aineet maistuvat? Asiantuntijana Mari Mäenpää, Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset, 7.4. Helsingissä järjestetyillä Kevätmessuilla Etelä-Suomen ruoka-asiantuntija Suvi Malin ja Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen järjestöpäällikkö Helena Velin valmistivat, maistattivat ja esittelivät erikoiskasveista valmistettuja tuotteita. 6.7. Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntija Outi Penttilä osallistui Inkoossa järjestettyyn Peltopäivä 2017 -tapahtumaan, jossa esittelyssä oli tattarista, härkäpavusta ja kuminasta valmistettuja tuotteita. Ruoka-asiantuntijat ovat myös tuotteet erikoiskasveihin liittyvää reseptiikkaa, jota on hyödynnetty em. tilaisuuksissa, hankkeen nettisivuilla sekä Koti ja maaseutu -lehdessä. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 (Uudenmaan, Hämeen, Pirkanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskukset).

Terveyttä edistävät välipalat koululaisille kotien ja koulujen yhteistyönä

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus jätti tarjouksen maa- ja metsätalousministeriön tarjouskilpailuun liittyen Terveyttä edistävät välipalat koululaisille kotien ja koulujen yhteistyönä -palveluun. MMM päätti hankkia palvelun Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:ltä. Projektin tavoitteena oli tuottaa ruokakasvatukseen hyviä, juurtuvia käytäntöjä ja toimintamalleja, joilla edistetään sitä, että oppilaat nauttivat terveyttä edistäviä välipaloja ja lisäävät kasvien käyttöä osana kouluateriaa ja välipaloja niin koulussa kuin kotonakin. Lisäksi tavoitteena oli kouluruokailun hyödyntämistä monialaisena oppimiskokemuksena. Projekti käynnistyi lokakuussa toimintamallien suunnittelulla yhteistyössä viiden piirikeskuksen asiantuntijan kanssa. Projekti jatkuu 31.5.2018 saakka.

Toimintavuonna jatkettiin aktiivisesti mm. suomalaisten hyvinvointia edistävien hankkeiden hakemista, joiden tavoitteena oli palvella myös piirikeskuksia.

Viestintä ja yritys yhteistyö

Viestinnän ensisijainen nosto vuonna 2017 oli Maistuva maaseutu -kampanja, joka liittyi itsenäisyyden juhlavuoteen. Lisäksi viestittiin Ruokaneuvot-konseptin sisältöjä sekä ajankohtaista hankkeista ja tuotteista, mm. ruokakursseista. Teemoja tuotiin esille aktiivisesti mediaviestinnässä sekä verkko- ja someviestinnässä erillisen viestintäsuunnitelman mukaan. Tavoitteena oli tuoda esiin Maistuva maaseutu -kampanjaa yhteisöllisyyden lisääjänä. Lisäksi tuotiin esiin ruoka-asiantuntijoiden osaamista sekä työn merkitystä suomalaiselle ruokakulttuurille ja hyvinvoinnille.

Ruokaneuvot-konseptilla tuotettiin 8 kertaa vuodessa sesonginmukainen reseptikokonaisuus kuvineen. Kokonaisuuksia hyödynnettiin mm. mediatiedottamisessa, Koti ja maaseutu - lehdessä, nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa (mm. Pinterest, Facebook, Instagram ja Twitter). Ruokaneuvot-kokonaisuus on osa ruoka-asiantuntijuuden brändäystä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Mämmien (ja ämmien) yö

Toimintavuonna jatkettiin yritysysteistyötä näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämiseksi. Kymppi-Maukkaat Oy:n kanssa toteutettiin Suomi100 -juhlavuoden tapahtuma Mämmien (ja ämmien) yö. Tapahtumat järjestettiin Seinäjoella 5.4., Savonlinnassa ja Hämeenlinnassa 6.4. sekä Messukeskuksessa Kevätmessujen yhteydessä 6.4. Maakuntien tapahtumissa oli yli 230 kävijää yhteensä. Messukeskuksessa näytöskeittiön mämmishottien, -tikkujen ja -pirtelön valmistusta seurasi muutamia kymmeniä ihmisiä ja Facebookin livelähetystä katsoi yli 500 seuraajaa. Mämmien (ja ämmien) yö -tapahtumista viesti myös Syödään yhdessä -verkosto mm. omalla videolla. Lisäksi tehtiin opastusvideo mämmin valmistuksesta. Videota on katsottu Youtubessa 1 420 kertaa ja Facebookissa yli 7 000 kertaa.

Medianäkyvyyttä saatiin mm.: IS.fi (<http://www.is.fi/ruokala/ajankohtaista/art-2000005157312.html>), Ylen aamu tv:ssä 6.4., Ylen puoli seitsemän -ohjelmassa 6.4., Hämeen Sanomissa (<http://www.hameensanomat.fi/uutiset/kanta-hame/326969-vetta-ruismallasta-ja-ruisjauhoja>), Savon Sanomissa, Iskelmä radiossa (Savo) ja Huomenta Suomi -lähetyksessä (ELO-säätien Sini Garam puhumassa). Some tavoitti kymmeniä tuhansia ihmisiä.

Iso medianäkyvyys tv-ohjelmien kautta, lehdissä vähemmän kirjoittelua. Loppuuko määmi kaupoista? <http://www.is.fi/kotimaa/art-2000005168823.html>. Mämmin kysynnässä tapahtuneen selvän kasvun syitä on pohdittu Saarioinen Oy:ssä. Yhtenä selittävänä tekijänä on pidetty käynnissä olevaa Suomen satavuotisjuhlavuotta. – Suomalaisista ruokakulttuuria on nostettu tiedotusvälineissä esille. Mämmin suosioon on voinut vaikuttaa myös käynnissä oleva kasvis- ja vegaanibuumi. Määmi itsessään on vegaaninen tuote. Mitään faktatietoa meillä ei kysyntään vaikuttaneista asioista kuitenkaan vielä ole, Joutsen pohtii.

Parasta arjessa -projektissa arkipäivän taitoja nuorille

Myllyn Paras Oy:n kanssa toteutettiin yhteistyö, jossa Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat pitivät 36 ruoanvalmistustyöpajaa tuetun asumisen yksiköissä, lasten- ja nuorten -kodeissa ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työpajoissa. Myllyn Paras Oy:n kanssa tuotettiin yhteistyössä materiaali tilaisuuksiin ja osallistujat saivat mukaansa tuotepaketin. Palautteiden perusteella tällaiselle taitoja ja yhteisöllisyyttä lisäävälle toiminnalle on selkeä tarve.

Yhteistyötä suunniteltiin ja neuvoteltiin syksyllä myös Saga-ruuanvalmistuspapereiden kanssa. Melalle tarjottiin asiantuntijapalveluja hyvinvointitapahtumiin kolmessa maakunnassa. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen edustaja koordinoi Melan kanssa tehtyä yhteistyötä.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON PALVELUT

Tuotekehitys ja osaamisen kehittäminen

MKN maisemapalveluille muodostettiin seuraavat kolme valtakunnallista palvelukehitysryhmää: 1. kulttuuriympäristö ja maisema, 2. luonnonmonimuotoisuus sekä 3. rannat ja vesiympäristö. Ryhmissä arviointiin maiseman- ja luonnonhoidon nykyisiä palveluita ja tuotteita sekä arvioitiin tulevaisuuden tarpeita ja vaihtoehtoja tulevaisuuden palveluratkaisuiksi. Kehitystyön tavoite oli vahvistaa asiantuntijoiden osaamista ja yhteistyötä yli keskusrajojen ja tukea asiantuntijoiden erikoistumista. Palveluryhmissä sovittiin myös maisemapalveluiden viestinnästä ja teemakampanjoinnista.

Palvelukehitystyö lisäsi asiantuntijoiden ja maakuntien välistä yhteistyötä. Ryhmissä koottiin yhteiset referenssit ja uudistettiin maisemapalveluiden yleisesite. Palvelukehitysryhmät kokoontuivat vuoden aikana kaksi kertaa. Palvelukehitystä toteutettiin piirikeskusten rahoituksella. Palvelukehitysryhmät jatkavat toimintaansa myös vuonna 2018.

Vuoden maisemateko -kilpailua kehitettiin edelleen yhdessä maisema-asiantuntijoiden kanssa. Laadittiin esittelyvideo ja markkinointimateriaalia kilpailun tunnettavuuden lisäämiseksi. Maisemateon valinnan ohjeistusta tarkennettiin kilpailuehdotusten vertailun yhtenäistämiseksi. Fingridin kanssa tehtiin yhteistyötä voimajohtoalueiden perinnemaisematuen tuotekehityksestä ja luonnon monimuotoisuuden hoidon edistämisessä.

Maisema-asiantuntijoille järjestettiin kahdet koulutuspäivät, joista toinen oli piirikeskusten ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten välinen Tulevaisuus-työpaja asiantuntijoiden erikoistumisen ja erityispiirteiden esille nostamiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi. Toiset koulutuspäivät pidettiin opintomatkana Pohjois-Pohjanmaalle Liminkaan ja Hailuotoon. Vuoden aikana järjestettiin kuusi webex-koulutusta ajankohtaisista ja asiantuntemusta syventävistä aiheista. Koulutuksilla ja tapaamisilla lisättiin asiantuntijoiden yhteistyötä, verkostoitumista ja toisilta oppimista. Maisema-asiantuntijat osallistuivat myös useisiin ympäristöhallinnon ja museotoimijoiden järjestämiin kulttuuriympäristön koulutus- ja neuvottelupäiviin. Osaamisen kehittämistä toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella.

Kolmannen kerran järjestetty Vuoden maisemateko -kilpailu "Itsenäisyyden merkit maisemassa" oli osa Suomi 100 -juhlavuoden toimintaa. Kilpailun suojelijana toimi ministeri Kimmo Tiilikainen. Kilpailuun saatiin kaikkiaan 50 ehdotusta, joista valittiin 16 alueellista voittajaa. Maisemateot olivat hyvin esillä paikallismedioissa. Alueellisista voittajista Vuoden 2017 maisemateoksi valittiin Vianan reitti Kainuussa. Vuoden maisemateon valitsivat opetusneuvos Kirsi Lähde opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ympäristöneuvos Tapio Heikkilä ympäristöministeriöstä, järjestöpäällikkö Liisa Lohtander Suomen Kotiseutuliitosta,

kehitysjohtaja Leena Lahdenvesi-Korhonen, toiminnanjohtaja Mirja Hellstedt ja toimituspäällikkö Kirsi Väisänen Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta. Kilpailu jatkuu myös vuonna 2018. Kilpailua toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus myönsi Pentti Kinnuselle, Pauli Heikkiselle ja Juha Kinnuselle Vuoden maisemateko -tunnustuksen esimerkillisestä, monipuolisesta ja pitkäjänteisestä maisemanhoitotyöstä. Suomussalmen Vängän ja Viiangin kylien maanomistajien työ tukee merkittävästi Vianan reitin kehittämistä kulttuuri- ja luontomatkailukohteena.

Kuva. Vuoden 2017 maisemateko -palkinnon luovutti Pentti Kinnuselle Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten puheenjohtaja Maija Silvennoinen.

Hankkeet

Elävää maaseutua taajamiin

Toimintavuonna käynnistyneessä Elävää maaseutua taajamiin -hankkeessa selvitetään ja kootaan toimintamalli, kuinka päiväkodin tai koulun läheisen julkisen viheralueen tai muun luonnonmukaisen alueen hoito voidaan toteuttaa laiduntaen. Toimintamallissa tuodaan esille, millaisia sopimuksia kunta tai muu maanomistaja voi solmia maatalousyrittäjän kanssa, mitä maatalousyrittäjän tulee huolehtia ennen eläinten siirtoa, millaiset aidat ja porttijärjestelmät soveltuvat julkisille viheralueille, kuinka aitojen rakentaminen ja eläinten siirto voidaan toteuttaa, kuinka laiduntavat eläimet kohteelle valitaan, kuinka eläinten valvonta järjestetään ja kuinka mm. eläinten hyvinvoinnista huolehditaan. Hankkeen tavoitteena on tuoda esille käytännönläheisen toimintatavan ja kokemuksen avulla, kuinka yhteisten, keskeisten, viheralueiden luonnon monimuotoisuuden ja hoidon edistäminen laidunnuksella on mahdollista. Toimintamalli lisää läheisen kulttuuriympäristön arvostusta, lapset ja nuoret jakavat yhteisesti oppimaansa myös lähiympäristöön ja kotiin. Maatalousyrittäjille avautuu uusia mahdollisuuksia maisemanhoitoyrittäjyyden mahdollisuuksiin. Hanketta toteutetaan 1.6.2017-31.12.2018. Hanketta rahoittaa ympäristöministeriö ja Keski-Suomen ELY-keskus ympäristökasvatuksen ja -valituksen hankevaroista.

Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin 2017–2019

Maa- ja kotitalousnaisten ja Vesistökuunnostusverkoston yhteisen Ruokahukka ruotuun, katse vesistöihin -hankkeen päätavoitteena on tuoda kuluttajille tietoa mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristön, erityisesti vesistöjen tilaan omilla valinnoillaan sekä edistää ravinteiden kierrätystä. Tavoitteena on vähentää ruokahävikkiä ja aktivoida vapaaehtoista vesienhoitotyötä havainnollistamisen ja positiivisen viestinnän avulla.

Hankkeessa jalkautetaan myös vuonna 2016 laadittua Rannat kuntoon -toimintamallia, missä rantojen kunnostusta suunnitellaan ja toteutetaan laajalla yhteistyöllä maaseudun maanomistajien, asukkaiden ja sidosryhmien kanssa. Ympäristöministeriö rahoittaa hanketta Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskevasta ohjelmasta. Hanke toteuttaa hallituksen Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön -kärkihanketta. Hanketta toteutetaan vuoden 2019 loppuun saakka.

Viestintä

Valtakunnallinen ja alueellinen sidosryhmätyö on kulttuuriympäristöalalla tärkeää. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus osallistuu aktiivisesti useiden kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten työryhmien toimintaan. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus välitti aktiivisesti tietoa maisema-asiantuntijoille eri sidosryhmien ja työryhmien sekä hankkeiden ajankohtaisista asioista.

MKN maisemapalveluiden toiminnasta koottiin kolme valtakunnallista Maisemaviesti-uutiskirjettä. Maisemapalvelut osallistuivat ja luennoivat useilla kulttuuriympäristön hoitoa koskevilla ympäristöhallinnon ja museotoimijoiden valtakunnallisilla koulutus- ja neuvottelupäivillä ympäri Suomea.

Kulttuuriympäristönhoidon ajankohtaisista teemoista viestittiin aktiivisesti sosiaalisen median kanavilla. Fingridin uudesta perinnemaisematuesta sekä mm. maatalouden ympäristökorvauksen ympäristösopimuksia sekä NEUVO2020-tuotetta ”Maisema- ja luontokohteiden kartoitus ja neuvonta” markkinoitiin aktiivisesti maanomistajille, yhdistyksille ja maatalousyrittäjille.

YRITYSPALVELUT

Tuotekehitys ja osaamisen kehittäminen

Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijoille järjestettiin valtakunnalliset koulutuspäivät 17.–18.1. yhteistyössä muiden avaintulosalueiden kanssa. Ensimmäisenä koulutuspäivänä järjestettiin tulevaisuustyöpaja. Toinen päivä liittyi ajankohtaisiin asioihin sekä yhteistyöhön mm. Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran kanssa ja viennin näkökulmasta yhteistyöhön Suomen Merimieskirkon kanssa.

Toimintavuoden aikana yritysasiantuntijoille järjestettiin 12 webex-kokousta/-koulutusta, joissa käsiteltiin mm. suoramyynäntiin liittyviä asioita, arvioitiin ja kehitettiin yhteistyössä Eviran kanssa heidän tuottamiaaan, pk-yritysten ja ravintolan perustamiseen ja toiminnan kehittämiseen sekä maatilalla elintarvikkeiden käsittelemiseen ja myynnin aloittamiseen liittyviä oppaita ja ohjeistuksia, kehitettiin valtakunnallista Portaata yrittäjäksi -valmennusta, tarkennettiin juhlavuoden Maistuva maaseutu -teeman sisällön toteutusta, suunniteltiin Osta tilalta -päivän sisältöä ja valtakunnallista koulutuskierrettä yhteistyössä Eviran, Ruokatiedon ja Kuluttajaliiton kanssa.

Yhteistyössä Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijan kanssa tuotettiin malli ja koulutusmateriaali Portaata (nais)yrittäjäksi -valmennukseen. Valmennuksen ja sitä tukevan koulutusmateriaalin aihealueita olivat mm. yrittäminen ammattina, yrityksen suunnittelu ja perustaminen, talouden hallinta, markkinointi ja myynti sekä johtaminen. Malli ja materiaali välitettiin kaikkiin piirikeskuksiin valtakunnallisesti hyödynnettäväksi.

Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran Neuvontaa ja vientiosaamista elintarvikealan pk-yrityksille -hankkeessa, joka pohjautuu hallitusohjelman kärkihankkeisiin, on tuotettu neuvontamateriaalia maataloille, elintarvikealan pk-yrityksille ja ravintoloille. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat ovat olleet aineiston tuottamisessa mukana kommentoimalla aiheistoja yhteistyössä Eviran asiantuntijoiden kanssa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Naisten kannustaminen yrittäjyyteen

Yrittäjyydestä kiinnostuneille naisille tarjottiin matalan kynnyksen Portaata (nais)yrittäjäksi -valmennusta Etelä-Savon, Etelä-Suomen, Kainuun, Keski-Suomen, Länsi-Suomen, Oulun ja Pohjois-Karjalan piirikeskuksissa. Oulun piirikeskus toimi valmennuksen ja materiaalin pilottialueena. Pilotista saadut palautteet olivat erittäin hyviä sisältäen mm. seuraavia kommentteja:

- ”Sain muistinvirkistystä monista perusasioista. Hyvää mieltä ja innostusta alkaa taas suunnitelmia laatimaan.”
- ”Paljon infoa jtn jäi varmaan takkiin, jtn pitää vielä tarkentaa / kysyä uudestaan. Oli hyvä tehokas paketti.”
- ”Hyvä päivä, sain juuri sitä tietoa, mitä odotin. Oli paljon tietoa varsinkin lopussa. Sulattelua ja pohtimista vaatii. Kiitos!”
- ”Sain paljon tutkimisen aihetta :) Mistä aloittaisin, toivottavasti saan sinulta paljon linkkejä sivuilta. Kiitos :)”

Valmennus koostui viidestä eri tavoin teemoitetusta toteutuskerrasta. Pienryhminä toteutettujen valmennusten tavoitteena on ollut tarjota tiedon lisäksi kannustusta, vertaistukea ja mahdollisuutta mentor-valmennukseen yrittäjäpolulla. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus oli mukana valmennuksen ja aineiston suunnittelussa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus.

Maistuva maaseutu -tapahtumat juhlistivat Suomen itsenäisyyden juhlaa

Juhlavuoden kunniaksi järjestettiin yhteistyössä maaseudun pienten yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, joissa tuotiin esille Maistuva

maaseutu -teemaa. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus sekä piirikeskukset tukivat tapahtumien järjestämistä neuvonnalla, koordinoinnilla, materiaaleilla ja viestinnällä. Tällaisia tapahtumia järjestettiin esimerkiksi Kainuussa Nälkämaan markkinoiden, Keski-Suomen Ween Maan Wiljaa -tapahtuman yhteydessä sekä muissa piirikeskuksissa Osta tilalta -päivässä 16.9.2017.

Maakunnissa palkittiin Maistuva maaseutu -tunnuksella sellaisia maaseudun yrityksiä, jotka ovat panostaneet yhteistyöhön, tuotekehitykseen, osaamisen kehittämiseen tai muuhun kehitystyöhön. Seuraavat yritykset saivat toimintavuonna Maistuva maaseutu -tunnuksen:

- Etelä-Savo: Vierulan tila, Tiina ja Mikko Kohonen, Mäntyharju. Tilalla viljellään kasvihuoneissa ja avomaalla marjoja, vihanneksia ja juureksia. Ollut mukana luomassa lähiruokarengasta tuottajineen ja asiakkaineen. Satokaudella 24/7 auki oleva, itsepalveluun perustuva kioski.
- Etelä-Suomi, Etelä-Karjala: Innalanmäen tila, Nina Lappalainen ja Simo Vitikainen, Taipalsaari. Tilalla kasvatetaan ylämaankarjaa, joka myydään asiakkaille jäljitettävänä laatulihana.
- Etelä-Suomi, Häme: Inkalan kartano, Leila Ylitalo Hattula. Bed & breakfast -toimintaa, juhlien järjestäminen, retkiryhmien vierailut ja kokousasiakkaiden huolenpito viihtyisässä ympäristössä.
- Etelä-Suomi, Kymenlaakso: Aholafarm, Tuula ja Jukka Ahola, Kitula, Hamina. Juhla-, kokous- ja monipuoliset ohjelmapalvelut sekä koneurakointia.
- Etelä-Suomi, Pirkanmaa: Suttisen tila, Erja Rissanen ja Simo Laakso, Laitikkala, Pälkäne. Marjojen ja vihannesten viljely. Tilamyymälä, jossa on myynnissä myös muiden lähialueen tuottajien tuotteet.
- Etelä-Suomi, Uusimaa: Bovikin Luomutila, Ülle ja Sebastian Nurmi Snappertuna, Raasepori. Tilalla kasvatetaan suomenlampaita ja itäsuomenkarjaa eli kyyttöjä. Tila on ansioitunut myös maisemanhoidossa.
- Kainuu: Korpikatraan lammastila, Saija Helttunen ja Mikko Mattila, Näljänkä, Suomussalmi. Karitsan-, ankan-, kanin- ja kukonpojanlihan sekä lampaanvillan tuotanto ja myynti. Eläinten ruokien ja kerintäkoneen terien myynti sekä terien teroituspalvelu.
- Keski-Suomi: Jukolan Juusto Oy, Matti Liisa ja Karoliinan Kestikievari, Pirjo Soilu, Leivonmäki, Joutsa. Yritykset toimivat samassa liikekiinteisössä 4-tien tuntumassa. Jukolan juusto tuottaa Aito Cheddar -juustoa oman tilan aamumaidosta ja Karoliinan Kestikievari tarjoaa kahvilapalveluja ja herkullisia leivonnaisia sekä myy lähiruokaa.
- Länsi-Suomi: Karviaisten tila, Katriina ja Martin Klinckowström, Angelnäsiemi, Salo. Tuottaa ja jatkojalostaa härkäpapua ja edistää sen käyttöä.
- Oulu: Isokenkäisten Klubi, Katja Vira ja Sirpa Kämäräinen, Särkiluoma, Kuusamo. Yritys tarjoaa vierailleen majoitusta ja maukasta kotiruokaa sekä sauna- ja luontoelämyksiä.
- Pohjois-Karjala: Maijan juhla- ja pitopalvelun, Maija Timonen, Kitee. Juhla- ja pitopalvelu, jossa hyödynnetään paikallisia raaka-aineita. Yritys on vahvasti mukana Karelia à la carte -verkostossa.
- Pohjois-Savo: Iltalypsy, Kirsi, Jari ja Eetu Tikkanen, Kiuruvesi. Kahvila-, ravintola- ja leipomotoimintaa sekä juhlapalvelu. Vahvaa kehittämistä ja verkostoitumista. Luonnon-yrtyttäjä sisältävällä Willimaku-tuotepiheellä tavoitellaan kansainvälisiä markkinoita. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus

Kuva. Taipalsaarelaisen Innalanmäen tilan Nina Lappalainen ja Simo Vitikainen vastaanottamassa Maistuva maaseutu -tunnustusta.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Osta tilalta -päivä 16.9.

Osta tilalta! -päivää vietettiin 16.9.2017. Ko. päivänä 200 tilaa eri puolella Suomea myi öman tilansa tuotteita. Osta tilalta! -päivän järjestelyissä ovat mukana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 ja Maaseutuverkostopalvelut, Turun yliopiston Brahea-keskuksen Lähiruoan koordinaatiohanke, Aitojamakuja.fi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Maa- ja kotitalousnaiset, Marttaliitto, Marthaförbundet ja 4H-liitto.
Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Yhteistyö K-Citymarket Helsinki Eastonin kanssa

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen edustaja ja yritysasiantuntijat tekivät yhteistyötä monien maakunnallisten ja valtakunnallisten sidosryhmien kanssa. Yhdeksi uudeksi yhteistyökumppaniksi tuli mm. Helsingissä lokakuussa avattu K-Citymarket Helsinki Easton. Ko. citymarketin maakuntaosaston hyllyihin suuri osa tuotteista valittiin Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijoiden avustuksella. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Kuva. Lapin maakuntahyllyt Citymarket Eastonissa.

Hankkeet

Toimintavuonna suunniteltiin maaseutumatkailun vastuullisuuteen liittyvää hanketta HELMI- Maaseutumatkailuyritysten portaat kohti vastuullisuutta. Hanke sai vuoden lopussa myönteisen rahoituspäätöksen Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskuksista. Vuoden 2018 alussa alkanutta hanketta rahoitetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014-2020. Kohdealueina ovat Uusimaa, Päijät-Häme ja Kanta-Häme.

Toimintavuonna suunniteltiin myös muita matkailuun liittyviä hankkeita, joihin rahoituspäätökset saadaan vuoden 2018 puolella.

Viestintä

Viestinnän nostoja vuonna 2017 olivat Maistuva maaseutu -kampanja, Osta tilalta! -päivä, Portaat naisryhtäjäksi -valmennus ja valtakunnallinen yhteistyö K-Citymarket Helsinki Eastonin kanssa. Ko. teemoja tuotiin aktiivisesti esille Maa- ja kotitalousnaisten sekä ProAgrian sisäisessä viestinnässä, mediaviestinnässä ja verkko- sekä someviestinnässä.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Naisvoimaa-viikkoa vietettiin 23.–29.1.2017.

Alkuperäisenä tarkoituksena oli, että yhdistykset järjestävät äänestyksen oman alueen maistuvimmista maaseudun elintarvikkeesta tai muusta ruokatuotteesta. Samassa yhteydessä tuodaan paikallisia tuottajia ja yrittäjiä. Ajatuksena oli myös nostaa Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi ”Maistuva maaseutu” -mehumalja, jonka mehu on tehty oman maakunnan metsistä tai omista puutarhoista kerätyistä marjoista tai oman maakunnan yrittäjän tuottamasta mehusta. Yhdistystoiminta käynnistyi vähitellen vuoden alussa ja varsinaiset yhdistysten järjestämät äänestystapahtumat jäivät vähäisiksi. Asia jalostui kuitenkin Etelä-Savon piirikeskuksessa aloitteesta maakunnan Maistuva maaseutu -yrityksen valinnaksi, jota lähes kaikki piirikeskukset seurasivat pitkin vuotta.

Impin päivänä saunottiin ja nautittiin luonnonantimista

Impin päivänä 11.6. (tai sen läheisyydessä) piirikeskukset ja yhdistykset järjestivät alueillaan Impi saunoo -tapahtumia, joista saatiin ennakoilmoittautumisia lähes sadasta tapahtumasta. Palautekyselyyn saatiin vastaukset hieman yli puolelta ennakkoon ilmoitetuista tapahtumista. Osallistujia oli palautteissa ilmoitetuissa tilaisuuksissa yli 750, joten Impin saunoihin voidaan arvioida osallistuneen ainakin 1 500 henkilöä.

Impi saunoo -tapahtumiin yhdistettiin monenlaista asiaa ja toimintaa kuten esimerkiksi liikuntaa, leikkejä, turvesaunoja, yrttialkakylyjä sekä muuta hemmottelua. Jopa maaleja keiteltiin ja sauna maalattiin. Välillä pulahdettiin uimaan. Luonnonyrteihin tutustuttiin ja niitä tunnustettiin. Yrttien aromeista nautittiin erilaisissa herkullisissa tarjoiluissa. Arktiset Aromit ry:n tuottamaa saunoesitettä hyödynnettiin tapahtumassa ahkerasti ja esitteen saunavisaa kisailtiin. Monia mukavia yhteisiä hetkiä vietettiin ja rentouduttiin yhdessä. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus järjesti Impi saunoo -tapahtuman maailman suurimmassa savusaunassa Tupasvillassa Laukaassa. Toiminta rahoitettiin paikallisyhdistysten rahoituksella ja osanottajamaksuilla.

Kuvat yllä. Yhteisöllisyyttä vahvistavia Impi saunoo -tapahtumia järjestettiin eri puolella Suomea.

Maistuva maaseutu -makumuistoja mummoille ja papoille, työpajoja, sadonkorjuutoreja, kekrijuhlia ja -tapahtumia

Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistyksiä innostettiin järjestämään kylillä ja kaupungeissa erilaisia yhteisöllisiä tilaisuuksia yhteistyössä MTK:n, ProAgrian ja muiden alueellisten yhdistysten sekä yritysten kanssa. Erityisesti kekriperinteen elvyttämistä toivottiin. Tämän vanhan kansanperintemme on koettu jääneen Amerikasta rantautuneen kaupallisen halloweenin jalkoihin, vaikka alkujaan onkin kyse samasta kansanjuhlasta.

Maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat toimintavuonna vahvasti Elo-säätiön hallinnoimaa Suomi 100 -juhlavuoden Syödään yhdessä -teemaa erilaisissa tilaisuuksissa, joita järjestettiin eri puolilla Suomea yli 100 kappaletta. Suomen itsenäisyyden juhlavuoteen liittyviä, yhteisöllisyyttä vahvistavia tapahtumia järjestettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen lisäksi maakunnallisilla hankerahoituksilla, paikallisyhdistysten rahoituksilla sekä osallistujamaksuilla.

Makumuistoja mummoille ja papoille -tapahtumissa haluttiin ilahduttaa erityisesti palvelutaloissa asuvia ikääntyneitä, jotka eivät enää voi lähteä kauempana järjestettäviin tilaisuuksiin. Nämä ikäihmiset ovat eläneet aikaa, jolloin nykypäivän yltäkyläisyyttä ei tunnettu ja syksyisin keitetty tarjosivatkin mummoille ja perinteisistä ruoista paikkakunnalla. Lisäksi oli Museovirasto dokumentoi uutispuuro oli juhlaa. Yhdistykset papoille joko uutispuuroa tai koostetun pitopöydän usealla eri järjestetty kekri- ja musiikkiohjelmaa. yhden tapahtuman.

Erilaisissa **työpajoissa** perehdyttiin suomalaiseen ruokakulttuuriin ja Maistuva maaseutu -teemaan. Käytännössä osallistujat kokeilivat perinteisten ruokien valmistusta. Osallistujien toivottiin hyödyntävän saatuja oppeja ja viedän tietoa edelleen eteenpäin. Myös koululaisille järjestettiin omia työpajoja.

Sadonkorjuutorit ja markkinat tarjosivat viljelijöille, jatkojalostajille, ruokayrityksille, käsityön taitajille ja yhdistyksille mahdollisuuden myydä tuotteitaan ja järjestää tarjoiluja. Tapahtumissa tavattiin tuttuja ja ne tarjosivat kohtaamispaikan tuottajien, palveluntarjoajien ja kuluttajien välillä.

Kekrijuhlissa kokoonnuttiin nauttimaan hyvistä, lähiseudun raaka-aineista tehdyistä herkuista ja kekriohjelmasta, jota varten oli tuotettu aineistoa yhdistysten käyttöön. Myös ulkopuolista ohjelmaa oli tilattu. Kekripukki vieraili osassa tapahtumia ja tanssiksikin pistettiin – perinteisten kekrijuhlien tyyliin.

Maistuva maaseutu -teemaa toteutettiin myös monin muin tavoin, kuten esimerkiksi:

- kokoonnuttiin yhdessä peltopiknikille tai luontoon syömään omia eväitä
- järjestettiin maahanmuuttajille erilaisia suomalaisen ruokakulttuuriin perehdyttäviä tapahtumia mm. sadonkorjuutapahtumia tai Pro Luomun luomupuuron syönnin maailmanennätyspäivän tapahtuman. Tapahtumilla haluttiin vahvistaa maahanmuuttajien kotoutumista.

Kuvat yllä. Maistuva maaseutu -tapahtumia Etelä-Pohjanmaalla ja Kainuussa

Hankkeet

Käytännöntietoa, taitoa ja työtä maahanmuuttajille

Käytännöntietoa, taitoa ja työtä maahanmuuttajille - Maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset maahanmuuttajien kotoutumisen tukena maaseutukunnissa -hankkeen tavoitteena oli, että maahanmuuttajat verkostoituvat kantaväestön kanssa, oppivat suomalaisia tapoja, jäävät maakuntiin, erityisesti maaseudulle, pääsevät urapolulle ja löytävät paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Maahanmuuttajien kotoutumista tuettiin seitsemän piirikeskuksen alueella eri puolella Suomea. Suosituimpia aktiviteetteja olivat erilaiset ruoka- ja leivontakurssit, mutta muutakin toimintaa järjestettiin.

Maahanmuuttajia otettiin mm. mukaan yhdistysten toimintaan kuten erilaisille retkille. Myös työllistymistä edistäviä kohtaamisia järjestettiin. Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskusten toimihenkilöillä oli tärkeä rooli toiminnan järjestelyissä. Edistysaskeleita otettiin paikallisyhdistysten ja maahanmuuttajien omaehtoisen kanssakäymisen lisääntymiseksi.

Hankkeen toteutukseen ja tuloksiin liittyvää viestintää toteutettiin monipuolisesti eri kanavien kautta. Hanke rahoitettiin pääasiassa työ ja elinkeinoministeriön tuella.

Maistuva maaseutu -retket valtakunnallisena jäsentapahtumana

Valtakunnallinen jäsentapahtuma toteutettiin toimintavuonna maakunnallisina Maistuva maaseutu -retkinä, joissa piirikeskukset toteuttavat retken pääosin toiseen maakuntaan. Retkien aikana tutustuttiin mm. maaseudun yrityksiin ja nautittiin maakuntien makuja. Retket ovat osa Suomen itsenäisyyden juhluvuoden Maistuva maaseutu -ohjelmaa ja ne olivat kaikille avoimia. Yhteisölliset retket järjestettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella sekä osallistujamaksujen tuloilla.

Kuva. Kainuulaiset Maistuva maaseutu -retkellä Hailuodossa.

Virkistä itseäsi ja ryhdistä yhdistystäsi -tapahtumat

Maa- ja kotitalousnaisten erilaisten tilaisuuksien yhteydessä tuotiin esille järjestöasioita ja erityisesti tietoa vuoden alussa käyttöön otetusta jäsenrekisteristä. Uusi jäsenrekisteri otettiin vähitellen eri piirikeskuksissa käyttöön ja sen käyttöön ottamisen helpottamiseksi järjestettiin käyttökoulutuksia. Pioneerityötä tehtiin Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen alueella. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta on oltu mukana järjestöasioiden tiimoilta Etelä- ja Länsi Suomen piirikeskusten järjestöriesteilyllä, Keski-Suomen Impi saunoo -tilaisuudessa sekä muutamissa piirikeskusten juhlatilaisuuksissa. Tapahtumat on järjestetty ensisijaisesti piirikeskusten ja Opintokeskus Siviksen tuella sekä osallistumismaksuilla.

Järjestötiimi

Huhtikuussa perustettiin järjestötiimi, johon kuuluvat Aila Hakamäki Loimaalta, Outi Hantula Seinäjoelta, Niina Holm Mäntsälästä, Merja Kuuramaa Enonkoskelta ja Kaisa Oikarinen Kuusamosta. Järjestötiimin kanssa pohdittiin järjestön tulevaisuutta, ideoitiin toiminta-aiheita ja arvioitiin toteutunutta toimintaa. Järjestötiimin jäsenille on esitetty vuoden aikana mielipidekyselyjä esimerkiksi kysymyksiä kurssiaiheista. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Vuoden maa- ja kotitalousnaisen valinta

Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksissa valittiin aktiivisia, järjestöä näkyväksi tuovia ja uusien toimijoiden innokkaita kannustajia vuoden maa- ja kotitalousnaisiksi. Valituiksi tulivat:

- Etelä-Pohjanmaa: Eeva Hunnako, Alavus
- Etelä-Savo: Pirjo Lahikainen, Ruokomäen kyläseura, Kangasniemi
- Etelä-Suomi
 - Etelä-Karjala: Soile Harmainen, Kannaksen Maa- ja kotitalousnaiset, Parikkala
 - Häme: Elina Vaittinen, Akaan Maa- ja kotitalousseura, Akaa
 - Kymenlaakso: Anu Porkka, Valkealan maa- ja kotitalousnaiset, Valkeala, Kouvola
 - Pirkanmaa: Pirjo Turvala, Sasin seudun maa- ja kotitalousseura ry, Hämeenkyrö
 - Uusimaa: Helena Holm, Askolan Vahijärven Maa- ja kotitalousnaiset, Askola

- Kainuu: Kaija Väisänen, Puolangan Väyrylän kyläyhdistys ry, Puolanka
- Keski-Pohjanmaa: Seija Varila, Perhon maatalousseura, Perho
- Keski-Suomi: Sisko Lähteinen, Saarijärven maa- ja kotitalousnaiset, Saarijärvi
- Länsi-Suomi
 - Satakunta: Terttu Mäki-Korvala, Kankaanpään maa- ja kotitalousnaiset, Kankaanpää
 - Varsinais-Suomi: Hilikka Kraama, Metsämaan Maa- ja kotitalousnaiset, Loimaa
- Oulu: Ulla Käkilehto, Vuotungin maamiesseuran naisosasto, Kuusamo
- Pohjois-Savo: Sirkka Toivainen, Lapinlahden maaseutuseura ry, Lapinlahti
- Lappi: Oili Kouvosari, Pasmajärven maa- ja kotitalousseura, Kolari
- Pohjois-Karjala: Anne Saukkonen, Liperin Maa- ja kotitalousnaiset, Liperi
- Pohjois-Savo: Sirkka-Liisa Toivainen, Lapinlahti

Vuoden maa- ja kotitalousnaisten valintaprosessi ja palkitseminen tapahtuu piirikeskusten rahoituksella.

Kinkkutemppu

Maa- ja kotitalousnaiset olivat toistamiseen mukana kinkkutemppu-kampanjassa, jossa kerättiin kinkun paistossa valuneet rasvat talteen ja niistä tehtiin uusiutuvaa dieseliä. Keräys laajeni lähes valtakunnalliseksi, jonka johdosta kansalaiset lähtivät mukaan edellisvuotta innokkaammin. Kinkkurasvaa palautettiin noin 145 000 taloudesta, joka oli lähes nelinkertaisesti edellisvuoteen verrattuna. Rasvasta valmistettavalla dieselillä voisi ajaa 14 kertaa maapallon ympäri. Dieselin tuotosta lahjoitettiin 25 000 € hyväntekeväisyyteen.

Maa- ja kotitalousnaisten roolina oli viestiä asiasta ja muistuttaa, ettei paistinrasvoja saa kaataa viemäriin. Kinkkutemppu oli useiden eri toimijatahojen yhteistyöprojekti, joka toi konkreettisen esimerkin kiertotaloutta kuluttajien arkeen ja helpon mahdollisuuden osallistua mukaan omalla teolla. Hanketta toteuttivat Kemianteollisuus, Neste, K-ryhmä, Lassila & Tikanoja, Suomen Pakkauskierrätys RINKI, Atria, HKScan, Snellman. Honkajoki, Vesilaitosyhdistys, Suomen Kiertovoima ry KIVO ja kunnalliset jätelaitokset, Suomen Kuntaliitto, Maa- ja kotitalousnaiset sekä Ympäristöteollisuus- ja palvelut YTP ry. Kampanja toteutettiin yritys yhteistyöprojektina.

Järjestötuotteet

Järjestötuotteiden varasto, myynti ja toimitus siirrettiin heinäkuussa Koskenkorvalta Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen. Toimintavuoden uusia välitystuotteita olivat Suomi 100 juhluvuoden termospullo, termosmuki ja juoksuvyö. Työ uusien hopeakorutuotteiden saamiseksi järjestötuotteeksi aloitettiin.

VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen toimintavuoden viestinnän kärjet liittyivät Suomi 100 - juhluvuoteen, Maistuva maaseutu -teemaan ja Vuoden maisemateko -kilpailuun.

Keskukseen viestintäpäällikkö suunnitteli ja toteutti valtakunnallista viestintää ja markkinointia hallituksen ja toiminnanjohtajan linjausten mukaisesti kesäkuuhun saakka. Vanhempain- ja äitiysvapaasta johtuen keskuksessa ei kesän jälkeen ollut viestintäpäällikköä. Taloudellista syistä sijaista ei rekrytoitu.

Keskukseen henkilöstö osallistui viestintätoimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen. Vastuu alueellista viestinnästä oli piirikeskuksilla.

Sisäinen viestintä

Me maa- ja kotitalousnaiset -uutiskirje lähetettiin viisi kertaa. Uutiskirjeen vastaanottajina olivat Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskusten toimihenkilöt, piirikeskusten hallitukset, Keskukseen hallitus, ProAgria Keskusten liitto ja hallitus sekä ProAgrian viestijät. Uutiskirjeessä oli koottuna ajankohtaisia asioita toiminnasta sekä piirikeskusten kuulumisia. Viestintäpäällikkö kokosi tiedotteen toimihenkilöiden teksteistä ja lähetti sen Myllyn uutiskirjeohjelmalla. Yhteisistä asioista viestittiin myös asiantuntijoiden webex-palavereissa, sähköpostitse, koulutuspäivillä ja muissa tapaamisissa.

Jäsenviestintä

Maa- ja kotitalousnaiset ja ProAgria ja ottivat vuoden alussa käyttöön uuden valtakunnallisen jäsenrekisterin. Rekisteriin siirrettiin yhdistysten ja jäsenten tiedot. Keskukseen toimintaan se ei vielä vaikuttanut.

Keskuksesta lähetettiin yhdistyskirje helmikuussa ja lokakuussa. Kirjeissä annettiin paikallistoimintaa varten vinkkejä. Ideoita tarjottiin myös internetsivuilla, erityisesti Yhdistyssivuilla, Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivuilla sekä Koti ja maaseutu -lehdessä. Jäsenviestinnän keskeisinä aihoina toimintavuonna olivat Suomi 100 -juhluvuoden Maistuva maaseutu -teema ja Impi saunoo! -tapahtumat 11.6., Makumuistoja tempaus, tutustumiskäynnit paikallisiin ruokayrityksiin, maistuva maaseutu -retket, kekriruokakurssit, perinneruokatyöpajat, ruokamaisemaan tutustuminen ja 100 vuotta suomalaista maisemaa -tapahtumat.

Mediaviestintä

Toimintavuonna lähetettiin Cision-palvelun kautta seuraavat tiedotteet:

- Pellava ja hamppu ovat suomalaista superruokaa 26.1.
- Peruna, palaa takaisin lautaselle! 9.2.
- Etsi ja hoida itsenäisyyden merkit maisemassa 23.2.
- Suurenmoista soppaa pakkaspäiville 1.3.
- Mämmien (ja ämmien) yö Seinäjoella, Hämeenlinnassa ja Savonlinnassa 9.3.
- Laidunpankki.fi uusiutui – lisää palveluja ja mahdollisuuksia 21.3.

- Ympäristösopimusten hakuaika on nyt! 2.3.
- Asta Asunmaalle Jaakko Kolmosen tunnustuspalkinto 6.4.
- Löydä korva- ja huhtasienet ja muut kevätmetseen aarteet 24.4.
- Yli tuhat impiä saunoo 11.6., 24.5.
- Kesän rennot ruokajuhlat 15.6.
- Maistuva maaseutu -kekritapahtumat ja makumuistot juhlistavat Suomea 4.9.
- Ruokahävikin vähentäminen maa- ja kotitalousnaisten tähtäimessä 11.9.
- Mervi Mäki-Neste Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hallituksen puheenjohtajaksi 23.11.
- Vuoden maisemateko 2017 -tunnustus Kainuuseen Vienan reitille 23.11.

Mediaseuranta

Keskuksen mediaseuranta tehtiin sekä Cision-palvelulla että kokoamalla piirikeskusten tietoon tulleita osumia (lähinnä paikallis- ja maakuntalehdet ja radiot). Pelkästään Cisionin kautta saatiin 1 213 osumaa, josta kasvua edellisvuoteen oli yli 35 %

Verkko- ja someviestintä

Valtakunnallisilla verkkosivuilla ja piirikeskusten alueellisilla sivuilla vieraili vuoden 2017 aikana yhteensä yli 105 000 kävijää. Yksittäisiä käyntejä oli lähes 145 000. Kukin kävijä vieraili keskimäärin 1,9 sivulla, kaiken kaikkiaan sivuja selailtiin vuoden aikana 270 000 kertaa. Sosiaalisen median kautta nettisivuille päätyneiden kävijöiden määrä kasvoi noin 20 % edellisvuodesta.

Verkkosivuille tuotettiin uutta sisältöä kuten uutisia Ajankohtaista-osioon sekä kauden ruokaohjeita ja muita vinkkejä Vinkit ja teemat -osioon. Uutena teemallisena kokonaisuutena tehtiin Pure peruna -hankkeen sisältö. Alueellisesta sisällöstä vastasivat piirikeskukset.

Vuonna 2017 päivitettiin kolmea blogia: puheenjohtaja Maija Silvennoisen ”Kauhanvarressa Maija”, maisema-asiantuntijoiden ”Maisema mielessä” ja yritysasiantuntija Soili Hypenin blogi ”MaaKotkan pesästä”. Blogisisällöt ovat saaneet mukavasti näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa.

Facebook-sivujen tykkääjien määrä nousi 3 472 henkilöstä 4 032 henkilöön. Julkaisujen kattavuus on vaihdellut päivittäin muutamasta sadasta parhaimmillaan yli 6 000 henkilöön. Viikoittain Facebook-julkaisut tavoittivat useita tuhansia ihmisiä, enimmillään yli 10 000 henkilöä. Julkaisuihin reagoitiin (tykkäykset, jaot, kommentit) yli 38 000 kertaa vuoden aikana. Maksullista Facebook-markkinointia tehtiin pienellä budjetilla, mutta tulokset olivat hyviä.

Instagram-tiliä on käytetty aktiivisesti toimintavuoden aikana. Sisältö on keskittynyt ruokiin, maisemiin ja järjestön ihmisiin. Myös jäsenten kuvia, tunnisteella #maajakotalousnaiset #juuretmaalla ja #mknmaisema on jaettu tilille. Päivityksiä tehtiin vuoden aikana yli 190. Kuviin on reagoitu muutamasta kymmenestä yli sataan kertaan. Instagram-tilin seuraajien määrä nousi 500 seuraajasta lähes tuhanteen seuraajaan vuoden 2017 aikana. Tunnisteella #maajakotalousnaiset on tehty yli tuhat julkaisua ja tunnisteella #mknmaisema lähes 700 julkaisua.

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Vuoden aikana Twitterissä tehtiin tai jaettiin yli 350 tviittiä, joita on näytetty yli 100 000 kertaa. Sisältö on keskittynyt Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan ja vaikuttavuuden esilletuomiseen, keskittyen erityisesti palveluihin ja hankkeisiin, tiedon jakamiseen sekä sidosryhmien tviittien jakamiseen. Seuraajia oli helmikuussa 2018 yhteensä 520.

	Maa- ja kotitalous @maajakotitalous · 23. marrask. Onnea uudet Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hallituksen puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste ja jäsenet Tarja Tervo ja Marttiina Sihvola. Tiukka äänestys ja kova kisa kokouksessa tänään! #maajakotitalousnaiset #järjestö #naisissamaaseudunvoima #juuretmaalla Näytä tviittaustoiminta	1 150
	Maa- ja kotitalous @maajakotitalous · 12. lokak. Laidunnuksen positiiviset vaikutukset ympäristölle ovat merkittävät, Elävää maaseutua taajamiin -hankkeen näkökulma on #ympäristökasvatus twitter.com/korhonenik/sta... Näytä tviittaustoiminta	965
	Maa- ja kotitalous @maajakotitalous · 23. marrask. On taas aika palkita vuoden maisemateko. Onnittelut Pentti Kinnunen, Pauli Heikkinen ja Juha Kinnunen upeasta työstä Vienan reitin kehittämisestä Kainuussa! #vuodenmaisemateko #maisema #kainuu #suomi100	908

Maa- ja kotitalousnaisten Youtube-tilillä julkaistiin vuonna 2017 yhdeksän videota. Videot on jaettu aina myös suoraan Facebookissa, joissa ne ovat saaneet hyvän kattavuuden, esim. Keitä mämmiä kotona -videota on katsottu yli 7 000 kertaa.

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUKSET

ETELÄ-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	emäntä	Mäki-Neste, Mervi	Alavus
• varapuheenjohtaja	emäntä	Laine, Leena	Isokyrö
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Killinen, Eija	Isokyrö
• jäsen	emäntä, maatalousmyyjä	Mattila, Milla	Kristiinankaupunki
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Hanhimäki, Marianne	Kauhava
• jäsen	järjestöagologi	Helander, Hanna	Seinäjäki
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Hantula, Outi	Seinäjäki
• jäsen	maatalousyrittäjä	Rantamäki, Maija	Kurikka
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Viianen, Hannele	Laihia
• jäsen	maatalousyrittäjä	Koivulampi, Hanna	Alajärvi
○ varajäsen	emäntä	Luoma, Sinikka	Karijoki
• jäsen	perhepäivähoitaja	Hirvelä, Sari	Lapua
○ varajäsen	asiantuntija	Koski, Jenni	Seinäjäki
• sihteeri	toiminnanjohtaja	Jaskari, Terhi	Seinäjäki

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Jaskari, Terhi
• asiantuntija, ruoka ja kotitalous	Asunmaa, Asta
• maisemasuunnittelija	Asunmaa, Riikka
• maisemasuunnittelija	Turpeinen, Marika, vanhempainvapaalla 1.2.2017–
• harjoittelija, merkonomiopiskelija	Nurmela, Reetta, 5.10.–19.12.2017
• harjoittelija, restonomiopiskelija	Tuukkanen, Merja, 7.11.2017–

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 4005 henkilöä ja yhdistysten määrä 92 kappaletta.

YLEISTÄ

Toimintavuonna erityinen huomio on se, että vahva asiantuntijuutemme on huomattu ja tunnustettu alueemme toimijoiden parissa. Valtionapumme (OKM) turvin olemme voineet olla mukana tekemässä yleishyödyllistä työtä, joista vuoden aikana näyttäviä esimerkkejä ovat Naisten Suomi 100 -yhteistyöhön osallistuminen sekä Vuoden maisemateko -kilpailun järjestäminen teemalla ”Itsenäisyyden merkit maisemassa”. Lisäksi oli ilo tehdä Farmari-maatalousnäyttelyä Suomi 100 -juhlavuonna.

Vuoden aikana taloustilanne ei ole kohentunut edellisestä vuodesta, mikä on tiimimme pitkäaikaisin ja vaikein ongelma ratkaistavaksi. Rahoituspohjamme on koostunut em. valtionavun (OKM) lisäksi erilaisista hanketuista (pääsääntöisesti Maaseuturahastosta), Sivis-keskuksen tuntuista sekä palvelumaksuista. Työn rahoituspohjan jatkuva muutos ja jatkuva rahoituksen hakutyö vie jonkin verran voimia itse sisällöllisestä tuottamisesta.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Ruokakurssit (43 kpl) ovat edelleen lippulaivamme, joiden kautta koulutamme ja luomme yhteisöllisyyttä vuodesta toiseen. Jäsenjärjestömme innostuivat vuoden kekkiteemasta ja tilasivat teemaan räätälöityä kurssia. Lisäksi asiakkainamme on jo useita kansalaisopistoja, joille teemme kursseja alihankintana. Ruokaprovinssi-yhteistyön kautta teimme kolmen tähden ruokakursseja, joissa lähituottajat kohtasivat kuluttajan yhteisen kokkaus- ja ruokapöydän ääressä saaden oivalluksia puolin ja toisin. Pääsiäisen alla järjestettiin pieni mämmiteemainen kiertue, joka huipentui Ämmien ja mämmien yö -tapahtumaan. Kurssien hyvä henki, yhdessä tekeminen, oppiminen ja mm. kekrikurssin tiimolla myös perinteen uudelleenluominen jättävät pitkiä muistijälkiä osallistujilleen. Ruokakursseja haluaa kokea myös enenevässä määrin erilaiset yritysryhmät. Vaikutamme monia eri teemoja ja teitä pitkin alueemme kotien ruokapöytiin! Ruokakurssit on toteutettu monipohjaisella rahoituksella, jossa mukana on yleisimmin Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionapu, Siviksen tuntituet sekä tilaavan järjestön osallistumismaksu. Näin koulutus on pystytty pitämään kohtuuhintaisena ja useiden ulottuvilla.

Farmari-maatalousnäyttelyssä kesäkuussa asiantuntijamme piti lukuisia esityksiä näytöskeittiössä teemoinaan kansallisruoka ruisleipä, kekri ja peruna, sekä leikkimielisen perunankuorintakilpailun järjestön historiaa kunnioittaen.

Asiantuntijuutemme on huomattu, sillä saamme jatkuvasti kutsuja maakunnan eli Ruokaprovinssin erilaisiin kehittämistyöryhmiin. Olemme osallistuneet mm. Yhteinen keittiö -hankkeen toteutussuunnitteluun, Seinäjoen kansalaisopiston yhteisökeittiö-suunnitteluryhmään, Agrobiotalouden aamukahveille sekä Etelä-Pohjanmaan liiton Ecowaste4Food-hankkeen sidosryhmään. Lisäksi iloksemme ruoka-asiantuntijamme Asta Asunmaa palkittiin Jaakko Kolmosen tunnustuspalkinnolla, mikä on valtakunnallisesti merkittävä tunnustus!

Vuonna 1980 oli julkaistu Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen toimesta Eteläpohjalaista ruokaperinnettä -kirja, jonka reseptien nykyaikaistamiseen ja ulkoasun kohentamiseen oli saatu jo edellisvuonna rahoitus Museovirastolta. Työ oli pääasiassa tehty 2016, mutta taitto ja muut viimeistelytyöt saatiin valmiiksi syksyllä 2017, minkä jälkeen ilmeni, että kirjan aikoinaan pääasiassa koonnut henkilö ei halunnut, että kirjaa uudistetaan ja julkaistaan suunnitellulla tavalla. Näin ollen kirjan julkistaminen peruutettiin, ja työn uudelleenorganisointi jouduttiin siirtämään vielä seuraavaan vuoteen.

Villiruoka valuutaksi -hanke suunniteltiin, kirjoitettiin ja lähetettiin Leader-ryhmän käsittelyyn kevätkesällä 2017. Sen käsittely kesti ja hanke sai päätöksen syksyllä 2017. Hanke ei kuitenkaan edennyt ELY:n laillisuustarkastukseen vielä vuoden 2017 aikana, minkä vuoksi jo kerran alkuun laitettujen hanketoimenpiteiden toteuttamisriskin vuoksi pysäyttää. Hankkeessa ehdittiin tehdä viestintätoimenpiteitä, pitää Kauhajoen Ruokamessujen yhteydessä demosteniretkikoulutus ja emännöidä hankkeen kansainvälisiä The mushroom road -partnereita Latviasta ja Liettuasta. Hanke kouluttaa Suupohjan seutukunnan (Kauhajoki ympäristöineen) alueella sienien ja villivihannesten ja -yrttien kerääjiä sekä innostaa paikallisia yrityksiä käyttämään luonnontuotteita yritystoiminnassaan sekä sisältää kansainvälisen osion.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Maisema- ja pihasuunnitelmat ovat pitkäaikaisia vahvuuksiamme, joita saamme tehdä vaihtelevasti eri puolille maakuntaa ja välillä rajojen ulkopuolellekin. Pienimittakaavaiset suunnittelutyöt, kuten maatilaympäristöt, kotipihat ja yritys ympäristöt ovat vaihtelevia ja omistajilleen merkittäviä. Laajamittakaavaiset työt, joita saa tehdä mm. kunnille, ovat työn suola, sillä silloin kaikki hankittu monipuolinen osaaminen tulee käyttöön ja työ vaikuttaa suurien ihmisryhmien arkeen ja viihtyvyyteen.

Vuoden maisemateoksi sen valitsemiseksi koottu raati valitsi kokonaisuuden ”Maisematekoja ja Alavuden Sapsalammin kylästä”. Kilpailuun osallistui neljä kandidaattia eri puolilta toiminta- aluetta. Maisemateko julkistettiin ja palkittiin Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokouksen yhteydessä. Kilpailu järjestettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

Hyypänjokilaakson neuvottelukunnan työt sekä Etelä-Pohjanmaan liiton vaihemaakuntakaavan ohjausryhmän asiantuntijajäsenyys ovat asiantuntijatehtäviä, joihin meidät on kutsuttu, ja jotka tarjoavat myös meille näköalapaikkoja ja kontakteja alan merkittäviin toimijoihin. Olimme myös Pytinki-messuilla antamassa neuvoja piha- ja puutarhaosastolla.

Neuvo 2020 -palveluja olemme saaneet toteuttaa vuoden aikana toistakymmentä eri maatalo-asiakkaille. UHMA- ja Kolmen vyyhti -hankkeet ovat muodostaneet suuren osan maisemasuunnittelijoiden työpanoksesta. Molemmissa hankkeissa on tehty paljon esimerkkisuunnittelukohteita, työnäytöksiä ja viestinnällisiä toimenpiteitä. Näistä esimerkkeinä erilaiset rantakunnostussuunnitelma, ruovikonniitonäytökset ja opintomatkat. Valtaajat kuntoon -hankkeessa työskenteli pienen aikaa toiminnanjohtaja tehden tapahtumajärjestämistyötä.

YRITYSPALVELUT

Hygieniakoulutukset (4 kpl) -ja osaamistestit (testaustilaisuuksia 21 kpl) ovat pitkäaikainen palvelumme, joita saamme Ruokaprovinssissa tehdä tasaiseen tahtiin yksityisille henkilöille sekä myös joskus suuremmille ryhmille mm. oppilaitosten ja yritysten kautta. Olemme esimerkiksi kouluttaneet maahanmuuttajaopiskelijoita hygienia-asioihin Etelä-Pohjanmaan Opistolla.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Piirikeskus osallistui laajalla naisjärjestöjen yhteistyöllä laadittuun ja toteutettuun Suomi nainen 100 -hankkeeseen, jonka päämääränä oli nostaa esiin naisten ja naisten työn vaikutusta Suomen rakentamiseen hyvinvointivaltioksi viimeisen vuosisadan aikana. Hankkeen toimia olivat mm. näyttelyt, seminaarit ja loppuhuipennuksena esitetty kaikki odotukset kirikkaasi ylittänyt varta vasten kirjoitettu näytelmä ”Hevoskyydillä pilvipalveluihin”, jossa näyttelemässä oli viisi maa- ja kotitalousnaista. Järjestömme sai näytelmässä paljon näkyvyyttä Maatalousnaisten neuvojien rooleissa ja hanke kokonaisuudessaan oli alueellamme näkyvä ja kuuluva: ”his story”-n lehdille saimme yhteisvoimalla myös uusia tarinoita ”her story”-näkökulmasta. Hanke oli Vastuun naiset ry:n hakema eikä siitä maksettu palkkaa vaan vain suoria kustannuksia. Oma osuutemme juhluvuoden hankkeessa toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavulla.

Farmari-maatalousnäyttelyssä Maa- ja kotitalousnaisten näyttäytyminen oli tällä kertaa eteläpohjalaisten vastuulla, vaikkakin saimme mukavasti apua järjestelyihin Maa- ja kotitalousnaisten keskukselta ja resursseja myös omista hankkeistamme. Näyttäytyminen oli monipuolista ja järjestön väelle oli osastolla erityinen viihtyisä ”Naisluola”, jossa sai käydä tapaamassa muita maa- ja kotitalousnaisia ja saamassa ideoita virvoittavien vesien maustamiseen. Osastolla oli myös järjestötuotemyynti, josta maa- ja kotitalousnaiset eri puolilta Suomea hankkivat järjestön yhteisiä värejä päälleen, kotiin ja lahjoiksi. Lisäksi osastolle kutsuimme kattauskilpailuun lähialueen ruoka- ja kiertotalousvaikuttajia. Osasto, erityisesti Naisluola ja kattauskilpailu, herättivät positiivista huomiota järjestöämme kohtaan sekä innosti ventovieraita yhteisöllisyyteen yhteisten jutunjuurien avulla. Yhteisöllinen osa osastosta toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen tuella. Farmarin jälkeen perinteisesti tehty opintomatka suuntautui tällä kertaa Unkariin, jossa henkilökunta oppi paljon mm. Budapestia ympäröivän maaseudun maataloustuotannosta ja ruokakulttuurista.

Vuosikokous järjestettiin kiertotaloushengessä Lakeuden Etapin tiloissa. Kokousta seurasi luento kotitalouksien jätteen syntyamisen ehkäisystä, lajittelusta ja käsittelystä sekä ”Sika säkissä” -opintomatka, jonka päämäärää eivät osallistujat tienneet etukäteen. Matkan aikana tutustuttiin mm. sirkkaamoon, opittiin lisää eteläpohjalaisesta maisemasta ja shoppailtiin lähituotteita. ProAgria Etelä-Pohjanmaan hallintoon osallistuttiin niin, että toiminnanjohtaja veti edustajistovaaliprosessin yhdessä muiden toimihenkilöiden kanssa.

Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajalla on kunnia toimia edesmenneen piirikeskuksen kotitalousneuvoja Talvikki Kurikkalan muistorahaston asiamiehenä. Rahastosta jaetaan joka vuosi, stipendi kotitalousalan opiskelijalle. Stipendi sisältää rahaa sekä maa- ja kotitalousnaisten esiliinan.

VIESTINTÄ

Vuoden aikana facebook- viestintä ja keskustelut ovat arkea. Parasta on, kun keskustelu lähtee rullaamaan ryhmässä ja tuottaa intoa kommentoida ja keskustella! Lisäksi käytössämme on hyvät nettisivut, ProAgria Etelä-Pohjanmaan jäsenasiakaslehti Itua, sähköiset ja paperiset järjestökirjeet sekä paikalliset muut mediat, kuten paikallislehdet ja -radio. Erityisesti Pohjanmaan radio on ottanut ruoka-asiantuntijamme lempilapsekseen ja hän saakin olla tämän tästä kommentoimassa mitä erilaisempia, lähinnä ruokaan liittyviä aiheita. Suuri osa viestintätyöstämme rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön avulla. Lisäksi osallistuimme ProAgria Etelä-Pohjanmaan Innostu ja onnistu -hankepäivään sekä kerroimme ruokakurssipalveluista Jouluisilla maalaismarkkinoilla Seinäjoen Torikeskuksessa. On hieno saada tehdä töitä hyvien yhteistyökumppanien kanssa ja saada siten asioille paljon kuulijoita!

Farmari-maatalousnäyttely tarjosi mahtavan mahdollisuuden päästä keskustelemaan järjestöme jäsenien ja muiden asiakkaidemme kanssa teemoista, jotka heitä kiinnostavat. Keskustelut olivat antoisia ja saimme herätettyä satoja ellei tuhansia ihmisiä miettimään mm. ruoka- ja ympäristöteemojamme. Erityisesti Farmarissa järjestämämme hankeristeilyt olivat suosittuja. Ne toteutettiin Seinäjoella pienellä parikymmenpaikkaisella jokilaivalla UHMA-, Kolmen vyyhti – ja Valtaojat kuntoon -hankkeiden toimesta (rahoitus maaseuturahasto). Risteilyllä kerrottiin kunkin hankkeen teemoista, jotka liittyvät tavalla tai toisella vesistöihin ja alla virtaavaan Seinäjokeen. Lisäksi maatalousnäyttelyssä toteutettiin neuvonnan 220-vuotisjuhlavuoden kunniaksi neuvojaparaati (rahoitus järjestöhankeesta), jossa osallistujina oli runsaasti myös maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöitä.

Koti- ja maaseutu -järjestölehti oli vahvasti esillä Farmari-maatalousnäyttelyssä, jossa valtakunnan parhaisiin tuloksiin yltävä paikallinen asiamiehemme sai yli 50 henkilöä innostettu uusiin lehtitilauksiin. Lehti on laadukas ja osuu maaseudun naisen sielunmaisemaan hyvin, joten sitä on mukava esitellä. Lehti toimii myös usein kaupanpäällisenä erilaisten tuotteidemme yhteydessä, mitä kautta pyrimme saada lehdillemme tilaajia.

HANKKEET

Hankkeet, joissa piirikeskus on ollut vastuullisena toteuttajana:

- UHMA – Uhanalainen maaseudun luonto hoitoon yhteistyöllä, Maaseuturahasto
- Villiruoka valuutaksi, Leader Suupohja
- Järjestöhanke 2017, Etelä-Pohjanmaan maanviljelysseuran säätiö

Hankkeet, jossa piirikeskus on ollut mukana toteutuskumppanina:

- Kolmen vyyhti – Etelä- ja Keskipohjanmaan sekä Pohjanmaan vesistöt ja ympäristö yhdessä hyvään tilaan. Vastuullinen toteuttaja Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry.
- Valtaojat kuntoon. ProAgria Etelä-Pohjanmaa / salaoja- ja mittauspalvelut.
- Tietoiseksi EU-tuista -hanke. ProAgria Etelä-Pohjanmaa / Kasvi- sika siipikarja.
- Pure peruna. Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry.
- Maahanmuuttajien kotouttaminen vapaaehtoisten voimin. Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry.

ETELÄ-SAVON MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	KM, yrittäjä	Sihvola, Marttiina	Sulkava
• varapuheenjohtaja	TtM, HTK	Nousiainen, Marja Sisko	Savonlinna
• jäsen	projektipäällikkö, yrittäjä	Harmoinen, Taina	Mikkeli
• jäsen	maatalousyrittäjä	Lappalainen, Päivi	Kangasniemi
• jäsen	puutarhuri	Montonen, Soili	Mikkeli
• jäsen	toimitusjohtaja	Pahkasalo, Heikki	Mikkeli
• jäsen	maatalousyrittäjä	Poikolainen, Ritva	Pieksämäki
• jäsen	asiantuntija	Savikurki, Riitta	Pertunmaa
• sihteeri	toiminnanjohtaja	Mutka-Printola, Kirsi	Rantasalmi
○ varajäsen	yrittäjä	Hotti, Mervi	Pieksämäki
○ varajäsen	taluspäällikkö	Kotro, Päivi	Juva
○ varajäsen	toimintaterapeutti	Lampinen, Krista	Mikkeli
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Malkki, Tiina	Enonkoski
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Marttinen, Anu	Mikkeli
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Pulkkinen, Pasi	Juva
○ varajäsen	yrittäjä	Valjakka, Leena	Kangasniemi

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Mutka-Printola, Kirsi
• yritysasiantuntija	Korhonen, Suvi
• ruoka-asiantuntija	Kukkonen, Mervi
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Puustjärvi, Eeva
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Ryhänen, Saara
• maisema-asiantuntija	Suomi, Laura (harjoittelijana 1.6. – 30.11.2017)

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3037 henkilöä ja yhdistysten määrä 40 kappaletta.

YLEISTÄ

Itsenäisyyden juhluvuotta juhlistettiin Maistuva maaseutu -teemalla. Teemalla tuotiin esille oman lähialueen ruoantuottajia ja palkittiin mm. Etelä-Savon ensimmäinen Maistuva maaseutu -yritys. Osta tilalta ja Makumatka maalle -päivän tilaisuuksissa kannustettiin ihmisiä suosimaan paikallisten tuottajien ja yritysten palveluja. Ruuan ympärillä järjestettiin yhteisiä kursseja sekä tapahtumia ja Maistuva maaseutu -teema huipentui syksyllä lukuisiin eri puolilla Etelä-Savoa järjestettyihin Kekri -juhliin ja sadonkorjuutapahtumiin. Maiseman- ja ympäristöhoitossa tehtiin suunnitelmia ja kartoituksia pääasiassa maatalousyrittäjille ja ELY-keskukselle. Yrityspalvelujen toiminnassa edistimme mm. suoramynttilöiden, kotipalveluyritysten ja naisyrittäjien osaamisen sekä toimintaedellytysten kehittymistä. Toteutimme kaikilla avaintulosalueillamme myös koulutus-, kehittämis- ja tiedotushankkeita.

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksistä 70 prosenttia eli 28 yhdistystä toimitti piirikeskukselle toimintakertomuksensa annettuun määräaikaan mennessä. Toimintakertomuksissa annettujen tietojen pohjalta yhdistysten vapaaehtoistoimintaan on vuoden 2017 aikana osallistunut 6514 henkilöä. Suoraan jäsenmäärällä jaettuna osallistumiskertoja olisi ollut 2,15 kpl/jäsen. Tästä vapaaehtoistyöstä on muodostunut 9315 talkootyötuntia eli yhteensä lähes 5,5 henkilötyövuotta. Jäsenmäärällä jaettuna talkootyötä on kertynyt hieman yli kolme tuntia per jäsen.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Itsenäisyyden juhluvuoden teema Maistuva maaseutu näkyi vahvasti koko vuoden ruoka- ja leivontakursseilla, luennoilla ja erilaisten retkien ja tapahtumien yhteydessä. Maistuva maaseutu -retkelle Pohjois-Karjalaan lähdimme 40 hengen voimin ja Mikkelissä järjestimme Maistuva maaseutu -tapahtuman Peltopäivän yhteydessä. Peltopäivässä vieraili päivän aikana 350 kävijää ja näytteilleasettaja- ja yhteistyötahoja oli yli 50. Syksyllä järjestettiin Makumuistoja -tapahtuma 70 osallistujalle Kerimäellä Puruveden palvelukodissa yhteistyössä Kerimäen maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Maistuva maaseutu -teema näkyi erityisesti kahdeksalla Kekriruokakurssilla sekä vuoden aikana toteutetuilla makkara-, kasvis- ja lammassuoka- sekä riistakursseilla. Muita kurssiaiheita olivat suklaa, villiyrtilt, gluteeniton leivonta ja joulun ruokalahjat. Ruokakursseja järjestettiin yhteensä 20 kappaletta ja niihin osallistui 259 kurssilaista. Juvan kehitysvammaisten kokkikerho kokoontui ruoka-asiantuntijamme johdolla 11 kertaa ja kokoontumisissa oli yhteensä 180 osallistujaa. Edellä mainittujen erilaisten maistuva maaseutu -teemaisten tapahtumien ja ruokaneuvonnan toteuttamiseen olemme saaneet tukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat Etelä-Savon Maakuntaliiton Suomi100 -aluetuella Maistuva Etelä-Savo -perinneruokien tuunauspajat -hankkeen, jonka tavoitteena oli herättää erityisesti nuorten kiinnostus maakunnan ruokaperinteitä kohtaan. Hankkeessa järjestettiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja nuorisoalan Mikkelin koulutusyksikön opiskelijoille työpajapäiviä, joissa opiskelijat ensin perehtyivät eteläsavolaisiin perinneruokiin ja sen jälkeen uudistivat ja muokkasivat perinneruokia nykypäivään. Uudistettuja perinneruokaohjeita testattiin Mikkelin Rantakylän yhtenäiskoulun 9. luokan valinnaiskotitalouden neljässä ryhmässä sekä Juvan Kehitysvammaisten kokkikerhossa. Testauspajoissa ruoat valmistettiin reseptit kehittäneiden restonomiopiskelijoiden ohjauksessa. Uudistetut perinneruokareseptit on koottu ohjevihkokseksi. Rättänä 2000-luvulle -reseptivihko on vapaasti ladattavissa Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisten nettisivuilla.

Valtakunnallisen Pure peruna -kampanjan infotapahtumissa Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa ja Esedun Pieksämäen yksikössä kerrottiin 550 opiskelijalle sekä opettajalle perunasta - terveellisestä, edullisesta ja ekologisesta lähiruusta. Tilaisuuksissa tuotiin esiin perunan ravitsemuksellisia ja ekologisia etuja ja innostettiin nuoria perunan käyttöön. Pure peruna koulutus- ja infotapahtumassa Esedun Mikkelin yksikön 25 kokkiopiskelijaa perehtyi perunan käyttöön ammattikeittiössä ja valmisti perunamaistiaiset infotapahtuman 350 osallistujalle.

Saimme myös järjestettäväksemme Mämmien ja ämmien yön, jota vietettiin Savonlinnassa Kahvila Alussa yhteistyökumppaneina Laihian Mallas ja Kymppi-Maukkaat sekä Kerimäen ja Savonlinnan maa- ja kotitalousnaiset. Tapahtumassa esiteltiin mämminkeittoa ja -paistoa ja kuultiin mämmitarinoita ja maisteltiin mämmibaarin antimia, josta löytyi myös mämmistä tuunattuja herkkuja.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

MKN Maisemapalvelut toimii tiiviissä yhteistyössä asukkaiden, maanomistajien, yhdistysten ja kulttuuriympäristön sidosryhmien kanssa eteläsavolaisen kulttuuriympäristön ja maatalousluonnon hyväksi. Painopisteenä on maaseudun luonnon monimuotoisuuden ja maaseutumaiseman säilymiseen ohjaava neuvonta ja suunnittelu sekä muu kehittämistyö.

Järjestimme opetus- ja kulttuuriministeriön tuella Etelä-Savon Vuoden maisemateko -kilpailun kolmatta kertaa. Kilpailun teemana oli "Itsenäisyyden merkit maisemassa" ja suojelijana toimi ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen. Kilpailu oli osa Suomi 100 -juhluvuoden tapahtumia. Palkinto myönnettiin Otavan koulutilan ystäville kehittämistyöstä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Otavan koulutilan puiston vaalimiseksi ja yhteisöllisyyden

vahvistamiseksi. Valinnan suoritti maakunnallinen raati, joka oli koottu alueen sidosryhmistä ja median edustajasta.

Teimme aktiivista sidosryhmäyhteistyötä erilaisissa tapaamisissa tunnettavuutemme lisäämiseksi ja palvelujemme markkinoimiseksi. Osallistuimme seuraavien maakunnallisten yhteistyö- ja kehittämissuhteiden toimintaan: Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä, Etelä-Savon pohjavesiensuojelun yhteistyöryhmä ja Etelä-Savon kulttuuriympäristöyhteistyöryhmä.

Laadimme alueen maatalousyrittäjille 13 hoitosuunnitelmaa maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maisemanhoidon ympäristösopimusta sekä kosteikon hoidon ympäristösopimusta varten sekä 5 suunnitelmaa perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivauksen ja aitaamisen ei-tuotannollista investointia varten. Teimme maisema-, luonnonmonimuotoisuus- ja kosteikkokartoituksia NEUVO 2020 -palveluna 26 kpl. Laadimme kaksi voimajohtoalueen maisemanhoitosuunnitelmaa uuden maisemanhoidon rahoitusmallin kautta Fingrid-yhteistyönä sekä yhden luontoselvityksen maa-aineslupa-alueelle.

Toteutimme Juvalle Kaskiin valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle maisemanhoitosuunnitelman, jonka tavoitteena on kehittää Kaskiin kylämaisemaa hyvänä asuinympäristönä, monimuotoisena maatalousmaisemana ja houkuttelevana matkailumaisemana. Osana suunnitteluprosessia Kaskiissa järjestettiin mm. kyläkävely, maisematyöpaja ja infoilta yhdessä kyläläisten kanssa. Työhön osallistui yhteensä 30 kyläläistä. Suunnitelma laadittiin konsulttityönä Etelä-Savon ELY-keskuksen toimeksiannosta.

Jatkoimme syksyllä 2015 aloitettuja Ravinnepiika- ja Kulttuuriympäristö näkyväksi KYNÄ -hankkeita. Etelä-Savossa yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa toteutettava Ravinnepiika-hanke tiedottaa ja luo vuoropuhelua etenkin viljelijöiden, viranomaisten, neuvonnan ja tutkimuksen välille peltojen ravinnetalouteen ja maatalouden vesienhoitoon liittyvistä ajankohtaisista aiheista. Hankkeessa järjestettiin mm. erilaisia esittelytilaisuuksia, pellonpiennarpäiviä ja infoja yhteensä 8 kpl. Näistä erityisesti mainittavana Etelä-Savon maakunnallinen Peltopäivä Karilassa, joka toteutettiin ProAgria Etelä-Savon ja Luonnonvarakeskuksen hankkeiden yhteisponnistuksena ja jossa Ravinnepiika toimi pääjärjestäjänä. Hankkeessa laadittiin myös useita laajoja asiantuntija-artikkeleita. Hankkeen toimenpiteisiin osallistui vuonna 2017 yhteensä 402 henkilöä.

Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa toteutettava Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ-hanke pyrkii lisäämään yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristöstä ja sen arvoista sekä innostamaan maaseudun asukkaita, maanomistajia, viljelijöitä, yhdistyksiä, yrityksiä ja muita toimijoita hoitamaan kulttuuriympäristöä sekä hyödyntämään sitä yritystoiminnassa. Hankkeessa järjestettiin Etelä-Savossa mm. erilaisia esittelytilaisuuksia, infoja, retkiä ja maisemanhoitotalkoita yhteensä 33 kpl. Esittelytilaisuuksiin ja infoihin osallistui yhteensä 542 henkilöä, retkille 125 henkilöä ja talkoisiin 20 henkilöä. KYNÄ osallistui mm. Karilan Peltopäivään omalla osastollaan. Hankkeessa valmistui julkaisu Onnellisia tarinoita rakennusten uusiokäytöstä, ja hankkeessa inventoitiin kartanopuutarhoja sekä laadittiin niiden pohjalta selvitys säätyläispuutarhojen nykytilasta ja kehittämismahdollisuuksista. Hanke teki maisemanhoidossa yhteistyötä mm. valtakunnallisen Maahanmuuttajien kotouttamishankkeen kanssa.

YRITYSPALVELUT

MKN yrityspalvelujen kärkitoimialoiksi ovat muodostuneet matkailu-, elintarvike- ja palveluyrittäjäyys. Näillä sektoreilla yritysasiantuntijoillamme on vahvaa toimialaosaamista ja tunnemme yritysten toimintaympäristön niin maaseudulla kuin kaupungeissa. Vuonna 2017 asiakkaille toteutettiin erityisesti elintarvikkeiden suoramyynnitoiminnan ja kotityöpalvelualan kehittämiseen, matkailuyritysten investointi- ja laajennustarpeisiin sekä yleisesti yritystoiminnan käynnistämiseen liittyviä palveluja.

Itsenäisyyden juhluvuoden Maistuva maaseutu -teemalla järjestimme yhdessä ProAgria Etelä-Savon ja MTK Etelä-Savon kanssa maakuntamme ensimmäisen Maistuva maaseutu -yritysvalinnan. Kuluttajien lähettämien ehdotusten pohjalta asiantuntijoista koostunut raati valitsi vuoden 2017 Maistuvaksi maaseutuyritykseksi Vierulan tilan Mäntyharjulta.

Osallistuimme 16.9. järjestetyn Osta tilalta- ja Makumatka maalle -päivän alueelliseen tiedottamiseen ja olimme toteuttamassa tapahtumia yhdessä yritysten kanssa. Aktiivisella tiedottamisella saimme Osta tilalta -päivän tapahtumiin mukaan noin 40 yritystä. Olemme myös käynnistäneet Portaat yrittäjyyteen -valmennuksen vuoden 2017 lopulla. Valmennukseen osallistuu seitsemän yrittäjyyttä suunnittelevaa tai yrittäjän alkutaipaleella olevaa naista. Uusi Neuvo 2020 maatilojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyyn parantaminen -osio on ollut syksystä 2017 alkaen osa myös MKN yrityspalveluja. Lisäksi asiantuntijamme on hyväksytty tuottamaan ELY-keskuksen tarjoamaa ANALYYSI -yritysten kehittämisspalvelua. Analyysipalveluja toteutettiin yhteensä 5 kpl. Yritysneuvonnan maistuva maaseutu -teeman tapahtumiin, paikallisen ruuan tunnettavuuden edistämiseen Osta tilalta- ja Makumatka maalle- tapahtumilla sekä Portaat yrittäjyyteen -valmennuksen järjestämiseen olemme kohdentaneet Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatua tukea.

Hanketoiminta on merkittävä osa MKN yritysneuvonnan toimintaa. Toteutamme kehittämis- ja koulutushankkeita yhdessä laajan ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa. Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin -hankkeessa vahvistimme maaseudun yrittäjien osaamista ja tunnistimme yritystoiminnan kehityskohteita kotityöyrityksissä, vapaa-ajanasukkaille palvelujaan tarjoavissa yrityksissä sekä maatilojen urakointiyrityksissä. Hankkeen osatoteuttajina mukana olivat Helsingin Yliopiston Ruralia Instituutti ja Etelä-Savon Ammattiopisto. Hankkeen toimenpiteissä oli mukana 25 toimijaa ja 13 yritystä. Vuorovaikutteisella palvelumuotoiluprosessilla hankeyrittäjät työstivät palvelujaan paremmin asiakastarpeita vastaaviksi ja löysivät toimintaansa uusia asiakasryhmiä. Hanke päättyi vuoden 2017 loppuun.

Unelmakauppa – elintarvikkeesta euroja -hankkeessa on kehitetty maatilayrittäjien osaamista oman tilan tuotteiden jalostamisessa ja myynnissä. Keskiössä on ollut asiakastarpeisiin vastaava suoramyyntitoiminta. Hankkeen valmennuspäivissä ja opintoretkillä on saatu tietoa mm. kuluttajakäyttäytymiseen, tuotekehitykseen ja -brändäykseen sekä myyntitoiminnan järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Hankkeessa on kerätty asiakkailta ideoita lähiruokatuotteisiin ja niiden saatavuuden kehittämiseen liittyen. Ideoiden pohjalta työstetään Etelä-Savoon mm. uutta tilaruokailutapahtumaa, digitaalista palvelualustaa ja pidemmälle jalostettua lähilihatuetta. Hankkeen osatoteuttajana on mukana Helsingin Yliopiston Ruralia Instituutti. Hankkeen valmennuksiin on osallistunut 43 yritystä. Toiminnasta muodostunut koulutustuntien kokonaismäärä on 520 tuntia.

Asiantuntijamme ovat työskennelleet myös ProYritys -hankkeessa, jossa on tehty aloittavien yritysten neuvontaa, toimivien yritysten kehittämissuunnitelmia sekä yritysryhmähankkeiden kokoamista. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat ovat tehneet tarvekartoituskäyntejä 43 yritykselle ja osallistuneet kahden yrittäjille suunnatun aktivointitilaisuuden järjestämiseen.

Byrokratian hyödyntämien maatala- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hankkeessa olemme vetäneet elintarvikeyrityksien byrokratian purkuun tähtäävää yrittäjä- ja viranomaistyöryhmää. MKN yrityspalvelut ovat olleet mukana myös Kulttuuriympäristö näkyväksi -hankkeen maiseman tuotteistamiseen liittyvissä toimenpiteissä.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Maa- ja kotitalousnaiset kutsuivat mukaan elämykselliseen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoteen, syömään yhdessä ja jakamaan tarinoita maistuvasta maaseudusta. Maaseudun antimia tarjottiin ympäri Etelä-Savoa kylillä ja yhdistyksissä ja tapahtumat kokosivat yhteen runsain määrin Etelä-Savon maaseudun ja maaseutukaupunkien ihmisiä. Maistuva maaseutu -teema avattiin Naisvoimaaviikolla tammikuussa nostamalla malja

itsenäiselle Suomelle ja tuomalla esiin paikallisia ruokia, ruuantuottajia, jalostajia ja ruokayrityksiä. Juhlavuosi jatkui kesäkuussa Impi saunoo -tapahtumissa ja huipentui syksyllä lukuisiin kekri- ja sadonkorjuutapahtumiin. Yhdistysten tapahtumat kokosivat satoja ihmisiä ja saivat näkyvyyttä paikallisissa ja aluemediassa. Perinteinen ruskamatka tehtiin jo elokuussa ja matkan pääkohteena olivat 39 osallistujan voimin upeat Lofootit Pohjois-Norjassa. Järjestimme järjestölle keväällä ja syksyllä kuljetuksen Marimekon Ystäväpäiville ja bussit täyttivät erityisesti Juvalla ja Mikkelissä.

Uusi jäsenrekisteri Sense otettiin käyttöön ja yhdistyksille järjestettiin rekisterin käyttökoulutukset Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Jäsenrekisterikoulutukset tavoittivat 37 osallistujaa.

Louhen Maa- ja kotitalousseuran Sadonkorjuujuhla palkittiin Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten Suomi 100 -juhlavuoden yhdistystekona. Yhdistysteko tuli toteuttaa vuoden 2017 aikana ja sen piti jollakin tavoin liittyä Suomi 100 – Maistuva maaseutu -teemaan. Pirjo Lahikainen Kangasniemeltä valittiin Etelä-Savon vuoden 2017 Maa- ja kotitalousnaiseksi. Osallistuimme myös maahanmuuttajien kotouttamistyöhön yhdessä paikallisyhdistystemme kanssa.

VIESTINTÄ

Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöt viestivät luontevana osana työtehtäviään järjestön tapahtumista ja toiminnasta ja tuovat eri medioissa esille asiantuntijapalvelujamme. Kaikki toimihenkilöt vastasivat oman aihealueensa viestinnästä, jota he toteuttivat monipuolisesti ja monikanavaisesti. Piirikeskuksessa työstettiin säännöllisesti mediatiedotteita ja tarjottiin juttuaiheita medialle. Median edustajat seurasivat aktiivisesti sähköisiä tiedotuskanaviamme, sekä asiantuntijoidemme päivityksiä sosiaalisen median eri kanavissa. Viestittäviä teemoja nostettiin samanaikaisesti ja -sisältöisesti esiin useissa eri kanavissa, hyödyntäen mm. Etelä-Savon piirikeskuksen kotisivuja ja piirikeskuksen sekä piirikeskuksen hankkeiden (KYNÄ-hanke, Ravinnepiika-hanke ja Unelmakauppa -hanke) Facebook-sivuja. Ruoka-asiantuntijamme välitti tunnelmia ruokatapahtumista ja -koulutuksista yhdistäen Instagramin ja Facebookin mahdollisuudet.

Maistuva maaseutu -teema ja järjestömmme erilaiset Suomi 100 -teemaiset tilaisuudet saivat maakunnan mediassa laajasti näkyvyyttä. Yhdistykset eri puolilla maakuntaa ovat toimivat aktiivisesti tärkeässä roolissaan, tuoden esille maa- ja kotitalousnaisten paikallistason työtä. Koostimme järjestölle ja sidosryhmille kaksi laajaa toiminnasta ja tapahtumista kertovaa uutiskirjettä, joiden lisäksi ajankohtaisia asioita viestittiin erillisinä sähköpostein ja facebook- sekä verkkosivupäivityksinä useita kertoja kuukaudessa. Etelä-Savon piirikeskuksen toimintaa pidettiin laajasti artikkelein sekä tapahtumatiedoin esillä Itä-Suomen keskusten yhteisessä ProAgraria Itä-Suomi lehdessä. Lehti ilmestyi neljä kertaa vuoden aikana. Pidimme myös aktiivisesti esillä Koti ja Maaseutu -lehteä keskuksen tapahtumissa ja toiminnassa, kannustaen jäseniämme aktiivisesti edistämään lehden markkinointia.

HANKKEET

Hankkeet, joissa piirikeskus on ollut vastuullisena toteuttajana

- Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ -hanke
- Ravinnepiika -hanke
- Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin –hanke
- Unelmakauppa – elintarvikkeesta euroja -hanke

Hankkeet, joissa piirikeskus on ollut mukana

- ProYritys -hanke
- Byrokratian hyödyntäminen maatilana/maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hanke
- Länsi-Savon elintarvikkeiden kehittäjät -hanke
- Peltohavainto – ravinnekiertoa ja peltoviljelyn uusia avauksia

ETELÄ-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Hallitus 2017

• puheenjohtaja	yrittäjä	Pekkala, Merja	Iitti
• varapuheenjohtaja	matkailuyrittäjä	Lindell, Teija	Ruovesi
○ varajäsen	myyjä	Koskinen, Päivi	Hamina
• jäsen	yrittäjä	Husu-Tuuliainen, Tarja	Lemi
○ varajäsen	maaseutuyrittäjä	Kaipia-Hyväri, Päivi	Lemi
• jäsen	maatalousyrittäjä	Miettinen, Rauni	Hämeenkoski
○ varajäsen	yrittäjä	Nurmi, Eeva	Humppila
• jäsen	maatalousyrittäjä	Vaittinen, Elina	Akaa
○ varajäsen	maanviljelijä	Mänki, Marianne	Jokioinen
• jäsen	maatalousyrittäjä	Kantonen, Katri	Pälkäne
○ varajäsen	maaseutuyrittäjä	Naapi Liisa	Längelmäki
• jäsen	matkailuyrittäjä	Lindell, Teija	Ruovesi
○ varajäsen	yrittäjä	Rönni, Marja	Pälkäne
• jäsen	maatalousyrittäjä/puutarhuri	Alanne, Päivi	Lohja
○ varajäsen	maanviljelijä/kehityspäällikkö	Sohlman, Jaana	Vihti

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten hallitus kokoontui toimintavuonna 7 kertaa, joista 1 oli sähköpostikokous ja 3 järjestettiin etäyhteydellä. Hallituksen puheenjohtajana toimi Merja Pekkala ja varapuheenjohtajana Teija Lindell. Edustajiston puheenjohtajana toimi Jaana Kivikko ja varapuheenjohtajana Marjut Juntto.

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja ja järjestöpäällikkö	Alén, Karita
• ruoka-asiantuntija	Kunnaala, Jenni
• ruoka-asiantuntija	Malin, Suvi
• ruoka-asiantuntija	Nokkonen, Satu
• ruoka- ja yritysasiantuntija	Penttilä, Outi (opintovapaalla 1.1.-28.2.2017)
• ruoka-asiantuntija	Veteli, Hannele
• maisema-asiantuntija	Ahro, Jutta
• maisema-asiantuntija	Hirvonen, Auli
• maisema-asiantuntija	Koski, Katriina
• maisema-asiantuntija	Kalliomäki Noora 31.8.2017 asti
• maisema-asiantuntija	Söyrinki, Riikka
• yritysasiantuntija	Lento-Kemppi Sanna

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

ProAgria Etelä-Suomen ja maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä yhteensä toimintavuonna oli 19 551, jäsenyhdistyksiä oli 608, joissa naisia jäseninä 9 266.

YLEISTÄ

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus toimi Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson, Pirkanmaan sekä Uudenmaan maakunnissa 12 eri toimihenkilön voimin. Ruokaan ja elintarvikkeisiin liittyviä asiantuntijapalveluita antoi toimintavuonna viisi asiantuntijaa, maiseman- ja luonnonhoitoon liittyviä asiantuntijapalveluita viisi asiantuntijaa ja yrityspalveluihin liittyviä asiantuntijapalveluita kaksi asiantuntijaa. Asiantuntijuuden eri toimialojen osaamisvastaavina toimivat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnassa Satu Nokkonen Hämeestä, maiseman- ja

luonnonhoidon neuvonnassa Jutta Ahro Pirkanmaalta, yritysneuvonnassa Sanna Lento-Kemppi Etelä-Karjalasta ja järjestöpäällikkönä Karita Alén Uudeltamaalta.

Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten järjestämille kursseille, kampanjoihin, tapahtumiin ja järjestötilaisuuksiin osallistui lähes 15 000 henkilöä. Toimintaan aktiivisesti osallistuneita vapaaehtoisia mukana yhdistystoiminnassa ja tapahtumissa oli arviolta noin 15 000 henkilöä, eli yhteensä Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten toiminta tavoitti lähes 30 000 henkilöä.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Alueellista ruoka- ja ravitsemusneuvontaa annettiin erilaisilla kursseilla, luennoilla, tapahtumien ja messujen neuvontapisteissä, lehdissä tai muissa medioissa. Ruokakurssitarjottimelta löytyi mm. trenditeemat, kuten Superruokaa pohjolaista, pavut ja palkokasvit, nyhtökaura, härkis sekä luonnontuotteet. Kaikkiaan pidettiin ruokakursseja ja tapahtumia yhdistyksille sekä muille tahoille yhteensä noin 90. Kurssit jakaantuivat jäsenalueittain seuraavasti: Etelä-Karjalassa 1 kpl (15 osallistujaa), Hämeessä 14 kpl (170 osallistujaa), Kymenlaaksossa 3 kpl (34 osallistujaa), Pirkanmaalla 20 kpl (285 osallistujaa) ja Uudellamaalla 21 kpl (268 osallistujaa). Luentoja pidettiin Hämeessä 3 kpl (78 osallistujaa), Uudellamaalla 3 kpl (99 osallistujaa ja aiheina yrttienkäyttö ulkoisesti, kekri ja ikääntyvien terveelliset ruokavalinnat), Kymenlaaksossa 4 kpl (105 osallistujaa ja aiheina ikääntyneiden hyvät ruokavalinnat, suomalainen ruokakulttuuri ja villivihannekset) ja Pirkanmaalla 8 kpl (105 osallistujaa, aiheina mm. ekologiset siivousvinkit, kahvi, Aistimatka suomalaiseen ruokakulttuuriin). Yhdistyksillä oli mahdollisuus hakea tukea säätiöiltä kursseille ja luennoille ja yhdistykset käyttivät tätä mahdollisuutta hyvin. Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä toteutettiin yksityisten säätiöiden ja kuntien pienen lisärahoituksen turvin erilaisia ruoka- ja ravitsemustilaisuuksia. Päijät-Hämeen alakouluissa toteutettiin kolme Virtaa viisailla valinnoilla –ravitsemustapahtumaa ja Hollolassa esiteltiin maa- ja kotitalousnaisten toimintaa kahden muun luennon yhteydessä (yhteensä 80 osallistujaa). Pohjois-Kymenlaaksossa järjestettiin kaksi luonnonyrttikurssia (osallistujia yhteensä 28) ja lisäksi toteutettiin kaksi Rytmiiä ruokailuun - lasten ja nuorten hyvät ruokavalinnat -tilaisuutta (yhteensä 165 osallistujaa). Etelä-Kymenlaaksossa järjestettiin kolme Virtaa viisailla valinnoilla - ikääntyneiden hyvät ruokavalinnat -tilaisuutta (yhteensä 75 osallistujaa). Osallistuttiin MKNK:n koordinoimaan tuotekehitysprosessiin.

Kymenlaakson ruoka-asiantuntija Hannele Veteli oli mukana Ruokaneuvot -konseptissa, jossa tuotettiin 8 kertaa vuodessa sesonginmukainen reseptikokonaisuus kuvineen. Kokonaisuuksia hyödynnettiin Koti ja maaseutu -lehdessä, mediatiedottamisessa, nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa (mm. Instagram, Pinterest, Facebook).

Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi Etelä-Suomessa toteutettiin Maakuntien Liittojen osarahoituksella kaikissa maakunnissa erilaisia Maistuva maaseutu -tapahtumia. Etelä-Karjalassa päätapahtuma oli Syödään yhdessä - ”Maistuva maaseutu” paikallisruokatapahtuma Lappeenrannan Maaseutumarkkinoiden yhteydessä – pitkä pöytä katettuna Toikankadun jalkakäytävälle (100 osallistujaa, Etelä-Karjalan Liiton osatuki). Pirkanmaalla järjestettiin kaksi yhteisöllistä ja kurssilaisia osallistavaa Pirkanmaalainen ruokaperinne –työpajapäivää (yht. 31 osallistujaa, Pirkanmaan liiton osatuki). Pirkanmaalla Pälkäneellä järjestettiin perinteinen jokavuotinen Suvipäivä, missä teemana oli maistuva maaseutu. Päivä kokosi noin 100 osallistujaa. Hämeessä järjestettiin Maistuva maaseutu -kantahämäläinen ruokaperinne –työpajapäivä, Maistuva maaseutu -päijäthämäläinen ruokaperinneyöpaja sekä Maaseutupolku -tapahtuma Hämeenlinnan torilla. (Hämeen Liiton ja Päijät-Hämeen Liiton osatuet). Kymenlaaksossa ja Uudellamaalla toteutettiin nuorten ruokaperinneyöpajoja + Uudellamaalla tuotettiin lisäksi pieni reseptivihkonen (Uudenmaan Liiton ja Kymenlaakson Liiton osatuet).

Asiantuntijat viestivät tehokkaasti ja monipuolisesti niin kampanjoista, hankkeista kuin muistakin kotitalousneuvonnan tapahtumista maakunnissa. Viestinnässä hyödynnettiin Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen omaa internetsivustoa, facebook -

sivustoa sekä ProAgria Etelä-Suomen Satoa -lehteä ja hyviä suhteita paikallisiin toimittajiin median osalta.

Asiantuntijat osallistuivat Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n järjestämiin koulutuksiin.

Kädentaidot -messuilla Tampereella 17.-19.11.2018 Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana Maistuva maaseutu -teemalla. Kädentaidot messuilla kävi kaikkiaan 49 331 kävijää. Messuosastollamme tavoitimme 4 800 kävijää. Messuilla palkittiin myös Etelä-Suomen Maistuva maaseutuyritys -kilpailun voittajat.

Uudellamaalla järjestettiin Inkoossa heinäkuun alussa Peltopäivät, jossa asiantuntijat vastasivat näyttelyvieraiden, näytteilleasettajien ja lehdistön muonituksesta yhdessä talkoolaisten kanssa. Ruokailijoita oli n. 2000 henkeä. Osallistuttiin myös Maa Elää – tapahtumaan Järvenpäässä, jossa Maistuvaa Maaseutua tuotiin esille.
Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Peruna takaisin nuorten lautasille

Maa- ja kotitalousnaisten sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yhteisessä Pure peruna -hankkeessa lisättiin perunan vahvuuksien, ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien tuntemista erityisesti nuorten ammattikeittiötoimijoiden ja nuorten kuluttajien keskuudessa sekä siten lisättiin perunan kulutusta. Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat järjestivät nuorille ammattikeittiötoimijoille suunnattuja infotilaisuuksia ja koulutuksia Hämeessä Parolassa ja Forssassa, Kymenlaaksossa Utin varuskunnassa ja Kouvolan Seudun Ammattiopistolla, Pirkanmaalla Satakunnan Lennostossa sekä Tredun toimipisteessä. Uudellamaalla infotilaisuus oli Santahaminassa ja koulutustilaisuus Vihdissä, Luksian tiloissa. Tilaisuuksissa tuotiin esiin perunan ravitsemuksellisia ja ekologisia etuja ja innostettiin nuoria perunan käyttöön. Rahoitus: Maa- ja metsätalousministeriö

Myllyn Parhaat Suomi 100 juhlavuoden kunniaksi nuorille tarjoamia Parasta arjessa -työpajoja toteutettiin Hämeessä 6 kpl, Kymenlaaksossa 3 kpl, Pirkanmaalla 2 kpl ja Uudellamaalla 4 kpl ja lisäksi yksi pilotti. Kymppi-Maukkaat ja Laihian Mallas olivat tukemassa Ämmien ja mämmien yö –tapahtumaa, joka toteutettiin Hämeenlinnassa. 90 henkilöä kokoontui nauttimaan mämmiherkuista. Rahoitus: Myllyn Parhaat ja Laihian Mallas

Yhteistyö Hämeen kalatalouskeskuksen kanssa

Jatkettiin kalan käytön edistämiseen tähtäävien koululaistapahtumien järjestämistä. Kouluvierailuja järjestettiin Hämeenlinnan Hauholla ja Kalvolassa. Lapsiperheitä innostettiin kalankäytön lisäämiseen Jokioisilla Lasten maatalousnäyttely Mansikissa, jossa lapset saivat valmistaa oman ahvenhampurilaisen. Tapahtumissa opetettiin kalankäsittelyä sekä pienimuotoisesti kalanruuan valmistamista. Rohkaistiin lapsia myös maistamaan kalaa ja sitä kautta lisätä kalan käyttöä perheissä. Rahoitus: Hämeenlinnan kalastusalue, Hauhon kalastusalue ja Tammelan kalanviljelysäätiö

Kokouspalvelut

Hämeessä kokouspalvelut jatkuivat vilkkaana Vanajan Parvella. Vuonna 2017 kahvi- ja ateriapalveluja tarjottiin 225 kertaa yhteensä 3346 asiakkaalle.

Maahanmuuttajien kotouttaminen

Etelä-Suomessa jatkettiin vuonna 2016 alkanutta maahanmuuttajien kotouttamistyötä, missä aktivoitiin vapaaehtoisia toimimaan maahanmuuttajien kanssa. Pirkanmaalla asiantuntijoiden avulla järjestettiin 3 koulutustilaisuutta, joiden aiheina oli sieniretki, leivonta ja kalaruoat. Uudellamaalla pidettiin kaksi ruokakurssia Vihdissä yhdessä Vihdin seurakunnan kanssa. Rahoitus: TEM

Hanketyö

Tehtävä Z -hankkeen toiminnan avulla vahvistetaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten itseluottamusta harjaannuttamalla kädentaitoja ja arjenhallintaa sekä lisätään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteeseen päästään Tehtävä Z ohjelmien ja vapaaehtoisiskampanjan avulla. Hanke on neljän neuvontajärjestön yhteistyöhanke. Hanketta koordinoi Marttaliitto ja mukana hankkeessa ovat Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten lisäksi Finlands Svenska Marthaförbund ja Taito. Syksyllä 2017 toteutimme Tehtävä Z ohjelman Janakkalassa. Ohjelman aikana nuoret saivat uusia ja vahvistivat jo olemassa olevia valmiuksia mm. arjenhallinnassa, kädentaidoissa, ryhmässä ja yksilönä toimimisessa sekä työelämässä tarvittavien hyvien käytöstapojen mukaisessa toiminnassa. Tehtävään osallistui Tervakoskella toimivan Työpaja Kinon nuoria. He järjestivät ohjelmalliset Nuorilta vanhoille -pikkujoulut. Ohjelma piti sisällään kymmenen tapaamiskertaa, jotka sisälsivät tapahtuman suunnittelun, markkinoinnin ja valmistelun lisäksi mm. ruuanvalmistusta, yhteystyökumppaneiden tapaamisia, tarvikehankintojen suunnittelua ja oman talouden asioita. Hanke jatkuu vuoden 2018 loppuun. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Parasta pöytään Pirkanmaalta – Lähiruokaa jokaiseen päivään -yhteistyöhankkeessa maa- ja kotitalousnaiset ovat Ahlmanin Säätiön tuensiirtokumppani. Hanke alkoi vuonna 2016 ja jatkuu edelleen. Lähiruokaa käyttöä on lisätty vastaamalla kysyntään ja kasvattamalla sitä, tarjoamalla helposti saavutettavia kanavia lähiruokan markkinointiin ja hankintaan, sekä auttamalla kuluttajia ruoan saattamisessa nautittavaan muotoon. Olemme mukana osiossa 'Yhteistyön ja osaamisen lisääminen lähiruokatuotteiden kehittämiseksi' sekä 'Lyhyiden toimitusketjujen menekin edistäminen' osiossa. Hankkeessa järjestettiin lähiruokatyöpajoja 6 kpl (44 osall.), yrittäjien opintomatka Etelä-Pohjanmaalle (13 osall.) sekä Läheltä hyvää -lähiruokakursseja 3 kpl (14 osall.). Hankkeessa luotiin myös Pirkanmaalaista lähiruokareseptiikkaa, 30 reseptiä.

MKNK on kumppanina LUKEn hallinnoimassa Future Crops -hankkeessa, missä on haettu tulevaisuuden peltoerikoiskasveja. 'FutureCrops' tietoa ja elämyksiä kysynnän ja liiketoiminnan tueksi! Etelä-Suomen ruoka-asiantuntijat ovat olleet mukana nivomassa elämyksellisyyttä eettisesti, sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestäväan ruokaan ja tuomassa uusia mausteita ruokakulttuuriin. Uutta reseptiikkaa on luotu 4 kpl ja erikoiskasvien käyttö on ollut esillä Peltopäivillä Inkoossa sekä Tattari päivässä Mänttä-Vilppulassa.

Maistuva maaseutu – Makumatkalla Hattulassa –hankkeessa vahvistettiin alueellisen lähiruokan tunnettuutta ja kylätoimintaa sekä ruoan, kylämatkailun ja maiseman yhdistämistä. Hankkeen kohderyhmänä oli Hattulan kylien vakituiset asukkaat, uudet asukkaat, erityisesti lapsiperheet sekä kesäasukkaat. Hankkeessa kehitettiin toimintamalli kylämatkailu-reitistä, joka yhdistää lähiruokan ja tuotantomaiseman. Hankkeessa toteutettiin reitti, joka on monistettavissa eri puolille Hattulaa. Makumatkalle osallistui 64 henkilöä. Lisäksi hankkeessa vahvistettiin talkooperinnettä, kylien välistä yhteistyötä sekä maallemuuttajien kotiutumista. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Kehitettiin edelleen ProAgria Etelä-Suomi ry:n omistamaa Laidunpankki -palvelua. Luotiin palveluun uutta sisältöä ja markkinointia tehostettiin. Laidunpankki tarjoaa monipuolista tietoa sopimuslaidunnuksesta. Palvelu on ilmainen ja palvelee sekä maanomistajia että karjanomistajia. Kysy neuvoa -palstalle vastauksia tuli 9 kpl. Rahoitus: maksulliset markkinapaikat, opetus- ja kulttuuriministeriö (kuluttajavalistus)

Viestintä, markkinointi, asiantuntijuuden brändäys ja sidosryhmätyö

Toimintavuonna kehitettiin edelleen Etelä-Suomen MKN Maisemapalveluiden brändäystä ja tunnettuuden lisäämistä. Some -viestintä oli tärkeä osa toimintaa. Meillä on oma FB sivusto (n. 400 jäsentä) sekä lisäksi kaksi toimivaa FB-keskusteluryhmää, Luonnonlaitumet (n. 300

jäsentä) ja Mainiot maisemat (n. 500 jäsentä), lisäksi asiantuntijoilla on omat osaksi aktiivisessa työkäytössä olevat Instagram- ja Twitter-tilit. Toimintaa kehitettiin edelleen. Osallistuttiin Maisema mielessä -blogisarjaan, yksi blogi. Markkinoitiin asiantuntijapalveluita sidosryhmätapaamisissa ja koulutustilaisuuksissa sekä lähetettiin vuoden aikana 2 Maisemauutiset -tiedotetta eri sidosryhmille. Osallistuttiin aktiivisesti sidosryhmäyhteistyöhön kuten Pirkanmaan kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä. Jatkettiin piirikeskuksen maisema-asiantuntijoiden osaamisen kehittämistä ja erikoistumista. Osallistuttiin koulutustilaisuuksiin ja järjestettiin omia sisäisiä webex -palavereita. Maisematiimin omaa tiedonjakoa ja tiimityöskentelyä tehostettiin. Järjestettiin maisema- ja lumoiheisia luentoja yhteensä 7 kpl, joissa 152 osallistujaa ja 2 kpl kurssseja, joissa 33 osallistujaa.

Järjestettiin kaksi puutarha- ja maisema-aiheista opintoretkeä, Laukon kartanoon, Vesilahdelle ja Hämeenkyrön kansallismaisemiin.

Suomi 100 vuotta – suomalainen maisema

Viihtyisän ja elinvoimaisen maaseudun merkitystä sekä maatalouden roolia tuotiin esille teemalla ”100-vuotisen maiseman piirteet esille”. Tilaisuuksia järjestettiin koko toiminta-alueella yhteensä 27, joiden teemoja olivat: Suomi100 ja maisema, Suomi100 ja maiseman suunnittelun mahdollisuudet, Suomi100 ja maisemaretki. Aiheina olivat mm. Luentoja valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista teemalla mobiilisti maisemaan, kylämaiseman mahdollisuudet ja kylänraitit kuntoon. Eri tilaisuuksia järjestettiin teemoilla perinnebiotoopit, kaavaselvitykset ja maisemasuunnittelu, maiseman tuotteistus, maisema ja ruoka sekä hyvinvointia metsämaisemasta. Toimintaan kuului retkeilyä kulttuuri- ja kansallismaisemissa, maisemaretki kartanossa sekä retkeilyreitit.

Asiaa tuotiin esille myös Vuoden maisemateko -kilpailulla. Etelä-Suomessa valittiin 6 alueellista Vuoden maisematekoa ja 2 kunniamainintaa:

- Etelä-Karjala: Kotkaniemen puutarha, Luumäki
Kunniamaininta: Röytyn kotiseututalon pihapiirin kunnostus
- Kanta-Häme: Sattulan Sepän pirtin pihapiirin kunnostus
- Kymenlaakso: Iitin Murhin juhlakuusi, Iitti
- Pirkanmaa: Risurytinät – suuret maisematalokoot, Hämeenkyrö
Kunniamaininta: Kivirakentamisen mestarinäytteet esiin piilosta – kohti Syödään yhdessä -kyläjuhlaa, Kihniö
- Päijät-Häme: Vuoksenlaakson metodisti -seurakunnan kirkon ulkoasun ja piha-alueen kunnostaminen, Vuoksenlaakso
- Uusimaa: Kytäjän Isokylä 100 vuotta sitten ja tänään, Kytäjä

Muita toimenpiteitä

Joulukuussa 2016 valmistunutta Maisema -opas valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden maankäyttöön -opasta jaettiin eri toimijoille 500 kpl. Asiasta tiedotettiin aktiivisesti eri some -kanavissa. Pidettiin esillä arvokkaiden maisema-alueiden arvoja ja mahdollisuuksia sekä alueisiin kohdistuvia rahoitusmahdollisuuksia. Arvokkaiden maisema-alueiden mahdollisuuksista kerrottiin mm. luentokiertueella, jonka teemana oli ”Kylänraitit kuntoon”. Näitä luentoja järjestettiin Hämeenkyrössä, Sastamalassa, Huittisissa ja Punkalaitumella. Lisäksi arvoja ja mahdollisuuksia tuotiin esiin maisemaluentojen ja -retkien yhteydessä, yhteensä 6 kpl. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Juupajoella tehtiin maisemanhoitosuunnitelma Lyllyn ja Korkeakosken kylille. Suunnitelmiin liittyen järjestettiin kaksi maisematyöpajaa ja kyläkävelyä sekä kolme infotilaisuutta. Rahoitus: Juupajoen kylät kartalle- hanke

Kanta-Hämeeseen tehtiin Kanta-Hämeen keskiaikaisten kylätonttien sijainti taajama-alueilla -selvitys. Rahoitus: Kanta-Hämeen maakuntaliitto

Maiseman ja luonnonhoito kaupungeissa ja kunnissa, B-hoitoluokkien niityt ja pellot Etelä-Suomen alueella jatkettiin B-hoitoluokkien ympärille rakennettujen palveluiden tarjontaa. Kyseessä on kaupunkien ja kuntien maaseutumaiset alueet. Asiakassuhde Tampereen kaupungin kanssa jatkuu. Lisäksi palveluita markkinoitiin uusille kaupungeille. Vantaan kaupungin ja WSP Finlandin kanssa solmittiin uusi asiakassuhde. Kaksi laaja-alaista suunnitelmaa valmistui; Tampereen avoimien alueiden viherpalveluohjelma sekä Länsi-Vantaan avoimien viheralueiden kehittämissuunnitelma. Lisäksi kunnille tehtiin 5 kpl kohdekohtaisia hoitosuunnitelmia, kunnossapidon laadun valvontaa 18 kohteessa sekä järjestettiin 2 kpl lupiinitalkoita. Myös Senaatti-kiinteistöt kanssa jatkettiin yhteistyötä Hämeenlinnan vallien laidunnuksen seurannassa ja suunnittelussa.
Rahoitus: kaupungit, kunnat, ostopalvelu

NEUVO 2020 on tarjonnut maisema-asiantuntijoille mahdollisuuden tehdä tilakohtaista neuvontaa erittäin edullisesti. Ympäristösopimussuunnitelmia tehtiin tiloille yhteensä 37 kpl, NEUVO 2020 tilakohtaisia neuvontakäyntejä 49 kpl ja erilaisia markkinointiviestejä lähetettiin useita. Ympäristö-korvausjärjestelmässä ovat mukana yhdistyksille tarkoitettujen ympäristösopimukset koskien perinnebiotooppeja ja kosteikkoja. Asiasta tiedotettiin aktiivisesti ja annettiin puhelinneuvontaa. Ympäristösopimussuunnitelmia yhdistyksille ei toimintavuonna tehty. Neuvo 2020 neuvontakäyntejä – ja ympäristösopimuksia tehtiin jokaiseen toimialueemme kuuteen maakuntaan. Rahoitus: Maaseuturahasto / Neuvo 2020 ja Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Laadittiin kantaverkkoyhtiö Fingridin voimajohtoalueille Maisemalinjoilla - Maanomistajan ideakortit, 8 kpl. Lisäksi tehtiin perinneympäristön hoidon kriteeristö ja hoitosuunnitelmamalli. Fingridin uudesta tuesta kerrottiin eri tilaisuuksissa ja asiasta viestittiin some -kanavissa. Voimajohtoalueille tehtiin yksi suunnitelma Hämeenlinnaan.
Rahoitus: Fingrid Oyj

Hanketyö

Maaseudun viihtyisyyden, elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden lisäämiseksi Etelä-Suomessa kehitettiin nykyisiä maaseutumaiseman ja kulttuuriympäristön hoitoon liittyviä palveluja. Erityisesti kehitettiin maiseman tuotteistusta kaikille maaseudun toimijoille: asukkaille, kylille ja yrittäjille. Tehtiin aktiivista yhteistyötä ja tuotettiin palveluja maisema- ja luontokohteiden hoitoon.

Ympäri -hanke, maatalouden ympäristönhoito Pirkanmaalla. Maisema-asiantuntijat olivat mukana ProAgria Etelä-Suomi ry:n hankkeessa, jossa haetaan uusia käytännön ratkaisuja ja uusia toimintatapoja maatalouden ympäristöasioihin Pirkanmaan alueella. Hankkeessa on mukana maiseman ja luonnon lisäksi kasvinviljely ja valumavesien hallinta. Maisema ja luonto ovat tänä päivänä tärkeä osa maataloutta ja siihen liittyvien uusien toimintatapojen kehittäminen ja tehostaminen ovat tavoiteltavaa. Hankkeessa kehitettiin vuonna 2017 ennen kaikkea luonnon laidunnukseen liittyviä mahdollisuuksia. Sopimuslaidunnusta edistettiin viestinnän ja tiedotuksen avulla, haettiin uusia toimintatapoja esim. maanomistajayhteistyöllä, laidunpankki.fi -työkalua kehitettiin ja laidunnusta esim. vieraslajien torjuna pilotoitiin.

Mainiot maisemat -esiselvityshankkeessa Uudellamaalla selvitettiin maiseman tuotteistuksen mahdollisuudet valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla. Samoin selvitettiin luonnonhoidon tarpeet Uudellamaalla. Hankkeessa pidettiin 16 työpajaa ja järjestettiin 10 maisematapahtumaa. Maisematapahtumissa ja myös työpajoissa viestittiin valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista tai valtakunnallisesti arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Maisematapahtumia ja työpajoja järjestettiin Ruotsinpyhtäällä, Loviisassa, Porvoossa, Askolassa, Mäntsälässä, Vihdissä, Karkkilassa, Lohjalla, Sipoossa, Tuusulassa, Raaseporissa ja Inkoossa. Työpajoissa tuotiin esiin muun muassa Rannat kuntoon -toimintamallia, Laidunpankkia ja Fringrid-tukea. Lisäksi jaettiin Maisema- ja Maiseman tarina -oppaita. Hankkeen tapahtumiin ja työpajoihin osallistui yhteensä noin 420 henkeä. Osallistujat olivat hyvin aktiivisia ja kiinnostuneita työpajojen

aiheista, kuten rantojen kunnostuksesta, maiseman tuotteistuksesta, reitistöistä, laidunnuksen kehittämisestä, maankäytöstä maisema-alueilla ja kuntien avoimista viheralueista. Hankkeen tuloksena aloitettiin yhteistyö Viherympäristöliiton kanssa B-hoitoluokista. Hankkeissa saatiin monia jatkohanke-ideoita, verkostoiduttiin eri toimijoiden kanssa Uudenmaan alueella ja selvitettiin monia kehittämistarpeita. Tuloksia tullaan hyödyntämään Uudellemaalle sijoittuvassa toiminnassa.

Avaimet maisemaan Leader -hanketta Uudellamaalla toteutettiin ProAgria Länsi-Suomen tuensuuntokumppanina. Hankkeessa etsitään kohdekylien maisemalliset ja matkailulliset vahvuudet yhdessä kyläläisten kanssa. Tavoitteena on kylien välinen yhteistyö ja verkostoituminen. Hankkeen aikana toteutetaan mm. kyläkävelyjä, maiseman- ja luonnonhoitosuunnitelmia, maiseman-hoitotalkoita ja kyläpolkujen suunnittelua. Suunnittelussa huomioidaan luonnon monimuotoisuuden edistäminen kylissä sekä kylien ulkopuolisten asiakkaiden odotukset matkailun näkökulmasta. Hankkeeseen osallistuivat Vihtijärvi ja Vanjärvi Vihdistä, Lohjalta Väanteenjoen alueen kylät (10 kpl) ja Lohjan Saariston kylät (10 kpl). Alueella järjestettiin talkoita, yhteisiä maastoretkeä, muinaisjäänköskävely ja kyläiltoja. Hankkeessa myös valmisteltiin kahta laajaa maisemanhoitosuunnitelmaa ja kahta kylämaisema -opasta. Hankkeen toimintaan on osallistunut 140 kyläläistä.

Maisematarinoita Leader -hanke Kanta-Hämeessä ja Uudellamaalla on kohdennettu erityisesti hankkeeseen mukaan lähteville kahdeksalle kylälle. Tavoitteena on luoda kohdekyliin edellytyksiä kylämatkailulle luomalla mobiilireittejä maisemaa, paikalliskulttuuria ja luontoa korostaen. Hankkeessa tehdään historiaselvityksiä digitaaliseen muotoon vietynä, mobiiliopasteisia kyläreittejä sekä maisemanhoitosuunnitelmaa. Tavoitteena on lisätä myös asumisviihtyisyyttä, säilyttää ja hoitaa kulttuurimaisemaa ja edistää luonnon monimuotoisuutta. Kylien maisemasta, luonnosta ja historiasta kertovia mobiilireittejä valmistui kolme kappaletta, Janakkalaan, Hyvinkään Kaukasiin ja Hämeenlinnan, Kalvolaan ja tarinakarttoja valmistui yksi Hyvinkään Kytäjälle. Hankkeen toimintaan osallistui 230 kyläläistä.

Maisemahelmiä Leader -hankkeita Pirkanmaalla toteutettiin kolmen toimintaryhmän alueella ja kussakin hankkeessa on mukana kolme kylää. Hankkeissa haetaan uusia toimintatapoja ja mahdollisuuksia kylille omien maisemien hyödyntämiseen. Kohdekyliin luodaan edellytyksiä mm. kylämatkailulle luomalla mobiilireittejä maisemaan, paikalliskulttuuria ja luontoa korostaen. Tavoitteena on lisätä myös asumisviihtyisyyttä, säilyttää ja hoitaa kulttuurimaisemaa ja edistää luonnon monimuotoisuutta. Kylien maisemasta, luonnosta ja historiasta kertovia mobiilireittejä valmistui Urjalan Hakkilaan, Vesilahden Rämsoöseen, Kangasalan Raikkuun, Juupajoen Kopsamolle, Mänttä-Vilppulan Pohjaslahdelle ja Virtain Liedenpohjaan. Pälkäneen Rautajärvellä järjestettiin hankkeen puitteissa ruokamaisema – tapahtuma, Rautahovin maistuva Suviehto. Lisäksi Oriveden Uuhinimeen tehtiin kylän tarinakartta, jonka julkaisu siirtyi seuraavalle vuodelle. Hankkeiden toimintaan osallistui 180 kyläläistä. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

YRITYSPALVELUT

Tuotekehitystä ja yhteistyötä tehtiin yhteistyössä MKNK:n kanssa ja ProAgria Etelä-Suomen yritysasiantuntijoiden kanssa. Yritysasiantuntijat osallistuivat MKNK:n toimialakohtaisille koulutuspäiville ja webex -kokouksiin ja -koulutuksiin.

Maistuva maaseutu -tapahtumat juhlistivat Suomen itsenäisyyden juhlaa

Lappeenrannan Maaseutumarkkinoiden yhteydessä toteutettiin kattaus 100 henkilölle saman pöydän äärellä, paikkana Toikankadun jalkakäytävä, Kauppatorin kupeessa, My Bakery Cafen edustalla. Ruokailijat istuivat saman pöydän ääressä ja heille tarjoihtiin kolmen ruokalajin menu, joka rakennettiin paikallisten yrittäjien tuottamista raaka-aineista – 13 paikallista ruoantuottajaa. My Bakery Cafen ruoka-ammattilaiset valmistivat ruokalajit ja tarjoilussa oli

mukana raaka-aineiden tuottajia, My Bakery Cafen ammattilaisia, opiskelijoita Sampostista ja maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntija. Ruokalajit, paikalliset raaka-aineet ja tuottajat esiteltiin ruokailijoille.

Hygieniakoulutukset ja testaukset

Etelä-Suomen yritys- ja ruoka-asiantuntijat järjestivät hygieniaosaamistestejä yhteensä 32; Etelä-Karjalassa 7 kpl (yhteensä 54 osallistujaa), Hämeessä ja Uudellamaalla 9 kpl, Kymenlaaksossa 7 kpl ja Pirkanmaalla 9 kpl. Näistä mukana oli myös koulutus Kymenlaaksossa (4 kpl), Etelä-Karjalassa yhdessä (26 osallistujaa) ja samoin yhdessä myös Uudellamaalla.

Naisten kannustaminen yrittäjyyteen

Yrittäjyydestä kiinnostuneille naisille tarjottiin matalan kynnyksen Portaat yrittäjäksi -koulutusta. Tilaisuudessa tarjottiin tiedon lisäksi kannustusta, vertaistukea ja mahdollisuutta mentor -valmennukseen yrittäjäpolulla. Portaat yrittäjäksi -valmennus järjestettiin Etelä-Karjalassa Parikkalassa. Osallistujia oli kaksi henkilöä, joista toinen lähti viemään yritysideaansa eteenpäin ja perustaa yrityksen.

Apua suoramyynnin haasteisiin

Etelä-Suomessa järjestettiin tilaisuuksia, joissa haettiin ratkaisuja viljelijöiden tukemiseksi, suoramyynnin tehostamiseksi ja lähiruuan käytön edistämiseksi. ”Apua suoramyynnin haasteisiin” –infotilaisuus järjestettiin Luumäellä Kotkaniemen puutarhaan liittyvän ideointi- ja aktivointitilaisuuden osana (30 osallistujaa). Pirkanmaalla toteutettiin tilamyyniin liittyvä pakkausmerkintäklinikka, missä oli mukana 3 yrittäjää.

Neuvo 2020

NEUVO 2020 oikeudet Maatilojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen -osiossa tarjoaa yritysasiantuntijoille mahdollisuuden tehdä tilakohtaista neuvontaa erittäin edullisesti. Neuvo 2020 KIKY oikeudet myönnettiin syyskuussa yritysasiantuntijoille Outi Penttilä ja Sanna Lento-Kemppi. Loppuvuonna 2017 tehtiin kaksi kappaletta Neuvo 2020 KIKY palvelua (Etelä-Karjala ja Pirkanmaa).

Maistuva maaseutuyritys

Kädentaidot -messuilla Tampereella 17.-19.11.2017 Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana Maistuva maaseutu -teemalla. Messuilla palkittiin Etelä-Suomen Maistuva maaseutuyritykset viidestä maakunnasta. Etelä-Karjalasta Innalanmäen tila Taipalsaarelda, Hämeestä Inkalan kartano Hattulasta, Kymenlaaksosta Aholafarm Haminan Kitulasta, Pirkanmaalta Suttisen tila Pälkäneeltä, Uudeltamaalta Bovikin Luomutila Snappertunasta, Raaseporista. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Hanketyö

GreenCare Lab - Luontolähtöisten palvelujen kehittäminen ja testaus -hankkeen koordinoijana oli TTS ja tuensirtokumppaneina Hamk ja Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset. Hankkeessa kehitetään ja testataan GreenCareLab -toimintamallia. Hankkeessa autetaan Green Care -alan yrittäjiä ja yrityksiä testaamaan sekä kehittämään yritysideaansa, tuoteideaansa ja palvelukonseptiaan. Hankkeessa laaditaan tarvelähtöisesti luodut kuvaukset luontolähtöisistä palveluista ja toimintamalleista yritysten, julkisten organisaatioiden ja kolmannen sektorin yhteistyöhön. Asiantuntijat järjestivät ryhmätapaamisia koko Etelä-Suomen toiminta-alueella. Hanke toimi kaikkein aktiivisemmin Etelä-Karjalassa, missä järjestettiin yhteensä 9 tapahtumaa, joissa oli yhteensä 137 osallistujaa. Näistä tilaisuuksista kuusi oli temaattista ryhmätapaamista, joissa oli yhteensä 68 osallistujaa. Kaikissa tapahtumissa/tilaisuuksissa oli mukana Etelä-Karjalan Sosiaali- ja

Terveyspiirin (EKSOTE) henkilö tai henkilöitä. Yhteistyö julkisen sektorin toimijoiden kanssa on ollut erittäin onnistunutta. Hankkeessa toimittiin myös Hämeessä, Kymenlaaksossa, Pirkanmaalla ja Uudellamaalla.

Olimme mukana toimijoina ProAgria Etelä-Suomen Yhteistyöllä Kilpailukykyä -hankkeessa Kaakkois-Suomessa. Hankkeessa on tehty 12 yrityskartoitusta, joista tehtiin 3 rahoitustukihakemusta. On tehty myös aktiivisesti yhteistyötä Etelä-Karjalassa yrittäjyyden parissa toimivien sidosryhmien kanssa.

Etelä-Karjalassa käynnistyi Sesonkimatkailua maaseudulle –yritysryhmähanke (mukana neljä yritystä). Hankkeessa toteutettiin yrittäjien itse määrittämiä yrityskohtaisia ja kaikille yhteisiä toimenpiteitä mm. markkinointitapahtumiin osallistumista ja kielikäänköksiä.

Yhteistyöllä lisäarvoa ruokaketjuille – elintarvikeyritysten aktivointi Kaakkois-Suomessa – hankkeen hallinnoijana oli KINNO Kouvola ja ProAgria Etelä-Suomi tuenssiirtokumppanina. Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat Etelä-Karjalasta ja Kymenlaaksosta olivat asiantuntijoina hankkeessa. Hankkeen teemat olivat: Maakunnallinen lähiruuan näkyvyyden lisääminen, Paikallisen ruuan ja luomun käytön edistäminen julkisissa ruokapalveluissa ja kunnissa, Toimintamallien kehittäminen yhteistyölle kaupan kanssa, Ravitsemukseen liittyvät perusasiat eri tahoille, Ruokamatkailun peruskuvioiden rakentaminen ja Kansainvälistymiseen liittyvät asiat alueelle soveltaen. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä valtakunnallisen lähiruoankoordinaatio –hankkeen ja ruokamatkailun koordinaatio –hankkeen kanssa. Hankkeessa järjestettiin erilaisia tilaisuuksia: Luonnosta pöytä –työpaja (13 osall.), Superruokaa Kaakosta –työpaja (18 osall.), Etelä-Karjalan ruokamatkailun kehittäminen – Hungry for Finland (10 osall.), Ruokamatkailusta valtti (16 osall.), Luonto ja paikallisruoka vetonaulana matkailussa –seminaari (21 osall.), Vastuulliset ja paikalliset elintarvikehankinnat –tilaisuus (19 osall.), Osta ja myy –hankintapäivä (28 osall.), Osta ja myy –työpaja (6 osall.)

”Elina Kaakkois-Suomi” ProAgria Etelä-Suomen maatilahankkeessa toteutettiin maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijan toimesta pienryhmän kokoontumisia kaksi kertaa ja teemoina olivat ”Pakkaukset ja pakkausmerkinnät” (5 osallistujaa) ja ”Elintarvikehuoneistot” (9 osallistujaa).

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Etelä-Suomen alueella järjestettiin joka jäsenalueella tapahtumia jäsenistölle. Osa tapahtumista omaa pitkän perinteen ja uusien tapahtumien teemat syntyvät ajankohtaisista tarpeista. Etelä-Suomen perinteisiä tapahtumia edustavat mm. seuraavat: Perinteinen Hämeen alueen Hiljentyminen päivä järjestettiin Urjalassa ja siihen osallistui noin 100 henkilöä. Piirikeskus järjesti elokuussa Asikkalassa Impi saunoo -tapahtuman. Pirkanmaan perinteistä Suvipäivää vietettiin Pälkäneellä reilun 100 pirkanmaalaisen maa- ja kotitalousnaisen turvin. Kymenlaaksossa järjestettiin Helmiä- kesäretkipäivä kesäkuun alkupuolella. Se oli ulkoilutapahtuma, missä tutustuttiin Kymenlaakson hienoihin luonto- ja ulkoilukohteisiin. Etelä-Karjalassa järjestettiin Viestintä Helpoksi-SOME haltuun koulutustilaisuus Savitaipaleella ja Maakuntaretki Luumäelle.

Etelä-Suomen alueella pidettiin joka jäsenalueella maakuntakokoukset; Kaakkois-Suomessa (yhdistettynä Etelä-Karjala ja Kymenlaakso), Pirkanmaalla ja Uudellamaalla (yhdistettynä Häme ja Uusimaa). Aluetiimien kokouksia pidettiin tarvittaessa joka jäsenalueella (Etelä-Karjala, Häme, Kymenlaakso, Pirkanmaa ja Uusimaa). Jokaisella jäsenalueella järjestettiin vuoden alussa käyttöön otetun uuden Sense -jäsenrekisterin käyttökoulutuksia. Oltiin mukana omalla osastolla ProAgria Etelä-Suomen kanssa 'Onnistumme yhdessä' jäsen- ja asiakasristeilyllä.

Maakunnallisen vuoden maa- ja kotitalousnaisen valinta

Etelä-Suomessa joka jäsenalueella (Etelä-Karjala, Häme, Kymenlaakso, Pirkanmaa ja Uusimaa) valittiin järjestön toimintaa tunnetuksi tekevä ja muita toimintaan kannustava vuoden maa- ja kotitalousnainen. Etelä-Karjalasta valittiin Soile Harmainen, Hämeestä Elina Vaittinen, Kymenlaaksosta Anu Porkka, Pirkanmaalta Pirjo Turvala ja Uudeltamaalta Helena Holm. Valitut palkittiin ja valinta julkistettiin edustajiston kokouksessa.
Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

VIESTINTÄ

Viestinnän tavoitteena oli toimintavuonna tukea avaintulosalueiden tavoitteiden saavuttamista, lisätä näkyvyyttä ja tunnettuutta sekä parantaa sidosryhmäyhteistyötä. Sidosryhmille laitettiin toimialakohtaisia ajankohtaistiedotteita esim. Maisemauutiset. Jäsenedistyksille lähetettiin jäsenkirjeitä postitse 2 kertaa ja lisäksi ajankohtaisia viestejä tarvittaessa sähköisesti maakunnallisen järjestövästään toimesta. Viestinnässä yhä merkittävämpi paino oli verkkoviestinnässä ja sitä kehitettiin edelleen. Tehostimme myös sisäistä viestintää.

Maa- ja kotitalousnaisten yhteistä viestintämateriaalia käytettiin sisäisessä ja ulkoisessa tiedotuksessa. Eri alueiden tiedotusvälineitä hyödynnettiin jatkuvasti ja olemassa olevaa mediarekisteriä päivitettiin. Säännöllisesti medialle on toimitettu tiedotteita järjestettävistä tapahtumista ja uusista hankkeista. Media oli kiinnostunut toiminnastamme ja julkaisi mielellään artikkeleita kuvineen. Messuilla ja eri tapahtumissa käytettiin järjestövaatteita ja toimimme esiin järjestötuotteita. Lisättiin suunnitelmallisesti verkkoviestinnän käyttöä. Kotisivujen aktiivinen päivittäminen on Etelä-Suomessa jo vakiintunutta toimintaa ja ylläpidämme kotisivuja kaikkien asiantuntijoiden toimesta. Erittäin aktiivista viestintää facebook -sivuilla ja ryhmissä parannetaan edelleen.

Koti ja maaseutu -lehden menekin edistämiseen osallistuttiin Etelä-Suomen alueella pitämällä lehteä esillä kaikissa tapahtumissa ja osallistuttiin MKNK:n kampanjoihin menekin edistämiseksi. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

HANKKEET

Piirikeskus vastuullisena hanketoteuttajana:

- Maistuva maaseutu – Makumatkalla Hattulassa -hanke.
- Mainiot maisemat -hanke.
- Maisematarinoita -hanke.
- Maisemahelmiä -hankkeet.
- Sesonkimatkailua maaseudulle –yritysryhmähanke.
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Piirikeskus mukana hankkeissa:

- Tehtävä Z. Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Parasta pöytään Pirkanmaalta – Lähiruokaa jokaiseen päivään.
- Future Crops- hanke.
- Ympäri -hanke.
- Avaimet maisemaan -hanke.
- GreenCare Lab - Luontolähtöisten palvelujen kehittäminen ja testaus -hanke.
- Yhteistyöllä lisäarvoa ruokaketjuille – elintarvikeyritysten aktivointi Kaakkois-Suomessa – hanke. Yhteistyöllä Kilpailukykyä -hanke.
- ”Elina Kaakkois-Suomi” -hanke.
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

KAINUUN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	maaseutuyrittäjä	Tervo, Tarja	Sotkamo
• varapuheenjohtaja	maaseutuyrittäjä	Väisänen, Kaija	Puolanka
• jäsen	hoitoapulainen	Pulkkinen, Taina	Kuhmo
• jäsen	toimistos sihteeri	Rusanen, Sisko-Liisa	Vaala
• jäsen	maaseutuyrittäjä	Heikkinen, Liisa	Hyrnsalmi
• jäsen	taksiyrittäjä	Heikkinen, Hilikka	Ristijärvi
1. varajäsen	agrologi, puutarhuri	Leinonen, Helena	Paltamo
2. varajäsen	maaseutuyrittäjä	Karjalainen, Merja	Kajaani
3. varajäsen	emäntä	Pyykkönen, Mirja	Suomussalmi

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Pikkarainen, Marjatta	
• markkin.- ja järjestösiht.	Ronkainen, Merja	osa-aikaeläke
• erityisasiantuntija, yrityspalvelut	Hypén, Soili	
• elintarvikeasiantuntija	Köngäs, Marika	poissa 1.1. – 31.12.17
• luonnontuoteasiantuntija	Juntunen, Arja	
• elintarvikeyritysasiantuntija	Keränen, Essi	1.1.–31.5., 1.7– 30.11.17
• yritysasiantuntija	Reijonen, Pekka	16.1.–21.7.17
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Lindgren, Mariko	2.5.17 alkaen
• ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Valutie, Viivi	2.5.17 alkaen + tuntitöitä 221 h
• yritysasiantuntija	Haverinen, Matti	1.11.17 alkaen
• yritysasiantuntija	Poikela-Ylönen Katariina	20.11. – 10.12.17 tuntitöitä 13 h

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Kainuun Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 1 363 henkilöä ja yhdistysten määrä 39 kappaletta.

YLEISTÄ

Kurssi- ja luentotoiminta vahvistui vuoden 2017 aikana Kainuun Maa- ja kotitalousnaisten ravitsemusneuvonnassa, mihin näkyvän osan toivat esimerkiksi perinneruokakurssit Maistuva maaseutu –teeman ja itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden myötä. Maiseman- ja luonnonhoidon saralla pääsi uuden asiantuntijan työ hyvin vauhtiin. Erityistä näkyvyyttä tälle neuvonta-alalle toi loppuvuodesta Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen valtakunnallinen maisematunnustus, joka myönnettiin Suomussalmelle, Vuokin reitille Viaan. MKN Yrityspalvelujen asiantuntijat auttoivat kymmeniä yrityksiä investointi- ja kehittämispoluille erityisesti ProYritys Kainuu -hankkeen avulla. Jäsenten vapaaehtoistoiminta oli ansiokasta. STM:n rahoittaman Ravitsemusluotsit Kainuuseen –hankkeen myötä saimme koulutettuja vapaaehtoisia ravitsemusluotsseja eri puolille Kainuuta. Jotkin jäsenyhdistykset ottivat vahvaa ja myös tiedotusvälineissä hyvin näkyvyyttä vastuuta myös maahanmuuttajatyöstä. Tämä olikin yksi peruste sille, että Kainuu sai Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen jollekin piirikeskukselle joka kolmas vuosi myöntämän tunnustuspalkinnon.

Vapaaehtoistyötä yhdistyksissä tehdään vuodessa noin 5 000 tunnin verran, ja aktiivisia talkoolaisia on yksistään yhdistysten johtokunnissa noin 250 henkilöä ja muita vapaaehtoisia

on toiset 250 henkilöä. Viime vuonna oli myös 6 vapaaehtoista ravitsemusluotsia, joille tilastoitiin vuoden aikana 132,5 ohjaustuntia.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemana toteutimme mm. työpajoja, pihatalkoita, kursseja, luentoja ja yleisötilaisuuksia. Kajaanilaisessa vanhusten Hoivakoti Menninkäisessä järjestimme pihataloot 7.6. ja 2.8. soveltaen mallia terapia-, aisti- ja virikepuutarhoista; 50 osallistui. Maistuva maaseutu näkyi monin tavoin: Sotkamon Jymyn Suomi 100-pesäpallopelissä 20.6. kävi maistiais-, esite- ja järjestötuotepisteellä 150 hlöä, 1.7. Vuolijoella Riihipihan kesätapahtumassa 50 hlöä. 25.8. kyläjuhla viikonloppuna Syötiin Yhdessä sidosryhmien kanssa – MTK pääjärjestäjänä - ja 1.9. pellonpiennarpäivässä oli lähiruoka-aiheinen kahvitus. 2.9. olimme Marjanpoiminnan MM-kisatorilla Suomussalmella, missä oli luonnonvara-alan opiskelijan toteuttama sieninäyttely sekä esitteitä ja maistiais- ja kotimaisista marjoista; 200 hlöä poikkesi teltallamme. Nälkämaan markkinoilla 15.9. olimme mukana usealla eri teemalla; pisteellämme vieraili 500 hlöä.

Maistuva Maaseutu -järjestöretki tehtiin Pohjois-Pohjanmaalle Ouluun ja Hailuotoon 13.5. Kohteina oli Ravintola Luoto, Emutarha, Luovon Puoji sekä Nallikarin kahvila. Oppaana retkellä oli Oulun MKN:n yritysneuvoja Arja Keränen. Retkelle lähti 44 henkilöä, joista 20 oli Suomussalmella asuvia syyrialaisia maahanmuuttajia.

Impi saunoo ja hiljenty -tapahtumassa Sotkamon Rytilahden leirikeskuksesta 19.8. saunottiin, tehtiin yrttijalkakylpyjä, kokeiltiin luonnonkosmetiikkaa ja nautittiin yrttisiä saunajuomia, osallistujia oli 10 hlöä. Iltapalaturssille osallistui 7 hlöä. Kuhmon Green Care-hankkeelle pidimme sienikurssin 5.9. kauppasiemen tunnistuksesta ja käytöstä, osallistujia oli 20. Puhtia arjen ruokavalintoihin -luento ja ruoanvalmistus toteutettiin 22.11. yhteistyössä Suomussalmen Kujelma-hankkeen kanssa. Osallistujia oli 17. Superruokaa Suomesta -ruoanvalmistus toteutettiin 26.10. yhteistyössä nuorten palvelukeskus Nupan kanssa Kajaanissa; osallistujia 15. Kekriruokakurssi pidettiin Suovaarassa 7.10, missä osallistujia 11 hlöä. Suomi 100 -rastipäivä Lehtikankaan koululla Kajaanissa pidettiin 2.11, teemana terveelliset välipalat. Rastillamme vieraili 30 hlöä. Ikääntyvien ravitsemus -luentoa oli 23.11. kuulemassa 68 Kuhmon Eläkeliittolaista.

Metsävään sukupolvenvaihdos-messujen kahvituspalvelun hoidimme 30.9. Kajaanissa yhdessä Tipasojan kyläyhdistyksen kanssa. Kahvilla kävi 205 messuvierasta. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon yhteistyöryhmän 9.11. kokouskahvituspalvelun hoidimme 17 henkilölle.

Juhlistimme 100-vuotiasta itsenäistä Suomea Kainuun liiton osatukemalla Syödään Yhdessä Kainuussa -hankkeella, jossa oli kolme avointa kainuulaiseen ruokaperinteeseen liittyvää ruokaturssia: Juustoleivän valmistusta Sotkamossa 27.4. Mirja Kyllösen opastuksella opetteli 6 hlöä. Villiyrteistä haettiin ytyä perinneruokiin Suomussalmella 9.6., osallistujia 11 hlöä. Lanttukukkoja valmisti 30.9. Kuhmossa 15 hlöä. Kainuun sote oli osatukijana, kun syksyllä järjestettiin vanhustenviikolla Makumuistoja-tapahtuma 6.10. hoivakoti Menninkäisessä.

Avot!- aivoterveyttä edistävä ravitsemus ja liikunta- hankkeen (KKI) luentoja ja liikuntahetkiä järjestettiin 20.4. Kuhmossa (8 hlöä), 21.4. Suomussalmella (17 hlöä), 20.9. Paltamossa (9 hlöä) ja 17.10. Kajaanissa (9 hlöä). Lisäksi pelkkä luento pidettiin Kainuun keliakiayhdistykselle 17.8 (15 hlöä).

STM:n rahoittaman Ravitsemusluotsit Kainuussa- hankkeen tiimoilta olimme mukana seuraavissa tapahtumissa: 20.5. Mahdollisuuksien tori (50 hlöä), 26.7. Pellonpiennar (25 hlöä), 26.8. Luonto juhlii Paljakassa (30 hlöä), 15.9. Nälkämaan markkinat (500 hlöä). Puolangan emännät ja Tsemppiryhmä jatkoivat kokoontumisiaan (n. 5 hlöä/kerta) ja MTK-Kajaanin väki aloitti Kuntoremonttiryhmän (12 hlöä). Luotsit aloittivat oman pienryhmätoimintansa, jota toteutettiin ahkerasti. Toteutimme Vuokatissa kaksi yön yli -kuntokurssia (yhteensä 14 hlöä)

sekä luotsien päätöstapaamisen Rokualla (6 hlöä). Hankkeen kokonaisuus ja tulokset löytyvät kootusti: <https://www.innokyla.fi/web/hanke5478884>

Parasta arjessa -hankkeen ruokapajat toteutettiin yhteistyössä Myllyn Parhaan kanssa. Ruokapajoja pidettiin Kajaanissa Klubitalo Tönärillä (15 hlöä) ja nuorten palvelupaikassa Nupassa (11 hlöä), Salmijärven perhekodissa (8 hlöä), Vuolijoen Havukka perhekodissa (7 hlöä) sekä Sotkamossa yhdessä Etsivän nuorisotyön kanssa (11 hlöä).

MMM:n tukemassa Pure Peruna-hankkeessa järjestettiin kaksi infotapahtumaa. Kainuun Prikaatin Sotilaskodissa esittelypiste oli 14.3. ja tavoitti 70 hlöä. 28.3. esittelypiste opiskelijaravintola Foxissa tavoitti 65 hlöä. Kajaanin ammattiopistolla alan opiskelijoille pidettiin koulutustilaisuus 5.4., joka koostui luennoista, tehtävärasteista ja käytännön ruuanvalmistuksesta, osallistujia 14 opiskelijaa. Pure Peruna -reseptikortteja toimitettiin Kajaanin lukiolle ja Yritys Amiksen liiketalouden opiskelijoille.

TEM:n tukemana opettivat syyrialaiset maahanmuuttajaperheet arabialaista ruokakulttuuria Suomussalmella 19.5., mukana Kerälän maatalousnaisia, paikallinen ystäväperhe ja piirikeskuksen väkeä. Yhteisen aterian äärellä oli 43 hlöä, joista syyrialaisia 20 hlöä. Yhteydenpito yhdistyksen ja pakolaisten välillä jatkui monimuotoisena pitkin vuotta. Luomupuuron ME-päivän 6.9. tapahtuma oli Puolangalla yhteistyössä Väyrylän kyläyhdistyksen ja Monikan maahanmuuttajien kanssa. Tapahtumassa oli mukana 15 hlöä. Väyrylässä tehtiin yhteistyötä myös Kainuun Opiston maahanmuuttajanuorten kanssa maatilan sadonkorjuu -päivän muodossa. Piparitalkoisiin maahanmuuttajien kanssa Kajaanissa 21.11. osallistui 20 hlöä. Suomussalmella Kerälän maatalousnaisten ja syyrialaisen maahanmuuttajien piparitalkoisiin 25.11. osallistui 10 henkilöä.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Uuden maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntijan myötä lisättiin merkittävästi sidosryhmätyötä ja some-näkyvyyttä Kainuun näkökulmasta tärkeistä kulttuuriympäristö-, maiseman- ja luonnonhoitoon ja ympäristönsuojeluun liittyvää teemoista. Aiheesta on löytynyt paljon yhteistä kosketuspintaa ja toimintamahdollisuuksia MKN maisemapalveluiden, MKN yritys- ja MKN-ravitsemuspalveluiden, MKN järjestötoiminnan, sekä ProAgrian hankkeiden ja neuvojen kesken.

Tuotiin esille kulttuuriympäristötyön ja maisemanhoidon tärkeyttä ja ajallista perspektiiviä Suomi 100 -teemalla videoinoin ja/tai luennoin ja/tai MKN maisemapalvelujen toiminnan esittelyin erilaisissa yleisötilaisuuksissa ja sidosryhmätapaamisissa. Niitä pidettiin yhteensä 7, joista Nälkämaan markkinat tavoitti 8000 henkilöä ja muut yhteensä 85 henkilöä.

Kolmatta kertaa OKM:n tuella järjestetty valtakunnallinen Vuoden maisemateko -kilpailuun saatiin Kainuusta ennätysmäärä ehdotuksia. Vuoden teema oli "Itsenäisyyden merkit maisemassa". Raati kiitti kilpailuehdotusten korkeaa tasoa. Kainuun alueellisen voittajan, Vienan reitin kulttuuriympäristötyön valinta koko kilpailun voittajaksi toi mukavasti medianäkyvyyttä paitsi kilpailulle, myös kulttuuriympäristön hoitotyölle laajemmin. Palkinnosta on ollut paikallisesti ja alueellisesti paljon hyötyä Vienan reitin tunnettavuuden lisäämisessä kulttuuri- ja luontomatkailukohteena.

Asiakastyö lähti myös hyvin käyntiin. Ympäristösopimuksiin liittyviä hoitosuunnitelmia valmistui kahdeksalle eri asiakkaalle yhteensä noin 120 hehtaarin alalle. Lisäksi tehtiin puhelinneuvontaa, avustettiin laiduneläinasioissa ja käytiin tutustumassa neljään kohteeseen tulevan vuoden ympäristösopimushakua ajatellen. Yhteistyötä tehtiin ympäristöNEUVO-oikeuden omaavan ProAgrian neuvojan kanssa.

Kainuun länsiosissa ja Vaalassa käynnistyi 2 - 3-vuotinen LEADER-rahoitteinen Rannat kuntoon -hanke. Osallistujakylät ovat olleet aktiivisia ja kunnostuskohteita on jo laajasti

yhdessä mietitty ja osin toteutettukin Vaalan Kankarin kylällä. Osallistuminen talkoisiin on jo ylittänyt tavoitteet: on pidetty kahdet talkoot, joissa oli yhteensä 27 osallistujaa.

YRITYSPALVELUT

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella 24.4. pidettiin Apua suoramyyntiin haasteisiin – tilaisuus, johon osallistui 5 yrittäjää. Soili Hypén piti asiantuntijaluennon Julkisista hankinnoista Oulun seudun AMK:n kutsusta 28.4.. Kainuun Maistuvien Maaseutu –yritys valittiin usean sidosryhmän muodostamassa raadissa, yleisöäännten perusteella, ja voittajaksi julistettiin syyskuussa Korpikatras Suomussalmelta. Yksittäisiä asiakastoita tehtiin kysynnän mukaan myös ja valmistettiin kaksi matkailuaiheista opetusvideota myöhempisiin asiakas- ja pienryhmätilanteisiin.

Hygieniaosaamistesti järjestettiin 17.5. Kajaanissa. Testiin osallistui 6 hlöä. Testaajana toimi yritysasiantuntija Marja Niskanen, Pohjois-Savon MKN. Vuoden 2017 lopussa Kainuussa järjestettiin OKM:n tuella ensimmäinen Portaati (nais)yrittäjäksi –koulutus. Koulutukseen osallistui yhteensä viisi henkilöä, joista yksi oli mukana Webex-etyhteydellä.

MKN Yrityspalvelut vastasi ProAgria Kainuussa ProYritys Kainuu –hankkeen käytännön toteuttamisesta. Neuvonnan piirissä oli vuoden aikana 87 uutta asiakasta, ja neuvonta oli osaltaan vaikuttamassa yhdeksän uuden yrityksen syntyyn Kainuussa. Uusia sidosryhmäkumppanuuksia syntyi 12:n eri tahon kanssa. Yrityksiä kannustettiin yhteistyöhön; oltiin mm. mukana luomassa maakuntien elintarvikkeiden hyllypäätyä Itäkeskuksen CityMarketiin. Yritysten saamien kehittämistukien rahoituksella tuotettiin piirikeskuksessa myös tiettyjä asiantuntijakokonaisuuksia, joihin rekrytoitiin tarvittaessa erityisasiantuntijasta. Hankkeessa toteutettiin keväällä myös Innoryhmä-toiminta, jonka päätteeksi valmistui Pekka Reijosen laatima Innoryhmän vetäjän opas (nettijulkaisu).

Yritysneuvontaan liittyi myös elintarvikealan Kantri & Co.-hanke, joka tuotti asiantuntijapalvelua elintarvikeyrityksille, ravintoarvomäärityksiä luonnontuotteille ja mm. Ahvenanmaalle suuntautuneen opintomatkan 21.-24.9.17. Matkalla oli sitä vetäneen Essi Keräsen lisäksi 9 muuta osallistujaa. MaiNuLi-hankkeeseen toteutettiin työhyvinvoinnin pienryhmä; 7 maatilaa osallistui.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Vuoden alussa otettiin käyttöön uusi valtakunnallinen SENSE-jäsenrekisteri. Yhdistyskäyttäjiä koulutettiin ja opastettiin kylillä ja digimessukiertueella. 13 jäsenyhdistystä on ottanut SENSEn käyttöönsä. Myös jäsenlaskutus hoidettiin SENSEn kautta. Syksyllä soitettiin kaikille Kainuun jäsenyhdistysten puheenjohtajille. Kysyttiin kuulumisia ja otettiin vastaan palautetta sekä toiveita palveluista, joita kylillä toivottiin.

Vuoden Maa- ja kotitalousnaisiksi Kainuussa valittiin Kaija Väisänen Puolangan Väyrylän kyläyhdistyksestä. KKI-kampanjassa palkittiin aktiivisuudesta Kuhmon maa- ja kotitalousnaiset ry. Kainuun piirijohtokunnan pj. Tarja Tervo tuli valituksi MKNK:n hallitukseen. Kainuun MKN:n piirikeskus sai joka 3. vuosi jaettavan tunnustus-palkinnon piirikeskuksen aktiivisuudesta.

Syksyn KyläGaalassa, 25.11., julkistettiin Vuojen Kaenuulaenen kylä ja Vuojen Kaenuulaenen, joiden valitsemiseen osallistuimme. Valituksi tuli Vaarankylä Paltamosta ja päätoimittaja Markus Pirttijoki.

VIESTINTÄ

Tuotimme aktiivisesti sisältöä Maaviesti-lehteen. Soili Hypén kirjoitti Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella yritysneuvonnan aihepiirejä sivuten blogia Maakotkan pesästä,

joka löytyy Maa- ja kotitalousnaisten blogistalta. Vuoden mittaan tehtiin julkaisuja sekä piirikeskuksen yhteisille Facebook-sivuille että toimihenkilöiden Instagram-tileille. Uudella, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntijan perustamalla, tiedottamiseen, aktivointiin ja keskustelun herättämiseen keskittyvällä fb-profiililla oli yli 250 seuraajaa. Postitettavia jäsenkirjeitä laadittiin vuoden mittaan kaksi, mitä täydensivät sähköinen jäsenuutiskirje noin parin kuukauden välein sekä muu sähköpostiviestintä yhdistysten puheenjohtajien ja sihteerien suuntaan. Markkinointisihteerimme toimi tiedotustehtävissä myös MTK-Pohjois-Suomen MaaseutuHarava-hankkeessa. Edustajakokouksessa, Nälkämään markkinoilla sekä useissa muissa tilaisuuksissa pidettiin esillä Koti ja maaseutu –lehteä, Maa- ja kotitalousnaisten kampanjoita ja tuotteita.

HANKKEET

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana:

- Ravitsemusluotsit Kainuussa. Terveystiedon edistämisen määrärahat, rahoittaja STM
- Rannat kuntoon. Oulujärvi LEADER, Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY-keskus.

Piirikeskus toteutuksessa mukana:

- ProYritys Kainuu. ProAgria Kainuu. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus
- Kantri & Co. Kainuun ammattiopisto. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus
- RuralDigiServ. ProAgria Keskusten liitto. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus.
- Marjataito. Luke. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus.
- MaiNuLi ja MaiNuLi II. ProAgria Kainuu. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus.
- MaaseutuHarava. MTK-Pohjois-Suomi. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus.
- Katras. ProAgria Etelä-Savo. Euroopan maaseuturahasto, rahoittaja Kainuun ELY-keskus.

KESKI-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	4H-liiton aluejohtaja	Huhtala, Riitta	Kokkola
• varapuheenjohtaja	maatalousyrittäjä	Niemelä, Leila	Kokkolan Lohtaja
• jäsen	maatalousyrittäjä	Aho, Minna	Reisjärvi
• jäsen	maatalousyrittäjä	Huopana, Tarja	Perho
• jäsen	maatalousyrittäjä	Karhukorpi, Anu	Halsua
• jäsen	johtaja	Nisula, Ritva-Liisa	Reisjärvi
• jäsen	maatalousyrittäjä	Pajala, Marjo-Riitta	Kokkolan Kälviä
• jäsen	maatalousyrittäjä	Tervämäki, Tuula	Toholampi
• jäsen	sairaanhoidtaja	Virta, Raija	Kalajoen Himanka
○ varajäsen	emäntä	Björkgren, Aila	Kokkola
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Halonen, Kirsi	Reisjärvi
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Isokääntä, Seija	Kalajoki
○ varajäsen	yrittäjä	Jukkola, Eija	Kokkolan Lohtaja
○ varajäsen	seurakuntaemäntä	Lätti, Anni	Kokkolan Lohtaja
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Paavola, Marjo	Kaustinen
○ varajäsen	kosmetologi	Patovisti, Marja-Leena	Perho
○ varajäsen	maatalousyrittäjä	Taipale, Sari	Veteli
○ sihteeri (31.8. saakka)	toiminnanjohtaja	Hylkilä, Johanna	Kokkola
○ sihteeri (1.9.-10.12.)	vt. toiminnanjohtaja	Saukko, Auli	Kannus
○ sihteeri (11.12.-31.12.)	toiminnanjohtaja	Karhula, Pia	Kälviä

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Hylkilä, Johanna	31.8. saakka
• vt. toiminnanjohtaja	Saukko, Auli	1.9.-10.12.
• toiminnanjohtaja	Karhula, Pia	11.12. alkaen
• Kruununvuodintalon emäntä	Saukko, Auli	
• Kruununvoudintalon apuemäntä	Kanteh, Anette	1.9.-31.12.
• ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Varila, Seija	
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Höglund, Jaana	

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli n. 2 500 henkilöä ja yhdistysten määrä 82 kappaletta.

YLEISTÄ

Maa- ja kotitalousnaiset käynnistivät vuotensa neljällä toiminnan suunnittelutilaisuudella Maaseudun naisten kiertueen merkeissä eri puolilla maakuntaa. MKN-Tapahtumat järjesti Omat avaimet -kesäteatterikiertueen sekä Elokuiset Navettabileet Jukkolan navetanvintillä Lohtajalla. Tilauspikkujouluja oli n. 50 kpl Kruununvoudintalolla. Johanna Hylkilän siirrettyä toisiin tehtäviin, uudeksi MKNn toiminnanjohtajaksi valittiin Piia Karhula. Seija Varila eläköityi kertomusvuoden lopussa 30 vuoden työuran päätteeksi.

Toimintavuosi oli Keski-Pohjanmaalla aktiivinen huolimatta toimihenkilöstömuutoksista ja -vajauksesta. Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija Seija Varila jäi osa-aikaeläkkeelle alkuvuodesta ja samalle ajalle ajoittui Kruununvoudintalon emäntä Auli Saukon kahden kuukauden poissaolo. Kiitos järjestön vapaaehtoisten aktiivisten naisten, kaikki alkuvuoden suunnitellut tilaisuudet ja tapahtumat pystyttiin järjestämään aikataulussa ja suunnitellussa laajuudessa.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten hoidossa oleva 350-vuotias Kruununvoudintalo on lunastanut paikkansa erilaisten juhlien ja tapahtumien pitopaikkana. Samalla se on tehnyt tunnetuksi maa - ja kotitalousnaisten toimintaa Kokkolan kaupunkialueella

Toimintavuoden aikana toimintaan osallistuneiden ja vapaaehtoisten määrä kasvoi mm. alkuvuoden Kruununvoudintalon talkoiden, Keski-aikapäivien, Kekri-juhlan ja Pure Peruna -hanketapahtumien myötä arviolta noin sadalla henkilöllä.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Ruokakurssit

Toimintavuoden aikana pidettiin maa - ja kotitalousnaisten yhdistyksille ja paikallisille yrityksille 11 ruoka-aiheista kurssia eri puolilla maakuntaa. Kysytyimpiä olivat kasvisruoka-, kala-, kekri-, voileipäkakku- sekä koristele ja kuorruta -kurssit. Kurseille osallistui 128 kurssilaista. Ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä luentoja pidettiin kolme, aiheina dieettiruuat sekä kevyet valinnat.

Ravitsemus- ja kotitalousneuvonta

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset järjesti seitsemän ruokaan ja ravitsemukseen liittyvää tilaisuutta, joihin osallistui 145 osallistujaa. Maistuva maaseutu -kampanjan esittelytilaisuus järjestettiin Lohtajalla Jukkolanmäen navetanvintillä Taito Keski-Pohjanmaan Neuleretriitti -tilaisuudessa. Kuulijoita paikalla oli 45 henkilöä. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö ja yksityisrahoitus

Hanketyö

Pure Peruna -hankkeessa tehtiin yhteistyötä Perhon nuoriso- ja koulutoimen kanssa. Kouluilla ja nuorten tilaisuuksissa valmistettiin erilaisia perunatuotteita sekä esiteltiin perunalajikkeita. Tilaisuuksia järjestettiin kolme ja niihin osallistui yhteensä 90 koululaista. Suurin Pure Peruna -tilaisuus järjestettiin Lohtajan Vattajalla, jossa yli 400 ilmasotakoulun opiskelijaa ja reserviläistä sai tietoa perunasta. Mukana oli myös keskipohjalais-perunanviljelijä sekä maa- ja kotitalousnaisia avustajina. Rahoitus: Maa- ja metsätalousministeriö sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Maisemapalveluja esiteltiin ja tehtiin tutuksi maakunnan yhdistyksille toiminnan suunnittelukiertueella, sidosryhmätilaisuuksissa ja suurelle yleisölle viisi kertaa mm. videoesittelyin. Vuoden maisemateosta palkittiin Virkkalan perinneyhdistys ry Kaustiselta Kraatarin talon kunnostamisesta.

Vuoden aikana tehtiin seitsemän ympäristösopimukseen liittyvää hoitosuunnitelmaa sekä 11 Neuvo 2020 -käyntiä. Uhanalaisen Tummaverkkoperhosen hoitoon liittyvä ostopalveluhanke tuotettiin Pohjanmaan Ely-keskukselle. Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntemusta tarvittiin maisemaoppaan käännöstyöhön (suomi-ruotsi).

Hanketyö

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset oli mukana kahdessa ylimaakunnallisessa EU:n maaseuturahaston kautta rahoitetussa hankkeessa osatoteuttajana: Vesistöt ja ympäristö yhdessä hyvään tilaan eli Kolmen VYYHTI -hankkeessa sekä Uhanalainen maaseudun luonto hoitoon yhteistyöllä, UHMA-hankkeessa. Hankkeissa jatkettiin paikkatietoaineiston analysointia, tehtiin maastokäyntejä ja inventointeja valituille esimerkkikohteille sekä keskityttiin työpajojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vyyhti-hankkeessa tehtiin maastokäynnit kuudessa kohteessa yhdessä paikallisten kunnostajien kanssa. Uhma-hankkeessa pidettiin viisi infotilaisuutta ja työpajaa sekä tehtiin viisi maastokäyntiä suunnittelukohteille.

Hankkeet osallistuivat myös seminaareihin ja koulutuksiin, mm. SYKEN vesistökuunnostusverkoston talviseminaari Lahdessa, Ely-keskuksen perinnebiotooppi-inventointikoulutus Oulussa, HY:n Laji.fi -seminaari Helsingissä sekä paikallisiin tapahtumiin, esim. MTK:n Päivä maalla -tapahtuma Sievissä ja Farmari-messut Seinäjoella.

Sidosryhmyötä tehtiin mm. Keski-Pohjanmaan liiton maakuntaohjelman teematyöryhmässä sekä paikallisessa MaKuLu (matkailu-, kulttuuri-, ja luontohankkeet) tiimissä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus

YRITYSPALVELUT

Maaseudun pienyrittäjyyttä tukevaa yritysneuvontaa Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset ei aktiivisesti tarjoa, tarvittaessa hyödynnetään ProAgria Keski-Pohjanmaan yritysasiiantuntemusta ja osaamista. Kilpailutilanne yritysneuvonnan saralla on kova, sillä maksuttoman yritysneuvonnan tarjoajia löytyy maakunnasta useita.

Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset järjesti 11 hygieniakoulutustilaisuutta, joissa osallistujia oli yhteensä 98. Koulutus- ja testitilaisuuksia järjestettiin sekä tilauksesta että satunnaisesti myös avoimina tilaisuuksina. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kertomusvuonna järjestettiin mm. laadunhallinnan ja omatoimisen varautumisen koulutustilaisuuksia Perhossa, Vetelissä, Halsualla, Kaustisella ja Toholammilla. Tilaisuuksia oli 19 ja koulutuksiin osallistui 358 osallistujaa. Omavalvontaan liittyviä palvelukäyntejä ja näytteen ottoa tehtiin kahdelle yritykselle.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät tapahtumia, jotka ottavat huomioon maa- ja kotitalousnaisille tärkeät arvot: lähiruuan, lähiympäristön ja yhteisöllisyyden. Esimerkkinä tapahtumatuotannosta on kahtena iltana järjestetyt Elokuiset Navettableet Jukkolanmäen navetanvintillä Lohtajalla. Ohjelmalliseen iltamatyyppiseen ruokailutapahtumaan osallistui yhteensä 160 asiakasta.

Kruununvoudintalon toiminta

Vuosi 2017 oli toinen kokonainen toimintavuosi Kruununvoudintalolla Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten järjestämänä. Talo on pikkuhiljaa tullut suurelle yleisölle tutuksi ja sen käyttö on vilkastunut. Kertomusvuonna juhliittiin myös Kruununvoudintalon 350-vuotista olemassaoloa ruotsalaisuuden päivänä ohjelmallisen juhhalounaan merkeissä. Kruununvoudintalolla järjestettiin 156 erilaista tilaisuutta, joissa asiakkaita kävi 3 265 kpl. Tilaisuudet olivat perhejuhlia, kokouksia, koulutustilaisuuksia, pikkujouluja sekä erilaisia yleisiä tapahtumia. Kaikissa tapahtumissa ruualla oli merkittävä rooli. Rahoitus: yksityisrahoitus, suurelle yleisölle avoimien tapahtumien osalta osarahoitus opetus- ja kulttuuriministeriö

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Vuoden 2017 järjestötoiminnassa huomioitiin Suomi 100 -juhluvuosi sekä Syödään yhdessä -teema. Järjestö näkyi maakunnassa mm. Maaseudun Naiset -kiertueen merkeissä. Kolmella kiertuepaikkakunnalla järjestettyjen tilaisuuksien kantavina teemoina olivat Syödään yhdessä, Suomi 100 -maisema sekä kekri. Kiertueelle osallistui lähes 100 kuulijaa. Kiertuetilaisuuksissa esiteltiin maa- ja kotitalousnaisten toimintaa, järjestötuotteita, kerrottiin järjestöteemoista ja -kampanjoista sekä esiteltiin kurssit, retket, tilaisuudet ja tapahtumat. Mukana kiertueella oli Maa- ja Kotitalousnaisten Keskuksen puheenjohtaja Maija Silvennoinen.

Impin päivänä eri puolilla maakunnassa saunottiin. Yhdistykset järjestivät erilaisia saunatapahtumia, joissa oli vastaan havinaa, yrttien tuoksua sekä turvenaamioita.

Kertomusvuotta väritti Suomi 100 -juhlavuosi ja syksyyn ajoittunut kekriteema. Syödään yhdessä -järjestöllisen kampanjan mukaisesti maakunnassa järjestettiin yhdeksän kekriin liittyvää tapahtumaa, joihin osallistui n. 1 500 järjestön jäsentä. Piirikeskuksen järjestämiä Kekri-tapahtumia oli neljä ja niissä lähes 1 600 kävijää. Päätapaus oli syyskuussa Kruununvoudintalolla, jossa järjestettiin kekrijuhla, markkinat ja siirtolapuutarhapäivä. Tapahtumaan liittyvää kekripukin polttamista Suntissa seurasi n. 300 vierailijaa.

Suomi 100 -maisematapahtumassa oli kävijöitä 150.

Jäsenyhdistyksille suunnattuihin Sense-jäsenyydenhallintaohjelmiston käyttökoulutuksia järjestettiin yhteistyössä ProAgrian kanssa. Neljässä koulutuksessa oli mukana 40 henkilöä.

Maa- ja kotitalousnaisten historiaa kertaavaa Omat Avaimet -näytelmää esitettiin Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi teatterikiertueella maakunnassa. Esityspaikkoina olivat Halsua, Reisjärvi ja Kokkolan Kruununvoudintalo. Esityksissä kävi yhteensä 98 katsojaa. Näyttelijäkaartissa oli esiintyjä myös maa- ja kotitalousnaisista.

ProAgria Keski-Pohjanmaa sekä Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset juhlistivat Suomen 100- ja järjestön 220-juhlavuotta Kannuksessa pidetyssä järjestöjuhlassa, jossa palkittiin menestyneitä asiakkaita, luottamus- ja toimihenkilöitä. Tilaisuuteen osallistui lähes 80 kuulijaa. Järjestöjuhlassa saateltiin 30 vuotta järjestön palveluksessa ollut ja erittäin pidetty ruoka- ja ravitsemusasiantuntija Seija Varila eläkkeelle.

VIESTINTÄ

Piirikeskuksen oma Facebook-sivu päivittyi muutaman kerran viikossa, ja tykkääjiä oli vuoden lopussa lähes 400. Kruununvoudintalolla on myös omat Facebook-sivut, jonne ajankohtaisia uutisia tulevista tilaisuuksista ja tapahtumista laitettiin lähes viikoittain. Lisäksi viestittiin sähköpostin, uutiskirjeiden sekä kirjepostin välityksellä. Jäsenyhdistyksille lähetettiin neljä järjestökirjettä.

Piirikeskuksella on oma aukeama neljä kertaa vuodessa (painosmäärä n.10 000 kpl) ilmestyvässä ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehdessä. Hyviä yhteyksiä ylläpidetään jatkuvasti maakunnan media-alan ammattilaisiin. Keskipohjalaiset maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat sekä järjestöväki ovatkin päässeet hyvin esille maakuntaradiossa ja -lehdessä sekä paikallislehdissä. Median edustajille järjestettiin lounas- ja kahvihetkiä maa- ja kotitalousnaisten ajankohtaisten asioiden parissa.

Maa- ja kotitalousnaiset osallistuu mahdollisuuksien mukaan myös pienimuotoisiin maakunnallisiin tai paikallisiin messutapahtumiin. Kaikissa tilaisuuksissamme jaettiin tietoa myös Koti ja maaseutu -lehestä.

HANKKEET

Piirikeskus on toiminut vastuullisena osatoteuttajana seuraavissa hankkeissa:

- Vesistöt ja ympäristö yhdessä hyvään tilaan, Kolmen VYYHTI (rahoittajana Maaseuturahasto)
- Uhanalainen maaseudun luonto hoitoon yhteistyöllä, UHMA (rahoittajana Maaseuturahasto).

KESKI-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Johtokunta 2017

• puheenjohtaja	maa- ja metsätalousyrittäjä	Luotola Pirjo	Saarijärvi
• varapuheenjohtaja	maatilayrittäjä	Hautamäki Hanna	Petäjavesi
• jäsen	yhteisöpedagogi (AMK)/metsätalallinen	Härkönen Pirjo	Jyväskylä
• jäsen	emäntä	Merisalo Tuula	Jämsä
• jäsen	maaseutuyrittäjä	Peuhkurinen Nanne	Äänekoski
• jäsen	metsätalallinen, lähihoitaja	Puurula Aino	Pihtipudas
• jäsen	maa- ja metsätalousyrittäjä	Vesterinen Leena	Laukaa
• sihteeri	toiminnanjohtaja	Kivimäki Eeva-Liisa	Jyväskylä

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Kivimäki Eeva-Liisa	
• elintarvike- ja yritysasiantuntija	Pummila Mirja	
• hankevetäjä	Jousmäki Katariina	
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Koskela Kirsi	17.8.2017 saakka
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Salonen Paula vanhempainvapaalla	1.7.2017 saakka

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä oli toimintavuonna 617 henkilöä ja yhdistyksiä oli 50. Jäsenrekisterin uudistuksesta johtuen rekisterissä ei ole vielä kaikkien jäsenten tiedot.

YLEISTÄ

Vuosi 2017 oli Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten 83. toimintavuosi. Toiminta oli piirikeskuksessa monipuolista ja aktiivista. Kaikilla avaintulosalueilla oli sekä ammatillista että järjestöllistä toimintaa.

Hankkeiden toimenpiteisiin osallistui runsaasti väkeä. Suomi 100 vuoden toiminta tavoitti väkeä kaikista ikäryhmistä. ”Maistuva maaseutu ja Syödään yhdessä”- tapahtumissa tehtiin, opittiin ja syötiin yhdessä. Valtakunnallinen Impin Päivän saunatapahtuma järjestettiin Laukaassa.

Piirikeskuksen johtokunta kokoontui toimintavuonna neljä kertaa. Ravintoloitsija, ruokatoimittaja Maija Silvennoinen Keski-Suomesta Saarijärveltä toimi Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n hallituksen puheenjohtajana vuosina 2016–2017. Hallituksessa Keski-Suomea edusti myös maa- ja metsätalousyrittäjä Pirjo Luotola.

Piirikeskuksen toimintaan (koulutuksiin, tapahtumiin, muonituksiin, talkoisiin, opintomatkoille ja infoihin) on osallistunut toimintavuonna noin 3000 henkilöä.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Ruokakoulutuksissa poimittiin ja maisteltiin villiyrtejä, tutustuttiin palkokasveihin, leivottiin ruis- ja raskileipää, käsiteltiin kaloja, opeteltiin tapahtumaruokailun järjestämistä ja vietettiin kekripäivällisiä. Koulutuksia järjestettiin mm. Viitasaarella, Petäjäviedellä, Laukaassa, Joutsassa ja Jämsässä. Osallistujina ruokakoulutuksissa oli yli 100 henkilöä. Vuoden maistuva maaseutu liittyviä kekrikoulutuksia ja -luentoja pidettiin maa- ja kotitalousnaisten yhdistysten

lisäksi perhekerhoissa, kouluissa ja päivähoitajien koulutuspäivillä. Ruokaperinne siirtyi sukupolvilta toisille. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Maahanmuuttaja perheiden kanssa tutustuttiin suomalaiseen ruokaa ruokakoulutuksissa Laukaassa, Jämsässä ja Petäjavedellä. Myllyn parhaan kanssa yhteistyössä toteutettiin Parasta arjessa-työpajoja Jämsässä sekä Jyväskylässä. Melan Unta ja seikkailuja – hyvinvointipäivään järjestimme ”Pidä itsesi kunnossa hyvällä ruualla” -infopöydän marraskuussa ja samasta aiheesta pidettiin joulukuussa luento järjestöväelle Petäjavedellä.

Laukaan keskustan alakoulussa toteutettiin Hevietsivä-tapahtuma 3. luokan oppilaille. Osallistujia oli 111. Tapahtumaa tuki Laukaan Säästöpankin Kulttuurisäätiö. Keski-Suomen ruokaketjun koordinaatio -yhteistyöhankkeen kanssa yhteistyössä toteutettiin ruokakasvatustapahtumia kouluissa ja päiväkodeissa. Kasviksiin ja lähiruokaan tutustui Sapere-menetelmän avulla lähes 200 lasta. Keuruulla järjestettiin Haapamäen alakoulun oppilaille maatilavierailu ja viljan reittiin pellolta pöytään liittyvä tietoisuus yhteistyössä paikallisen MTK:n yhdistyksen kanssa. Saarijärvellä Tarvaalan maatalousopetus täytti 150 vuotta. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset olivat kahtena päivänä pitämässä infopistettä tapahtumatorilla. Esillä oli satokauden tuotteita, maistiaisia ja lähiruokatietoutta, osastolla vieraili satoja kävijöitä. Ensimmäinen päivä oli tarkoitettu lapsille ja nuorille, toinen päivä suurelle yleisölle sekä juhlavieraille.

Valtakunnallinen kalastuspäivä järjestettiin yhdessä Keski-Suomen Kalatalouskeskuksen kanssa. Maa- ja kotitalousnaiset opastivat kalankäsittelyä lähes kuudellesadalle alakoululaiselle Jyväskylän Köyhälammella toukokuussa.

Maa- ja kotitalousnaisten ja Haaga-Helia ammattikorkeakoulun yhteisessä Pure peruna -hankkeessa järjestettiin Keski-Suomessa kolme koulutusta- ja infoa ammatillisten oppilaitosten oppilaille. Tilaisuudet järjestettiin Äänekoskella ja Jyväskylässä. Tilaisuuksissa jaettiin tietoa perunan kasvatuksesta ja käytöstä ruuanvalmistuksessa. Opiskelijat valmistivat uudenlaisia perunaruokia ja maistiaisia oli jaossa oppilaitosten väelle. Tilaisuudet tavoittivat noin 1300 nuorta. Hankkeen tavoitteena oli lisätä perunan vahvuuksien, ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien tuntemista erityisesti nuorten ammattikeittiötoimijoiden ja nuorten kuluttajien keskuudessa ja siten lisätä perunan kulutusta. Hanketta rahoitti maa- ja metsätalousministeriö.

”Maistuva maaseutu ja Syödään yhdessä”- tapahtumia oli vuoden aikana useita (rahoitus opetus- ja kulttuuriministeriö). Wemmi-kevätkeräykset järjestettiin ensimmäistä kertaa huhtikuussa Jyväskylän Paviljongissa. Samanaikaisesti oli myös Metsämme 2017 -tapahtuma. Asiakkaita markkinoilla vieraili noin 6000 henkilöä. Osastollamme oli maistatettavana kuuden maakunnan leipomon ruisleipää. Asiakkaat saivat valita oman suosikkileipänsä. Lisäksi kerrottiin ruisleivän valmistuksesta, historiasta ja ravitsemuksesta sekä kekristä. Toukokuussa Jyväskylän puutarhamarkkinoilla pidettiin lettukahvilaa ja Keski-Suomen agronomit ry:n kanssa järjestettiin ”Suomi kasvaa ruoasta” -juhlavuoden tilaisuus.

Valtakunnallisia Kotiseutupäiviä vietettiin Jyväskylässä ja MTK Keski-Suomi ry. juhli 100-vuotista taivaltaan elokuussa Saarijärvellä. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset talkoolaisineen hoitivat molemmissa tapahtumissa ruokatarjoilua. Keuruun Ampialan kylässä vietiin Satokauden juhlaa tapahtumaa 26.8.2018 ruispuuroa ja muita paikallisia herkkuja tarjoillen. Tapahtuma oli osa Luonnon päivän ja Suomen suurimpien kyläjuhlien tilaisuuksia.

Talkoolaiset ovat merkittävässä roolissa tapahtumaruokailujen järjestämisessä. Tapahtumien avulla kehitettiin ruokapalveluosaamista. Syyskuussa piirikeskuksella oli edellisten vuosien tapaan puuro- ja kahvilatelta Wemmi-syysmarkkinoilla. Uutisruispuuro oli jälleen suosittua. Puurotellassa oli tarjolla myös talkoolaisien paistamia lettuja sekä kahvia ja kahvileipää. Tapahtumassa vieraili arviolta yli 30 000 kävijää.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella järjestettiin Vuoden maisemateko –kilpailu 2017 teemalla 'Itsenäisyyden merkit maisemassa'. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten johtokunta valitsi voittajaksi Usko Paanasen julkaisun Alvajärven ja Muurasjärven Perinnemyllyistä. Lisäksi pidettiin "Suomi 100 ja Maisema" –luentoja maakunnan alueella viisi, näillä tavoitettiin 70 henkeä.

Neuvo 2020-järjestelmän avulla kartoitettiin yhdelletoista asiakkaalle maiseman- ja luonnonhoitoon soveltuvia alueita ja annettiin neuvontaa ympäristösopimuksiin liittyen. Lisäksi tehtiin ostopalveluina kaksi ympäristösopimussuunnitelmia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoon.

Vuoden 2017 aikana Fingridin kanssa tehty valtakunnallinen sopimus mahdollisti uuden Fingridin perinnebiotoopin tuen markkinoinnin ja tukeen liittyvien hoitosuunnitelmien tekemisen Fingridin kustantamana. Keski-Suomessa saatiin heti asiakas syksyllä.

Maahanmuuttajien kotouttamishankkeelle järjestettiin paikallisyhdistysten kanssa kaksi luontoretkeä, joissa kierrettiin vastaanottokeskusten lähellä olevia luontopolkuja. Toinen retki toteutettiin Jyväskylän Hämeenlahden luontopolulla ja toinen Jämsän Auvilan luontopolulla. Maahanmuuttajia oli vaikea innostaa mukaan retkelle, mutta kaikki osallistujat olivat kovin innoissaan.

Saarijärven Onnenlaakson voitti vuoden maisemateon 2016 ja sain palkinnoksi Maa- ja kotitalousnaisten keskukselta lahjakortin maisemapalveluihin. Onnenlaakso päätti käyttää lahjakortin maisemantuotteistamisen suunnitteluun. Palvelu toteutettiin ryhmätapaamisella, johon osallistui laaja joukko alueen kyläläisiä, Maaseudun Sivistysliiton ja seudullisen kehitysyhtiön edustajia. Palvelua jatkoyöstettiin tuotteistustyöpajana, joka toteutettiin KYNÄ-hankkeessa.

Maaseuturahaston rahoittamalla Kulttuuriympäristö näkyväksi KYNÄ –hankkeella tiedotettiin kulttuuriympäristön arvoista ja kannustettiin maaseudun asukkaita maiseman- ja kulttuuriympäristön hoitoon järjestämällä erilaisia infotilaisuuksia, työpajoja, talkoita ja retkiä laajasti ympäri Keski-Suomea. Erityisesti koululaisten kulttuuriympäristökasvatus sekä yritysten maiseman tuotteistaminen painottui vuoden 2017 teemoissa. Hanketta vetää Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset.

KYNÄ-hankkeen Keski-Suomen toimenpiteet vuonna 2017: Infot, tapahtumat ja työpajat 26 kpl, talkoot 2 kpl, kulttuuriympäristöretki, viestintätoimenpiteet 26 kpl ja mediaosumat 9 kpl.

YRITYSPALVELUT

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten järjestivät viidestä tapaamisesta koostuneen Portaat yrittäjäksi–valmennuksen syksyllä. Valmennuksessa sai tietoa, kannustusta sekä vertaistukea yrittäjyyteen. Valmennuksen aikana kuultiin piirikeskuksen asiantuntijoiden lisäksi sekä yrittäjinä toimivien yritystarinoita että valmennuksen osioihin liittyviä muita asiantuntijoita. Valmennukseen osallistui viisi naista. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Jukolan Juusto Oy ja Karoliinan Kestikievari Leivonmäeltä Joutsasta valittiin Keski-Suomen maakunnan maistuvimmiksi yrityksiksi. Kunniainnoinnin sai Komppa-Seppälän tila erityisesti Järki-Särki tuotteellaan. Maistuva maaseutu -yrityksen valitsemiseksi pyydettiin kesäkuusta alkaen yleisöltä ehdotuksia kylien ja kuntien maistuvimmista ruokayrityksistä, tuottajista, jalostajista, ruokapalveluyrityksistä ja muista ruokaelämyksiä tarjoavista toimijoista. Tehdyistä ehdotuksista asiantuntijaraati valitsi vuoden 2017 palkittavan yrityksen. Palkinnon saava yritys julkistettiin 8.9.2017 Keski-Suomen Maaseutugaalassa. Kilpailu järjestettiin yhdessä MTK Keski-Suomi ry:n kanssa.

Wemmi-kevätmäarkkinoille järjestettiin tuottajatori lähituotteita myyville yrittäjille. Mukana oli kahdeksan eri yritystä. Tilaisuus onnistui hyvin ja myyjät erottuivat joukosta. Järjestimme tapahtumaan lähiruokapaneelikeskustelun teemalla "turvallisesti lähiruokaa". Keskustelun juonsi kansanedustaja Anne Kalmari. Keskustelijoina oli edustajia ruokaketjun eri vaiheista mm. ravintoloitsija, ruokakirjailija Maija Silvennoinen (Maa- ja kotitalousnaisten puheenjohtaja).

Hygieniaosaamistestejä järjestettiin tilauksesta. Elintarvike- ja yritysasiatuntija teki yhdeksäntoista Hyvää Suomesta -yrityksen auditointia. Ruokapalveluiden, omavalvonnan ja liiketoiminnan suunnitteluun tarjottiin yrityksille apua. Asiakkaina oli mm. suoramyntipistettä valmisteleva taho ja maaseutumatkailuyrityksiä. Ruoka- ja elintarvikeyrityksille pidettiin koulutuksia liittyen pakkausmerkintöihin, tapahtumanjärjestämiseen sekä villiyrtteihin.

Luonnosta lautaselle LUOLA-koulutushankkeessa järjestettiin luonnonyrttien ja luonnonmarjojen viljelykoulutusta, yrttien ja sienten poimijakoulutusta sekä luonnontuotteiden käsittelykoulutusta. Opintomatkoja tehtiin yhteensä viisi: vierailimme luonnontuotealan kohteissa Pirkanmaalla, Etelä-Savossa, Etelä-Pohjanmaalla sekä Keski-Suomessa. Lisäksi hankkeessa järjestettiin kolme luonnontuoteaiheista luentotilaisuutta. Hankkeen tilaisuuksiin osallistui yhteensä noin 140 henkilöä. LUOLA-hankkeen toteuttajana on Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten lisäksi Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Hankkeen toiminta-aika on 1.6.2016–28.2.2019.

Piirikeskuksen asiantuntijat olivat aktiivisesti mukana toteuttamassa maakunnan ruokaketjun kehittämishankkeita yhteistyössä mm. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun sekä Maaseudun Sivistysliiton kanssa.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Opinto- ja virkistysmatka Keski-Pohjanmaalle tehtiin helmikuussa. Matkakohteena oli Kruunuvoudin talo Kokkolassa ja Jukkolanmäen navetanvintti Lohtajalle, lisäksi tutustuttiin Kaustisilla kansanlääkintäkeskukseen sekä kansantaiteenkeskukseen. Muita kohteita olivat Pesolan leipomon myymälä Kaustisilla, Vihtori suoramynti Lohtajalla sekä Vanha meijeri Vetelissä. Illalla virkistytettiin teatterissa Kokkolassa. Matkalle osallistui 25 naista.

Impin päivän tapahtuma pidettiin Laukaan Tupaswillassa 11.6. Maailman suurimmassa savusaunassa saunoi 60 naista. Tilaisuudessa luennoi tutkija ja kirjailija FM Kirsti Manninen aiheenaan ”Naisen kädenjälki kulttuuriympäristössä”, Laukaan mieslaulajat esiintyivät, kulttuuriympäristöä tehtiin näkyväksi tekojen kautta, tunnistettiin villiyrttejä ja vanhoja esineitä. Loppuvuodesta kokoonnuttiiin yhdistysten yhteiseen teatteri-iltaan Jyväskylän Kaupunginteatteriin. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Keski-Suomen vuoden maa- ja kotitalousnaiseksi valittiin Sisko Lähteinen Saarijärveltä. Sisko on ollut pitkään aktiivisesti mukana Saarijärven maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa. Toimintavuosia on kertynyt vuosikymmeniä ja johtokunnan jäsenenä yli kymmenen vuotta. Sisko on toiminut maatalouslomittajana, joten hän on nähnyt maatalouden ja maaseudun muutoksen.

Piirikeskuksen toiminnanjohtaja vastasi myös ProAgrria Keski-Suomen järjestöasioista. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous pidettiin samana päivänä kuin ProAgrria Keski-Suomi ry:n vuosikokous Äänekoskella. Kokouksesitelmän piti MTK Keski-Suomen Pertti Ruuska aiheena ”Maatalous Keski-Suomessa, toteutunut kehitys ja tulevaisuuden näkymät (viljelijäkyselyn perusteella)”. Maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksiä avustettiin rekisteröitymään ja liittymään piirikeskuksen jäseniksi. Uuden jäsenrekisteriohjelman myötä kannustettiin yhdistyksiä päivittämään jäsentiedot ajan tasalle.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana Naisten Valmiusliiton Keski-Suomen alueneuvottelukunnan toiminnassa.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus oli mukana toteuttamassa valtakunnallista hanketta: Maahanmuuttajien kotouttaminen vapaaehtoistoimin. Hankkeessa järjestettiin yhdessä yhdistystoimijoiden kanssa ruokakursseja ja luontoretkiä.

VIESTINTÄ

Sukella someen – koulutus viestintä- ja somekoulutus pidettiin johtokunnalle ja järjestöväelle toukokuussa. Koulutus oli jatkoa vuosi sitten pidetylle koulutukselle. Opiskeltiin mm. WhatsAppin, Facebookin sekä Instagramin käyttöä. Osallistujat olivat innokkaita ja tuloksia syntyi (uusi ryhmiä, listoja, sivuja ja profiileja).

Maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta tiedotettiin yhdistyskirjeillä, sähköisillä uutiskirjeellä sekä sähköpostitse, verkkosivuilla, ProAgria Keski-Suomen Jyväskylän -tiedotuslehdessä kaksi kertaa vuodessa sekä Facebookissa. Koti ja maaseutu -lehteä markkinoitiin aktiivisesti erilaisissa tilaisuuksissa, esim. kevään ja syksyn Wemmi-markkinoille oli asiamies myymässä lehteä. Toimihenkilöitä kannustetaan lehden markkinointiin ja esillä pitämiseen.

HANKKEET

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana

- Kulttuuriympäristö näkyväksi, KYNÄ-hanke
Hankkeen rahoittaa Euroopan Unionin maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Etelä-Savon ja Keski-Suomen ELY-keskukset.
- Luonnosta lautaselle, LUOLA-hanke
Hankkeen rahoittaa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Keski-Suomen ELY-keskus.

Mukana hankkeen toteuttamisessa:

- Keski-Suomen ruokaketjun koordinaatio -yhteistyöhanke (KEKO), Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kilpailukykyinen keskisuomalainen maaseutu -koulutushanke (KIKE), Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- 5E kylät – vähähiiliset yhteisöt, Maaseudun Sivistysliitto
- Seudullista satoa -hanke, Maaseudun Sivistysliitto
- Wolmar, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry
- Apetta Aivoille – avaimia aivoterveysteen -hanke, Keski-Suomen Muistiyhdistys ry

LAPIN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	metsätalousinsinööri	Kuusela, Taina	Simo
• varapuheenjohtaja	maataloustyöntekijä	Pasula, Marja	Ylitornio
• sihteeri	maisemanhoidonneuvoja	Heikkilä, Hilikka	Ranua
• jäsen	yrittäjä	Autio, Maritta	Sodankylä
• jäsen	elinkeinonharjoittaja	Pätsi, Anne	Posio
○ varajäsen	metsänhoitaja	Kokko, Jonna	Rovaniemi
○ varajäsen		Kling-Kähkönen, Sari	Tervola
○ varajäsen		Tapaninen, Kaarina	Posio

Toimihenkilöt 2017

Lapin Maa- ja kotitalousnaisilla ei ollut työsuhteisia toimihenkilöitä vuonna 2017.
Projektipäällikkö (hankkeella) Kuusela, Taina 15.5.-31.7.2017

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 858 henkilöä ja yhdistysten määrä 33 kappaletta.

YLEISTÄ

Vuosi 2017 oli Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry:n kolmas toimintavuosi. Suomi 100-juhlavuosi ja sadonkorjuu-/kekrijuhlien järjestäminen toivat Lapin vuoden toimintaan oman leimansa. Yhdistykset järjestivät erilaisia tapahtumia mm. Rovaniemellä kekrijuhlan vanhuksille Makumuistojen merkeissä, Simossa juhlistettiin 100 vuotiasta Suomea ruisleipäkahveilla ja Lapin suurta järjestöväen sadonkorjuujuhlaa vietettiin syyskuussa Tervolassa.

Kulttuuriympäristön hoitoon liittyvä Vauhtia Etelä- ja Länsi-Lapin vieraslajeille- hanke käynnistyi toukokuussa. Vieraslajihanke on Lapin Maa- ja kotitalousnaisten ensimmäinen itse hallinnoima hanke ja hallituksen asettama tavoite, joka saavutettiin kuluneena toimintavuotena. Maisemanhoitoon liittyen Lappi osallistui valtakunnalliseen maisematek kilpailuun ”Itsenäisyyden merkit maisemassa” ja elokuussa järjestettyyn valtakunnallisesti arvokkaiden maisemanhoitoalueiden päiviin Simossa.

Yritysneuvonnan osalta järjestettiin hygieniosaamiskoulutuksia ostopalveluna edellisen vuoden tapaan.

Lapin järjestöväen ikääntyminen näkyy järjestötoiminnan yleisenä vähenemisenä myös maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa. Lisäksi ihmisten yksilökeskeiset harrastukset syövät aikaa ja mahdollisuuksia yhteisölliseltä toiminnalta, järjestötoiminta ja kokoukset koetaan vanhanaikaisiksi, lapsiperheet panostavat lasten harrastuksiin ja pitkäaikaista sitoutumista vastuutehtäviin vältellään.

Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry:n toiminta perustuu suurelta osin vapaaehtoisen toiminnan määrään. Hallitus koostuu puheenjohtajan lisäksi neljästä hallituksen jäsenestä, jotka edustavat kaikkia Lapin eri seutukuntia Tunturi-Lappia lukuun ottamatta. Viisi jäseninen hallitus suunnittelee, organisoii ja toteuttaa maa- ja kotitalousnaisten toimintaa omilla

vastuualueillaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä paikallisyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Kekriä ja makumuistoja

Syksyiseen kekriteemaan perehdyttiin Simossa 29.4. Maukkaat kasvisruuat – Kokataan yhdessä- kurssilla. Simon Kokataan yhdessä- kurssi jäi vuoden ainoaksi toteutuneeksi kurssiksi. Kasvis- ja kekrikursseja tarjottiin Ranualla, Posiolla ja Rovaniemellä, mutta osallistujamäärät jäivät alhaisiksi ja kurssit toteutumatta.

Yhdistyksiä kannustettiin järjestämään eri yhteistyötahojen kanssa Makumuistoja-tapahtumia. Rovaniemellä järjestettiin yli 100 henkeä paikalle koonnut Makumuistoja-tapahtuma, joka järjestettiin vanhainkodissa tarjoten vanhuksille uutispuuroa mehukeiton kera. Satavuotiasta Suomea juhlistettiin itsenäisyyspäivänä nauttimalla kansallisruuaksi valitun ruisleivän ja kahvin kanssa mm. Simossa ja Lapin perinteinen järjestöväen Sadonkorjuujuhla kokosi syyskuussa Tervolaan noin 70 juhlijaa. Tervolan Sadonkorjuujuhlassa oli juhlapuhujana Melan Välitä viljelijästä- hankkeen vetäjä Eija Tammela, joka kertoi puheessaan asioiden jakamisen tärkeydestä. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Maisematekokilpailu ”Itsenäisyyden merkit maisemassa” ja maisemanhoitoalueiden päivät

Lapin Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat valtakunnalliseen Vuoden maisematekokilpailuun ”Itsenäisyyden merkit maisemassa”. Kilpailuun osallistui kolme eri tahoja: Posion kirkonkylän maa- ja kotitalousnaiset ”Neulegraffiti” työllään, joka oli samalla Suomi 100- teos, Kairalan Kyläseura perinneaitan kunnostamiskohteella ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry sekä Särestöniemi-museo Perinnepäivät Särestöniemessä Kittilässä 25.-26.8.2017. Lapin alueosakilpailun voittajaa oli valitsemassa kolmihenkinen raati; Merja Lipponen Lapin Ely-keskuksesta, Marko Korkeasalo Lapin Rakennusperintö ry:stä ja Taina Kuusela Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry:stä. Raati valisti yksimielisesti voittajaksi Särestöniemen perinnepäivät Kittilässä.

28.-29.8. Simossa järjestettiin valtakunnallisesti arvokkaiden maisemanhoitoalueiden päivät. Tapahtuman järjestelyistä vastasivat Lapin Ely-keskus ja YM. Lapin Maa- ja kotitalousnaisten pj. Taina Kuusela, Leena Lahdenvesi-Korhonen Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta ja Saara Ryhänen Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisista osallistuivat päiviin. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Vauhtia Etelä- ja Länsi-lapin vieraslajeille

Vieraslajihanke Vauhtia Etelä- ja Länsi-Lapin vieraslajeille käynnistyi toukokuun puolivälissä. Hankkeen toiminta-alueeseen kuuluvat Tornion, Ylitornion, Pellon, Rovaniemen, Tervolan, Keminmaan, Simon ja Ranuan kunnat/kaupungit, joten hanke tavoittaa huomattavan osan Lapin väestöstä. Kesän aikana tiedotettiin hankealueen kuntia vieraslajeista ja niitä koskevasta lainsäädännöstä, järjestettiin vieraslajien torjuntapäiviä ja laadittiin suunnitelmia kohteille. Erittäin tärkeäksi koettiin eri tahojen verkostoituminen ja yhteistyön tekemisen. Rahoitus: Outokaira tuottamhan ry, Peräpohjola Leader ry

YRITYSPALVELUT

Hygieniaosaamiskoulutukset

Hygieniaosaamiskoulutuksia järjestettiin keväällä Torniossa ja Rovaniemellä. Koulutukset hankitaan ostopalveluna alan yrittäjältä Tmi Opetus ja koulutus Eija Kanto. Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry vastaa koulutusten markkinoinnista ja käytännön järjestelyistä.

JÄRJESTÖTOIMINTA

Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry osallistuivat Posion messuille 25.3. Messuilla oli esittelyssä maa- ja kotitalousnaisten järjestötuotteita, Koti ja maaseutu-lehti sekä toiminnan esittelyä. Vuosittaiset Posion messut tavoittavat n. 1 500- 2 000 posiolaista ja lähikuntien asukasta.

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokous järjestettiin kuluneena vuotena Ylitornion Aavasaksalla Aavasaksan Paviljongilla. Kokouksessa palkittiin Lapin Vuoden maa- ja kotitalousnainen Oili Kauvosaari ansioituneista vuosista Lapin maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijana ja toiminnanjohtajana sekä ahkerana sihteerinä Kolarin Pasmajärven maa- ja kotitalousseurassa. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

VIESTINTÄ

Vuoden aikana lähetettiin kolme yhdistyskirjettä jäsenyhdistyksille. Kotisivuja päivitettiin tapahtumien osalta, samoin fb-sivuja, joilla tiedotettiin myös muusta maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta. Yhdistyksen toiminnasta ilmoitettiin Pohjolan Sanomien ja Lapin Kansan järjestöpalstoilla. Tapahtumista tiedotetaan sähköisesti Lapin menot-nettiedotteen välityksellä. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Koti ja maaseutu oli esillä Posion messuilla, yhdistyksen vuosikokouksessa, ruokakurssilla ja vieraslajihankkeen tapahtumissa.

Vauhtia Etelä- ja Länsi-Lapin vieraslajeille- hankkeesta tiedotettiin aktiivisesti medialle; yle Kemi ja Rovaniemi, Lapin Kansa, Lounais-Lappi, Uusi Rovaniemi, Meän Tornionlaakso, Kuriiri ja Lapin Keino. Vieraslajeista tehtiin radiojuttu Yle Kemi/Perämeri ja useita lehti juttuja Lounais-Lappiin ja Meän Tornionlaaksoon sekä nettilehti Lapin Keinoon. Vieraslajiasia herätti hankkeen myös paljon keskustelua sanomalehtien yleisöpalstoilla. Rahoitus: Outokaira tuottamhan ry, Peräpohjola Leader ry

HANKKEET

Vauhtia Etelä- ja Länsi-Lapin vieraslajeille
Rahoitus: Outokaira tuottamhan ry, Peräpohjola Leader ry

LÄNSI-SUOMEN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirikeskuksen hallitus 2017

• puheenjohtaja	toiminnanjohtaja	Kiviniemi, Tarja	Loimaa
• varapuheenjohtaja	talouspäällikkö	Tammelin, Maarit	Kaasmarkku
• jäsen	maatalousyrittäjä	Mahlamäki, Päivi	Huittinen
• jäsen	maatalousyrittäjä	Mäki, Sanna	Salo
• jäsen	agrologi, amk	Pere, Jaana	Nakkila
• jäsen	maatalousyrittäjä	Pietilä, Sirpa	Alastaro
• jäsen	maatalousyrittäjä	Retulainen, Tuula	Oripää
• jäsen	toimitusjohtaja	Junnila, Timo	ProAgraria Länsi-Suomi
• sihteeri	toiminnanjohtaja	Willman, Maija	Länsi-Suomen mkn

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Willman, Maija	
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Ajosempää, Terhi	
• maisemasuunnittelija	Haapala, Sanna	vanhempainvapaalla
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Salminen, Katri	
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Wallin, Kaisu	
• ruoka-asiantuntija	Kari, Anna	
• ruoka-asiantuntija	Kylänpää, Janita	15.5.2017 alkaen
• ruoka-asiantuntija	Kyyrä, Henna	vanhempainvapaalla
• ruoka- ja yritysasiantuntija	Mäenpää, Mari	
• ruoka- ja yritysasiantuntija	Ylikännö, Leena	

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 4451 henkilöä ja yhdistysten määrä 108 kappaletta.

YLEISTÄ

Suomi100 -juhlavuosi vietettiin juhlahumussa. Maistuvaa maaseutua pidettiin esillä erilaisissa tapahtumissa. Sadonkorjuujuhla järjestettiin monilla paikkakunnilla. Molemmat maakuntaliitot rahoittivat Suomi100 rahoituksella Maistuva maaseutu -kurssejamme. Perinteisenä Impinpäivän tapahtumana Impi saunoi. Yhdistykset omaksuivat tämän teeman ja saunailtoja järjestettiin runsaasti. Monissa saunailloissa olivat yrtit mukana sekä ruokana että hauteina. Suomen kansallisruoka ruisleipä, sai mahtavan vastaanoton medioissa, kun valitsimme ruisleivän Turun ruoka ja viinimessujen teemaksi. Jaoin messukävijöille lähes 1500 pussia kuivattua leivänjuurta. Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen Pure Perunaa -kampanja ja Myllyn Parhaiden Parasta arjessa -kampanja onnistuivat alueellamme hyvin.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten toimintaa tahdittivat lukuisat hankkeet, joiden toiminta pääsi kunnolla vauhtiin. Hankkeiden teemat pyörivät meidän arvojemme mukaisissa aiheissa mm. lähiruuassa, maaseutumatkailussa ja maisemanhoidossa. Uuden jäsenrekisterin myötä päivitimme jäsenmaksu käytäntömme ja rekisteri tuli päivitettyä kertatehtävällä.

Aktiivisesti toimivat jäsenistön lisäksi kurssien ja tapahtumien osallistujia on ollut 124 000.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Ruokakursseilla käyimme alueellamme tuotettuja ja jatkojalostettuja tuotteita mahdollisimman monipuolisesti. Luonnontuotteet villiyrteistä sieniin (4 kurssia) saivat väkeä liikkeelle. Muiden ruokakurssien (15 kurssia) aiheissa korostuivat erilaiset proteiini lähteet, kasvisruoka sekä sadonkorjuu, maistuva maaseutu, Suomen juhlavuotta korostaen. Ruokakurssien aiheina ovat olleet mm. Kasvisruokakurssit, Makkarakurssit, Kotijuustot, Superruokaa pohjolasta sekä Suolaista ja makeaa vierastarjoilua. Turun ruokamessuilla valitsimme teemaksi kansallisruuaksi valitun ruislevän. Jaoimme yhteistyökumppanin kuivattua ruisleivänjuurta jopa 1500 erää. Saimme ruisleipäteemalla julkisuutta laajasti eri medioissa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Ruoka-asiantuntijamme osallistuivat valtakunnallisiin webex -koulutuksiin sekä koulutuspäiviin Helsingissä. Ruoka-asiantuntijamme Anna Kari oli mukana Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten ruokaneuvoissa jakamassa lehdistölle vinkkejä ruuanvalmistukseen sekä tuotekehityksessä Terveyttä edistävät välipalat-toimintamallin pilotoinnissa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Jatkoimme yhteistyötä mm. Satamaidon meijerin kanssa toteuttaen tuote-esittelyitä. Asiantuntijayhteistyötä tehtiin alueen muiden ruoka-alan toimijoiden, kuten Pyhäjärvi-instituutin ja Satafoodin Satakunnasta – Sikses parasta -lähiruokahankkeen sekä Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen Brahean kanssa.

Toteutimme alueellamme valtakunnallisia hankkeita mm. #PurePerunaa infoja (1494 hlö) ja koulutuksia (78 hlö), perunan monipuolisuutta korostaen. Parasta arjessa, Suomi 100 -yhteistyö Myllyn Parhaan kanssa, antaen ruokailoa syrjäytymisuhan alla oleville nuorten työpajoissa (56 hlö).

Satakunnan kalatalouskeskuksen Kalaoppia kouluihin -hankkeen koulutuksissa (11) mukana ruoka-asiantuntija tavoittaen 550 ala- ja yläkoulun oppilasta. Olimme myös mukana valtakunnallisen kalastuspäivän toteutuksessa Porin Kirjurinluodolla paistaen silakoita (noin 300 koululaista ja 20 aikuista).

Osallistuimme Turussa Melan hyvinvointipäivään maatalousyrittäjille terveellisen eväsruoan teemalla.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Maaseudun viihtyisyyden ja elinvoimaisuuden lisäämiseksi kehitimme nykyisiä maaseutumaiseman ja kulttuuriympäristön hoitoon liittyviä palveluja. Markkinoimme palveluja alueellisesti eri kohderyhmille. Tiedotimme asiantuntijoiden alueellisista toimenpiteistä sisäisesti, jotta uusia ideoita pystytään hyödyntämään koko Länsi-Suomen alueella. Asiakkaille sähköpostitse jaettava Maisemautiset ilmestyi kolme kertaa.

Osallistuimme maisema-asiantuntijuuden brändäykseen ja markkinoimme osaamistamme sidosryhmätapaamisissa ja koulutustilaisuuksissa. Osallistuimme 4 maisemawebex-kokoukseen ajankohtaisista aiheista. Koulutuspäivillä tammikuussa Helsingissä MKNK järjestämässä koulutuksessa oli 2 asiantuntijaa. Elokuussa Hailuodossa rantojen ja vesienhoito -teemalla pidetyssä 2-päiväisessä MKNK:n koulutuksessa oli 3 asiantuntijaa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella toteutettu Vuoden maisemateko palkinnon sai Varsinais-Suomessa Maskun Niemenkulman kyläyhdistys ry ja Niemenkulman Martat ry kulttuuriympäristöreitin päivitetystä opasteista ja Satakunnassa Huittisten maatalousnaiset Ripovuoren maisemaraivauksesta. Kaikki kilpailuun osallistujat saivat myös kunniamaininnan hyvästä ympäristön eteen tehdystä työstä.

NEUVO 2020 -palvelu ”Maisema- ja luontokohteiden kartoitus” tehtiin tunnetuksi ja sen kysyntää lisättiin yhteisen markkinoinnin myötä. Kartoituksia tehtiin 27 kappaletta. Myös ympäristökorvaukseen liittyvien suunnitelmien sekä yhdistysten ympäristökorvausten markkinointia tehostettiin.

Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa tehtiin vuoden aikana ympäristösuunnitelmia maataloille, yksityisille ja yhteisöille yhteensä 9 kpl. Keväällä kaikki ympäristösopimukset olivat haettavissa ja maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maisema hoitosuunnitelmia tehtiin kevään aikana 9 kpl. Ei-tuotannollisia investointisuunnitelmia monivaikutteisten kosteikkojen sekä perinnebiotooppien perustamiseen tehtiin lisäksi 6 kpl.

Suomi100 ja Maisema –teemaa toteutettiin yhteensä 15 tilaisuudessa, joissa kerrottiin maisemanhoidon merkityksestä muuttuvassa maisemassa. Olimme mukana mm. kaavoituksen ajankohtaispäivillä. Vesien- ja rantojen hoitoon liittyvää koulutusta ja asiantuntijatyötä annettiin muille hankkeille ja maakunnallisille sidosryhmille. Osallistuimme Satakunnan ja Varsinais-Suomen kulttuuriympäristö-työryhmien, Ympäristökasvatusverkoston ja Vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmien toimintaan.

Perinteisellä puutarharetkellä heinäkuussa oli 31 osallistujaa. Kesäkuussa järjestimme Varsinais-Suomen Mehiläishoitajien ja Kallelan luomutilan kanssa yhteistyössä mehiläiskasvikävelyn, osallistujia 40.

Toimintavuonna toteutettiin käynnissä olevat hankkeet luotettavasti ja tehokkaasti sekä työstettiin uusia rahoituslähteitä, hankkeita toiminnan kehittämiseen.

YRITYSPALVELUT

Yritysasiantuntijat ovat osallistuneet valtakunnallisiin webex -koulutuksiin sekä osallistuivat koulutuspäiviin Helsingissä. SuomiAreenalla toiminnanjohtaja Maija Willman edusti Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisia Naisrytityyden paneelikeskustelussa. Asiantuntijat aktivoivat tiloja osallistumaan Osta tilalta -päivään. Naisvoimaa tempauksessa kohotimme naisrytityyden kuohujuomamaljan 100-vuotiaalle Suomelle Euran Pirtillä hyvinvointipäivän yhteydessä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

Hygieniaosaamistilaisuuksia oli 3. Elintarvikkeiden ravintoarvosisältöjä laskettiin 2 yrityksen tuotteille. Portaat yrittäjäksi koulutusohjelma käynnistyi loppuvuodesta. Maistuva maaseutu retki toteutettiin Etelä-Pohjanmaalle.

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Alueellamme yhdistystoimintaan osallistuminen on vilkasta. Yhdistyksemme ottivat osaa Suomi100 nuttukampanjaan. Vauvojen nuttuja toimitettiin Satakuntaliiton kautta edelleen Satakunnan keskussairaalaan. Virkistyspäivä järjestettiin Suomi100 teemalla, Maistuva maaseutu, Eurassa perinteikkäässä Euran Pirtissä. Osallistujia oli 121. Hengellinen päivä järjestettiin Kankaanpäässä ja siellä osallistujia oli 49. Some-teemalla kokoonnuimme Huittisissa 7 osallistujan voimin. Järjestöriesteilyllä oli osallistujia 21. Keittiömestari Antti Vahtera kävi järjestöillassa Vaskiolla kertomassa ruokakulttuurin muutoksista vuosien varrella. Tähän jäseniltään osallistui 50 jäsentä. Impi saunoo -tapahtumaan osallistui Rauman Noitajärvellä 13 innokasta luonnonyrteistä kiinnostunutta. Turun ruoka- ja viinimessuilla olimme mukana ruisleivällä. Ruisleivänleipominen ja jakamamme ruisleivän kuivattu juuri kiinnostivat kuluttajia yli odotustemme. Jaoinme lähes 1 500 pussillista ruisleivänjuurta. Järjestötoiminnassa jalkautimme uuden jäsenrekisterimme Sensen, yhdistyskäyttäjien käyttöön koulutuskierueella eripuolilla aluettamme. Vuoden maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Terttu Mäki-Korvala Satakunnasta ja Hilikka Kraama Varsinais-Suomesta. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö.

VIESTINTÄ

Olemme aktiivisesti hyödyntäneet valtakunnallista jäsenkirjemateriaalia ja lisänneet siihen oman alueemme tapahtumia ja muuta omaa asiaamme. Lisäksi olemme lähettäneet 7 kpl uutiskirjeitä jäsenistöllemme sekä hyödynsimme myös Sense jäsenrekisterin mahdollistamaa jäsenviestitystä. Matkailuyrittäjille kohdennettuja uutiskirjeitä lähetettiin 9kpl. ProAgraria Lännen uutiskirjeissä on myös viestitty Maa- ja kotitalousnaisten tapahtumista. Olemme aktiivisesti käyttäneet sosiaalista mediaa. Lännen maa- ja kotitalousnaisten facebook sivuilla on 475 seuraajaa. Asiantuntijat osallistuvat reippaasti someen myös omien sivujensa kautta. Perinteiset lehdet ovat olleet hyvin kiinnostuneita toiminnastamme. Ruisleipä -teema kiinnosti medioita kovasti; olimme sekä radiossa, että televisiossa ja monet lehdet kirjoittivat asiasta. Koti ja Maaseutu-lehti on ollut mukanaamme joka tilaisuudessa ja olemme saaneet useita uusia tilaajia lehdelle. Olemme vinkanneet lehden toimitukselle juttuideoita ja kannustaneet yhdistyksiä lähettämään kuvia ja juttuja tempauksistaan.

HANKKEET

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset vastuullisena toteuttajana

- Maaseutumatkailun tiedonvälitys hanke Varsinais-Suomessa, Varsinais-Suomen ELY maaseaturastosta
- Avaimet maisemaan, Leader Ykkösakseli
- Matkaillen kylillä, Leader Ravakka ja Leader Varsin Hyvä
- Mushroom road, Leader Aktiivinen Pohjois-Satakunta

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset osatoteuttajana

- Sikses Parasta Satakunnasta, Satakunnan ELY maaseaturahastosta
- Virkistys- ja luontomatkailutiedot avoimeen käyttöön Varsinais-Suomessa, Varsinais-Suomen ELY maaseaturahastosta
- Uudenkaupungin makeavesialtaan hoito- ja käyttösuunnittelu, Leader Ravakka
- SAAVI - Saarenjärven ravinteiden keräämisen yhteistyö ja ylläpito hanke, Ympäristöministeriö, ravinnekierrätyksen kärkihankkeet
- Lumovoimaa, Satakunnan ELY maaseaturahastosta
- ProYritys – Yhteistyöllä kilpailukykyä maaseutuyrityksiin, Satakunnan ELY maaseaturahastosta
- Kalaoppia kouluihin, Euroopan meri – kalatalousrahasto
- Future Crops, MKMK

OULUN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Hallitus 2017

• puheenjohtaja	maaseutuyrittäjä, emäntä	Sangi, Leea	Liminka
• varapuheenjohtaja	emäntä	Junttila, Anita Tyrnävä	
• jäsen	maaseutuyrittäjä	Majuri Teresa Haapavesi	
• jäsen	maaseutuyrittäjä, emäntä	Nikola, Armi	Siikajoki
• jäsen	erikoissairaanhoidtaja	Oikarinen, Kaisa	Kuusamo
• jäsen	maaseutuyrittäjä, emäntä	Viitala, Aino	Muhos
• jäsen, sihteeri	toiminnanjohtaja	Tausta-Ojala, Maija-Liisa	Oulu

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Tausta-Ojala, Maija-Liisa
• yritysasiantuntija	Alakastari, Tuula
• maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Hellström, Kalle
• elintarvike- ja yritysasiantuntija	Hiltunen Soila
• yritysasiantuntija	Keränen, Arja
• ruoka- ja kotitalousasiantuntija	Lahdenperä, Helena
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Mahosenaho Taimi
• ruoka-asiantuntija	Myllykangas Kaisa, paluu vanhempainvapaalta 1.6.2017 lähtien
• elintarvikeasiantuntija	Ojalehto Maija
• projektipäällikkö	Rahkila Riina
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Satoma Maarit
• projektipäällikkö	Talvitie Merja
• harjoittelija	Tiermas Mervi

Oulun Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 4458 henkilöä ja yhdistysten määrä 299 kappaletta.

YLEISTÄ

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset on osa valtakunnallista neuvontajärjestöä. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksessa toimii 9 – 11 asiantuntijaa, joiden asiantuntijuus pohjautuu ruoka- ja elintarvikeosaamiseen, luonto-, ympäristö- ja maisemaosaamiseen sekä yritystoiminnan osaamiseen. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus järjestää koulutuksia, luentoja, tapahtumia ja kampanjoita sekä vie eteenpäin erilaisia maakunnallisia kehittämishankkeita yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestö saa harkinnanvaraista valtionapua neuvonnalliseen työhönsä Opetus- ja kulttuuriministeriön varoista. Ministeriön strategian tahtotilana vuoteen 2020 saakka on, että Suomi on osaamisen, osallistumisen ja luovuuden kärkimaa. Vahva osaamis-, luovuus- ja osallisuusperusta ja siihen liittyvien voimavarojen vahvistaminen on Suomen menestyksen tae. Ministeriön strategia ohjaa osaltaan neuvontajärjestömme toimintaa ja sopii myös Pohjois-Suomen maaseudun kehittämistoimintaan: painopisteinä ovat sivistyksen ja osaamisen vetovoima, yhteiskunnan kilpailukykyyn vahvistaminen, alueellisen elinvoiman ja elinympäristöjen tukeminen sekä ihmisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen. Alueen elinvoimaisuutta voidaan tarkastella esimerkiksi vetovoimaisen ympäristön, kilpailukykyisen yrityskannan, osaamisen ja työvoiman saatavuuden, palvelujen sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Maa- ja

kotitalousnaisten kaikilla avaintulosalueilla edistämme elinympäristöjen, erityisesti maaseutualueiden ja kaupunkien läheisten taajamien, elinvoimaisuutta, viihtyisyyttä ja vetovoimaa erilaisin menetelmin.

Maa- ja kotitalousnaisten strategiset avaintavoitteet vuosina 2016–2020 ovat, arvon tuottaminen jäsenille, asiakkaille ja yhteiskunnalle, tunnettuuden ja myönteisen mielikuvan kasvattaminen, vetovoimaisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen sekä taloudellisesti kannattavan toiminnan vahvistaminen.

Maa- ja kotitalousnaiset edistävät opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan strategisia ja muita tavoitteita mm. vahvistamalla kuluttajien elintarvikkeisiin, ruokaan, ravitsemukseen ja kotitalouteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittymistä. Siten vaikutamme myönteisesti yksittäisten kuluttajien ja perheiden elämänhallintataitoihin ja hyvinvointiin. Kohderyhmämme ovat vauvasta vaariin. Tavoitamme tällä avaintulosalueella vuosittain vähintään kymmeniä tuhansia kuluttajia.

Maa- ja kotitalousnaisten visiona on maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu – hyvinvoivat suomalaiset. Rakennamme tulevaisuuden maaseutua, jonka vahvuuksina ovat vahva paikallinen ruokakulttuuri, hoidettu maaseutu- ja kulttuurimaisema, kilpailukykyinen yritystoiminta ja yhteisöllisyys. Tunnetun ja vetovoimaisen järjestömmen työstä hyötyy koko Suomi. Strategiakauden teemana on ”Maaseutu meissä”. Vuosi 2017 oli nimetty Suomen 100 -vuotisjuhlavuoden kunniaksi Maistuva maaseutu -teemavuodeksi. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat juhlavuoden teemoja monipuolisesti jokaisella avaintulosalueella koskien sekä toimihenkilöiden tekemää työtä että vapaaehtoisissa yhdistyksissä tehtyä työtä.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen neuvontatyössä on tavoitteena maaseudun naisten, perheiden ja ihmisten hyvinvoinnin edistäminen, yritystoiminnan vahvistaminen, kotitaloudellisen ja kuluttaja neuvonnan antaminen sekä laaja-alaisen ympäristön- ja maisemanhoidollisen neuvonnan toteuttaminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tärkeimpiä esillä olleita teemoja ovat olleet ruoka ja elintarvikkeet, ympäristö ja luonnonhoito, yrittäjäyys erityisesti ruoka- ja matkailuyrittäjäyys. Jokaisella avaintulosalueella on tehty sekä jäsen- ja asiakasneuvontatyötä että verkosto- ja sidosryhmäyhteistyötä.

Vuosi 2017 oli kaikilla neuvontamme osa-alueilla aktiivista käytännön neuvonta- ja vaikuttamistyötä sekä alueellista verkostoitumista. Hanketyössä päästiin vauhtiin EU:n uuden ohjelmakauden mukaisessa kehittämistyössä. Piirikeskuksen hallitus piti 5 kokousta vuoden aikana. Piirikeskuksen virallinen edustajakokous pidettiin marraskuussa Siikajoella.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruokaneuvonnan perustan muodostaa monipuolinen, terveellinen ja maistuva alueellinen ruoka- ja ruokakulttuuri. Ruoka-asiantuntijamme osallistuvat ruoka- ja ravitsemusneuvonnan palveluiden tuotteistamiseen sekä järjestön sisäisissä ryhmissä että toimimalla osana valtakunnallista ruoka-asiantuntija verkostoa. Teemme neuvonta- ja kehittämistyötä erityisesti paikallisen ruoan ja ihmisten ruoanvalmistustaitojen lisäämiseksi ja ruoanvalinnan helpottamiseksi. Neuvonnallista työtä tehdään sekä ryhmäneuvontana että asiakaskohtaisena neuvontana.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat toteuttivat Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eri puolilla 58 kpl ruokakoulutuksia, joiden aiheina olivat mm. Kuusenkerkästä maitohorsmaan –villivihanneskurssi, Kekri – perinteistä sadonkorjuun juhlaa – Maistuva maaseutu, Riistaruoat, Kasvisruoat, Terveelliset arkiruoat, Erityisruokavaliot, Kahvipöydän suolaiset ja makeat herkut. Ruokakoulutuksiin osallistui 1303 henkilöä. Maistuva maaseutu -kursseja pidettiin 16 kpl, osallistujia 190 ja Maistuva maaseutu luentoja pidettiin 10 kpl, osallistujia 135 henkilöä.

Ruoka-asiantuntijat kirjoittivat ruoka ja ravitsemusaiheisia lehtikirjoituksia sekä antoivat haastatteluja lehtiin ja radioon sekä tiedottivat eri sähköisillä kanavilla. Toimintavuoden

aikana osallistuttiin Suomen itsenäisyyden 100 vuotisjuhlavuoden tilaisuuksiin sekä Maa- ja kotitalousnaisten järjestön sisällä että alueella eri sidosryhmien kanssa. Ruoka-asiantuntijat osallistuivat oman alansa täydennyskoulutuksiin sekä alansa asiantuntijaverkoston toimintaa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, asiakasrahoitus

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat Pohjois-Pohjanmaalla Suomi 100- Syödään yhdessä – Maistuva maaseutu -teeman mukaisia ruokakulttuurityöpajoja 5 kpl, joihin osallistui 65 henkilöä. Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan liitto, Suomi 100 Valtioneuvoston kanslia

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat Käytännön tietoa, taitoa ja työtä maahanmuuttajille Maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset maahanmuuttajien kotoutumisen tukena maaseutukunnissa -hankkeen toteuttamiseen Pohjois-Pohjanmaalla. Toimintavuoden aikana järjestettiin Pudasjärvellä ja Utajärvellä ruokaan, luonnontuotteisiin ja yrittäjyyteen liittyviä vuorovaikutteisia tilaisuuksia ja koulutuksia yhdessä vapaaehtoisten maa- ja kotitalousnaisten, kuntien viranomaisten, maahanmuuttajien sekä Oulun maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijoiden kanssa. Rahoitus: TEM

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat toteuttivat 3 Pure peruna infotilaisuutta ja 2 Pure peruna koulutuspäivää. Tilaisuuksiin osallistui 460 henkilöä. Rahoitus: Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, MMM

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat toteuttivat Parasta arjessa -koulutuksia 3 kpl, osallistujia 26 henkilöä. Rahoitus: Maa- ja kotitalousnaisten Keskus

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maiseman- ja luonnonhoidon palveluiden kautta Pohjois-Pohjanmaan alueella edistettiin luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriympäristön hoitoa sekä ympäristön kestävästä hyödyntämisestä niin että niistä syntyvistä tuotteista on saatavissa mahdollisimman korkeaa arvonlisää. Vetovoimainen ja elävä maaseutumaisema luo taloudellisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia niin yritys- kuin muuhun paikallistoimintaan.

Laajassa maakunnassa toimintaympäristö on monimuotoinen. Maiseman- ja luonnonhoidon palveluiden kautta on luotu paikallisia verkostoja tukemaan paikallistoimintaa. Tiedotusta on tehty yhä enemmän hyödyntäen sosiaalista mediaa.

Suomi 100 teema näkyi vuoden aikana useissa tilaisuuksissa, joissa esiteltiin maa- ja kotitalousnaisten pitkäjänteistä työtä maiseman- ja luonnonhoidon edistämiseksi sekä suomalaisen kulttuuri- ja maaseutumaiseman muutoksia sadan vuoden aikana. Tilaisuuksien teemoina olivat mm. hoidetun maiseman merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja koko yhteiskunnalle sekä alueelliset erityispiirteet maisemassa. Arvokkaiden maisema-alueiden arvot ja merkitys oli erityisesti esillä Pohjois-Pohjanmaan Liiton kaavoituksesta vastaaville henkilöille pidetyssä luennossa. Pohjois-Pohjanmaan Maakuntapäivillä luotiin katsausta erityisesti maakunnan jokialueiden maiseman-, ympäristön- ja vesienhoitoon maiseman- ja luonnonhoidon palveluiden esittelypisteellä. Alueelliset erityispiirteet ja maiseman mahdollisuudet olivat esillä ProAgria Oulun/ Oulun maa- ja kotitalousnaisten järjestämässä avoimissa ovissa maakunnan eri toimipisteissä. Kuusamon toimiston avoimissa ovissa keskustelut liikkuivat alueen runsaiden kalavesien hoitotoimissa, Pudasjärvellä keskusteluissa olivat bio- ja kiertotalouden mahdollisuudet sekä perinteisten laidunniittyjen hoito lampaiden avulla. Maakunnan alueella kulkevat laajat jokialueet ovat merenrantalaidunten ohessa alueemme maiseman kohokohtia. Näistä teemoista keskusteltiin rannikkokuntien tilaisuuksissa mm. Kalajoella, Raahessa, Siikajoella, Limingassa, Hailuodossa ja Oulunsalossa. Tilaisuuksissa pohdittiin myös maiseman muutoksia, esimerkiksi umpeenkasvua ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Osaltaan maatalouden rakennemuutos tuo pysyviäkin muutoksia kulttuurimaisemaan ja osa muutoksista on elintärkeitä elinvoimaisen maaseudun kannalta. Nämä teemat olivat esillä vuoden aikana esimerkiksi Oulun seudun ammattikorkeakoulun

kanssa pidetyissä tilaisuuksissa, joissa aiheina olivat mm. biotaloutteen liittyvät maisematarvot. Pohjois-Pohjanmaan perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten laiduntajien pitkäjänteistä ja arvokasta työtä kiiteltiin Suomi 100 -teeman videolla Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen tilaisuudessa.

Mieleenpainuvia tapahtumia olivat myös Oulun kaupungin alueella Maikkulan Kartanossa pidetty Kekri-juhla sekä Oulun maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous Siikajoella Pöykkylän Punaisessa Tuvassa. Näissä tilaisuuksissa saatiin esitellä pitkäjänteistä maiseman- ja luonnonhoidon työtä satavuotiaan Suomen kunniaksi. Tilaisuuksia oli vuoden 2017 aikana yhteensä 36 kpl ja niissä tavoitettiin 1260 henkilöä.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maiseman- ja luonnonhoidon palvelut järjesti Vuoden maisemateko-kilpailun alueellisen kilpailun. Kilpailuun tuli 5 ehdotusta. Kilpailulla haluttiin nostaa esille maaseudun ahkerien yhdistysten ja toimijoiden tekemää talkootyötä maaseutumaiseman hyväksi. Valinnan teki asiantuntijaraati. Kilpailun teemana oli Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi ”Itsenäisyyden merkit maisemassa”. Kuusamon kaupungin toteuttama Salpalinjan entisöinti Lahtelan Vanttajanniemellä valittiin Pohjois-Pohjanmaan ehdokkaaksi valtakunnallisessa kilpailussa. Raati piti Salpalinjan kunnostusta hienona kulttuuritekona. Siinä historia näkyy maisemassa ja sitä tuodaan entisöintihankkeen kautta eläväksi nykypolvelle. Alueelliselle voittajalle luovutettiin huomionosoitus Oulun Maa- ja kotitalousnaisten edustajakokouksessa Siikajoen Luohualla Pöykkylän Punaisella tuvalla 18.11.2017. Muut ehdokkaat olivat: Rantsilan Osuusmeijerin kunnostus, Pudasjärven Aittojärven kivikautinen puu, Kuusamon Käylän lottamuistomerkki ja Kuusamon Törmäsen seudun maamiesseuran 80-vuotishistoriikki. Koillissanomat ja Radio Pooki tekivät aiheesta laajemmat jutut.

Alkuvuodesta 2017 osallistuttiin Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallisille maisemasiantuntijoiden päiville Helsingissä (4 asiantuntijaa). Elokuussa Limingassa ja Hailuodossa järjestettyihin maisema-asiantuntijoiden koulutuspäiviin osallistui 4 asiantuntijaa. Oulun maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntijat ovat osallistuneet vuoden 2017 aikana luonnon monimuotoisuuden ja vesienhoidon palvelukehitysryhmiin.

Oulun maa- ja kotitalousnaisten maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija oli mukana valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston suunnittelutyöryhmässä. Kesäkuussa järjestettyyn Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaariin osallistui 2 asiantuntijaa. Myös avoimeen paikkatietoon liittyvää kehittämistyötä tehtiin vuoden 2017 aikana yhteistyössä Suomen Ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen, Suomen Metsäkeskuksen ja Maanmittauslaitoksen kanssa.

Alueellisissa työryhmissä vuoden 2017 aikana osallistuttiin aktiivisesti Pohjois-Pohjanmaan maisematoimikunnan työhön sekä suunniteltiin useammassa työryhmässä uuden maakunnan mahdollisuuksia ja järjestäytymistä maiseman-, ympäristön- ja vesienhoitoon liittyen. Samoin osallistuttiin Pohjois-Pohjanmaan ympäristötietoisuustoimikunnan työhön.

Pitkäjänteistä yhteistyötä jatkettiin eri sidosryhmien kanssa maaseudun asukkaisiin ja yrityksiin kohdistuvassa neuvonnassa: MTK Pohjois-Suomi (vesiensuojelu, tukipolitiikka), Oulun Riistanhoitopiiri (riistan ja luonnon elinympäristöjen hoito), Suomen Metsäkeskus (vesienhoito, bioenergia), Pohjois-Pohjanmaan ELY- keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualue (ympäristötuet, perinnemaisemat, ranta-alueiden monikäyttösuunnittelu ja vesienhoito) sekä Maaseutu ja energiayksikkö (ympäristösitoutus ja hankkeet sekä maaseudun kehittäminen), Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Oulun seudun ammattikorkeakoulu (kulttuuriympäristön ja maiseman hoito sekä alueiden suunnittelu, biotalous). Yhteistyötä tehtiin myös Luonnonvarakeskuksen (LUKE), Geologian tutkimuskeskuksen (GTK), SYKEN kanssa ja Leader-toimintaryhmien kanssa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Ympäristösopimukset ja ei-tuotannollinen investointituki

Ympäristösopimuksiin ja ei-tuotannollisiin investointitukiin liittyviä suunnitelmia tehtiin vuoden 2017 aikana 10 kpl noin 100 hehtaarille. Kohteita olivat maatalousluonnon ja maiseman monimuotoisuuden suunnittelukohteet eri puolilla Pohjois-Pohjanmaata. Fingridin kautta haettavaa perinneympäristöjen hoidon tukea voimajohtoalueille markkinointiin alueen viljelijöille.

NEUVO 2020 -työn kautta tarjottiin tiloille mahdollisuuksia maiseman- ja luonnonhoidon kohteiden tilakohtaiseen tarkasteluun. Tiloilla kartoitettiin mahdollisia rahoitettavia tukikohteita, mietittiin erityisesti kohteiden laadukasta hoitoa ja puntaroitiin niin talouden kuin ympäristön kannalta parhaita ratkaisuja. NEUVO 2020 -neuvontaa annettiin maisema- ja ympäristöasiantuntijoiden toimesta 28 kpl. Uutena neuvontamuotona edistettiin NEUVO2020 -neuvonnan kautta tehtäviä laajempia ympäristösuunnitelmia. Rahoitus: Mavi, Neuvo 2020, yksityisrahoitus

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijat toteuttivat maa- ja kotitalousnaisten järjestön maiseman- ja luonnonhoidon teemoja myös eri hankkeiden sekä palveluiden kautta. Hoidettu ympäristö, vesistö ja maisema lisäävät alueiden viihtyisyyttä ja kiinnostavuutta. Painopistealueina olivat erityisesti biotalous ja vesienhoito. Samoin edistettiin maisemasta ja ympäristöstä saatavia korkean arvonlisän liiketoimintamahdollisuuksia, huomioitiin Suomen kansallinen biotalousstrategia, ekosysteemipalvelut, maisema- ja luontopalvelut, luonnon keruutuotteet, lähiluontopalvelut, greencare, ympäristöhoidolliset biomassat, bioenergia ja ravinnekierätykset.

Eri hankkeiden tuella pidettyjä tilaisuuksia, tapahtumia ja luentoja maiseman- ja ympäristön hoitoon sekä biotalouteen liittyvistä teemoista pidettiin vuoden 2017 aikana 75 kpl ja näihin osallistui 1059 henkilöä. Erilaisia selvityksiä, esityksiä ja laajempia suunnitelmia laadittiin 20 kpl.

Muita neuvottuja henkilöitä kertyi eri teemoista 68 kpl. Neuvonnassa painottui käytännönläheisyys ja vuoden aikana mietittiin maaseudun asukkaita ja maaseutuympäristöä koskevia erityiskysymyksiä liittyen esim. viljelijöiden ja yhdistyksien rahoitusmahdollisuuksiin maiseman-, luonnon- ja vesienhoidossa, maisemalaiduntamiseen, umpeenkasvun ehkäisyyn ja perinnemaisemien hoitoon sekä biotalouteen. Biotalouden kehittämiseen liittyviä tapaamisia oli 27 kpl.

Oulun Seudun BiotalousLeader –hanke

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten / ProAgria Oulun toteuttaman ja hallinnoiman tiedonvälitys hankkeen päätavoite on tiedottaa Oulun Seudun Leader-alueen yrityksiä ja asukkaita siitä, mitä biotalous voi pitää sisällään ja innostaa tiedottamisen avulla ideoimaan ja tunnistamaan tämän alueen mahdollisuuksia. Asiaa tuodaan esille yleisötapahtumissa, lehdistössä ja onnistuneiden yritysesimerkkien avulla, joita on koottu hankkeen nettisivuille. Oulun Seudun Biotalous-Leader hankkeen toiminta-alue on Oulun maaseutumaiset alueet sekä Ii, Kempele, Muhos, Pudasjärvi ja Utajärvi. Toteutusajankaa ovat vuodet 2016–2018, eli sama aika kuin hallituksen biotalouden muutosohjelmalla.

Vuonna 2017 hankkeessa järjestettyjen tapahtumien, luentojen ja ydinryhmien määrä oli yhteensä 61 kpl, joissa osallistujia oli 927 hlö, joista naisia 371. Lehtijuttuja tapahtumista kertyi tänä vuonna n. 30 kpl ja sen lisäksi laadittiin tiedotteita, kyselyitä ja videoita. Somepäivityksiä jaettiin yli 100 kpl.

Eniten huomiota sai maatilien pienbiokaasulaitosten rakentamiseen ja maatilojen ja pienyritysten energiayhteistyöhön liittyvä infokiertue kuudessa kunnassa. Yhteistyössä olivat OAMK:n ja Micropolis Oy:n hankkeet ja asiantuntijana ELbio Ky. BiotalousLeader koordinoi kiertueen ja teki aiheesta myös 5 luentovideota nettiin. Tiedotuksessa tuotiin esille mallia,

jossa maatilat ja yritykset toimivat yhteistyössä hyödyntäen toisiaan sekä liiketoiminnassa, energiassa että kiertotaloudessa.

Vuonna 2017 huomioitiin Suomi-100 juhlavuosi, joihin kuuluivat mm. Suomen luonnon päivät, luonnon antimet ja maaseudun uudet mahdollisuudet digiaikakaudella. Muita tiedotuksen aiheita tänä vuonna olivat sienibisnes, lähiruoka ja luonnon keruutuotteiden laajamittaisen kuivaustoiminnan kehittäminen maaseudun bioenergiaa hyödyntäen. Kyläkaavoitukseen liittyvissä infoissa tuotiin esille kylien energia- ja yritys yhteistyön mahdollisuuksien huomioimista maankäytön suunnittelussa. Rahoitus: Oulun Seudun Leader, maaseuturahasto ja kunnat.

NorsuBiomassa -hanke

NorsuBiomassa -hanketyö aloitettiin vuoden 2016 aikana Nouseva Rannikkoseutu ry Leaderin seitsemän kunnan alueella (Liminka, Lumijoki, Tyrnävä, Siikajoki, Hailuoto, Raahe, Pyhäjoki). Päätyö siinä on ympäristöhoidollisten vihermassa-alueiden kartoitus biokaasun raaka-aineeksi ja työ ajoittui pääosin vuodelle 2017. Yhteistyökumppanina toimivat alueen paikalliset maatilat sekä Jahotec Oy:n biokaasu yritys.

Hanketyyppi on elinkeinollinen yhteistyöhanke, joka tuottaa tietoa pienille yrityksille (tiedon hankinta). Päähyötyinä ovat alueen biokaasutuotannosta kiinnostuneet maatilat, energiaa tarvitsevat yritykset ja tahot sekä ympäristöhoidollisten kohteiden omistajat ja vaikutusalueen asukkaat.

Vihermassa -alueiden kartoitusta jatkettiin vuoden 2017 aikana. NorsuBiomassa -hanke julkaisi paikkatietoon pohjautuvan kyselyn Harava -kyselytyökalulla toukokuussa 2017. Kyselyssä tiedusteltiin biomassan keruuseen soveltuvia kohteita. Kyselyyn vastasi noin kaksikymmentä henkeä.

Hankkeen käyttöön hankittiin pellon käyttöön liittyen tarkempaa pellon käyttötietoa Mavista ja Maanmittauslaitoksesta. Peltolohkorekisteri käyttötietoineen työstettiin paikkatieto-ohjelman avulla kartoille ja esiteltiin hankealueen kunnissa. Tästä aineistosta nostettiin esiin mahdolliset niittämällä hoidettavat perinnebiotooppikohteet ja muut niittämällä hoidettavat ympäristöhoidolliset nurmet, joiden niittojätettä voisi käyttää biokaasun raaka-aineena.

Biokaasulaitoksiin liittyvää aktivointityötä tehtiin hankkeen tilaisuuksissa joissa asiantuntijana toimi Jahotec Oy:n asiantuntijat. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijat järjestivät 7 tilaisuutta, joihin osallistui noin 170 henkeä. Rahoitus, Nouseva Rannikkoseutu Leader, maaseuturahasto, yksityisrahoitus

VYYHTI II – Vesistöt ja ympäristö yhdessä hyvään tilaan -hanke

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset / ProAgria Oulu hallinnoi ja toteuttaa pääasiassa Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijoiden toimesta Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueella kolmivuotista VYYHTI II – hanketta, jossa rakennettiin vuoden 2017 aikana VYYHTI – verkosto, uusi vesienhoidon käytännön toteutusta tehostava toimintamalli. Vyyhtiverkostomallia esitetään otettavaksi käyttöön uudessa Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Verkoston toiminnan tavoitteena on lisätä eri toimijoiden sekä sektorien välistä yhteistyötä sekä luoda uusia kumppanuuksia, jotka ovat tarpeen mm. tulevaisuuden rahoitushauissa. VYYHTI II – hankkeessa tehty työ on noteerattu valtakunnallisesti hyvänä esimerkkinä vesienhoidon laajapohjaisesta verkostoitumisesta ja VYYHTI -verkostomallia on ryhdytty soveltamaan eri puolilla Suomea.

Hankkeen tavoitteena on myös edistää paikallisten toimijoiden verkostoitumista kunnostusyhdyshenkilötoiminnalla, johon oli vuoden 2017 aikana ilmoittautunut mukaan 15 paikallista toimijaa eri puolilta maakuntaa. Paikallisten kunnostajien työtä tukee valuma-alueen rajaustyökalu, josta Suomen ympäristökeskus julkaisi testiversion kesällä 2017.

Rajaustyökalu on kehitetty osana hanketta ja täydentää vuonna 2016 julkaistua vesistökuunnostajan karttapalvelua.

Vuoden 2017 aikana VYYHTI II -hankkeessa aloitettiin kahden uuden pilottisuunnittelun alueen suunnittelutyöt, valmistui 10 kohdekohtaista suunnitelmaa ja annettiin kohdekohtaista vesien- ja ympäristönhoitoon liittyvää neuvontaa noin 25 kohteelle. Suomen metsäkeskus toteutti osana VYYHTI II – hanketta useilla kohteilla metsänomistajien pienryhmätoimintaa. Hankkeen järjestämissä tilaisuuksissa oli vuoden 2017 aikana paikalla yhteensä 430 henkeä, lisäksi hanke oli mukana eri toimijoiden järjestämissä tilaisuuksissa sekä messuilla. Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus

Jätevesineuvonta

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ympäristöasiantuntijoiden voimin jatkettiin haja-asutusalueen jätevesineuvontaa, jota on rahoitettu Ympäristöministeriön harkinnanvaraisella valtionavustuksella.

Jätevesineuvontahankkeita on jokaisen ELY-keskuksen alueella. Neuvontahankkeiden mallina alun perin ovat olleet vuoden 2011 kolme pilottihankekohdetta, joista yksi oli ProAgria Oulun hallinnoima. SYKE kerää yhteenvedon kaikkien hankkeiden tuloksista ja näitä tuloksia käytetään jätevesineuvonnan ja neuvojakoulutuksen kehittämiseen sekä vedenkäytön tietojen keräämiseen.

Vuoden 2017 aikana Oulun Maa- ja kotitalousnaisten / ProAgria Oulun hallinnoima neuvonta hanke tarjosi aikaisempien jätevesineuvontahankkeiden tavoin kiinteistönomistajille luotettavaa ja puolueetonta tietoa jätevesien käsittelystä ja auttoi näin välttämään virheinvestointeja. Hanke pyrki lisäämään tietoutta jätevesiä koskevasta lainsäädännöstä ja sen muutostilanteista. Erityisesti kannustettiin vapaaehtoisen jätevesienkäsittelyn parantamiseen kunnostettavien vesistöjen valuma-alueilla.

Käytännössä hanke tarjosi netti- ja puhelinneuvontaa, jätevesiklinikoita, jätevesi-iltoja ja kiinteistökohtaisia neuvontakäyntejä. Neuvontaa painotettiin vesistöjen läheisyyteen ja tärkeille pohjavesialueille. Erinomaisena kiinnostuksen herättäjänä jätevesienkäsittelyyn toimii vesiensuojelu ja siinä neuvova Oulun Maa- ja kotitalousnaisten hallinnoima VYYHTI II-hanke. Rahoitus: Ympäristöministeriö

YRITYSPALVELUT

Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiantuntijat auttavat yrityksiä niiden elinkaaren eri vaiheissa. Neuvonnan avainalueita ovat nais- ja perheyrittäjäyys sekä erityisesti elintarvikeala, ruoka-, matkailu- ja hyvinvointipalvelut. Näiden yritysten osaamisen kehittäminen ja kilpailukyvyn vahvistaminen on Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yrityspalveluiden ydintä.

Oulun maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiantuntijoiden toteuttamaa yrittäjäyttä tukevaa neuvontaa on toteutettu ohjaamalla erityisesti aloittavia yrittäjiä ja yritystoimintaansa kehittäviä yrittäjiä. Neuvontaa on tehty opastamalla esim. tuotekehityksessä ja hinnoittelussa, ohjaamalla liiketoimintasuunnitelmia, ohjaamalla markkinointia ja yhteistyötä yrittäjien ja toimijoiden kesken, tekemällä laskelmia sekä antamalla muuta yrittäjä/yrityskohtaista ohjausta niin puhelimitse, sähköpostilla kuin yrityskohtaisin käynnein. Yhteistyötä ja verkostoitumista on tehty seudullisten yritysneuvotoimijoiden sekä muiden toimijoiden kanssa.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen kaksi yritysasiantuntijaa on suorittanut yritysneuvojan erikoisammattitutkinnon. Yritysasiantuntijat ovat osallistuneet Maa- ja kotitalousnaisten järjestön omiin koulutuksiin sekä yhteistapaamisiin. Yritysasiantuntijat ovat myös koulutautuneet eri tavoin esim. osallistumalla kansallisiin ja kansainvälisiin seminaareihin sekä opintomatkoihin.

Ruoka- ja elintarvikealan alueellista verkostoitumista on edistetty toimimalla maakunnallisena toimijana sekä lähiruoka-alan toimijakentässä että valtakunnallisessa Aitoja makuja –verkostotyössä. Aitoja makuja -nettportaalia on esitelty ja tehty tunnetuksi yrittäjille ja kuluttajille järjestämässämme koulutuksissa ja tapahtumissa sekä osallistumalla erilaisiin tilaisuuksiin Pohjois-Pohjanmaalla.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijoiden tekemä ruoka- ja elintarvikeyrityksille suunnattu omavalvontaan ja hygieniaan liittyvä koulutus ja neuvonta ovat tärkeitä yritysneuvonnan palveluja. Neuvontatyö on suunnattu erityisesti maaseudulla toimiville ruoka- ja majoituspalveluja tarjoaville yrityksille sekä muille elintarvikkeita käsitteleville yrityksille. Omavalvontasuunnitelmien laadinnassa ja päivityksessä on ohjattu yrittäjiä.

Hygieniaosaamistestejä eri kieliversioineen, erityishygieniaosaamistestejä, uusintatestejä ja hygieniakoulutuksia järjestettiin eri puolilla Pohjois-Pohjanmaata 36 kpl ja niihin on osallistunut 280 henkilöä. Muita elintarvikeyritysten ohjauskohteita olivat mm. omavalvontaan, teurastukseen, maidonjalostukseen sekä pakkausmerkintöihin liittyvät ohjaukset. Oulun maa- ja kotitalousnaisten elintarvikealan yritysneuvojat tiedottivat aktiivisesti alueemme ruoka- ja elintarvikeyrityksille ajankohtaisista elintarvikealan muutoksista. Maakuntamme elintarvikealanyrittäjille on tiedotettu uutiskirjeellä valtakunnallisista elintarvikealan tapahtumista ja koulutuksista sekä ajankohtaisista asioista kerran kuukaudessa. Kertomusvuoden aikana on työstyetty elintarvikkeiden jatkojalostamiseen, lähiruokaan, suoramyynntiin ja tilapuoteihin liittyviä kehittämisideoita, joita yritysasiantuntijamme ovat vieneet eteenpäin yrittäjien kanssa. Suoramyynnistä ja pakkausmerkinnöistä on pidetty eri puolilla maakuntaa erillisiä koulutustilaisuuksia yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Elintarvikeyritysten laatutyötä on edistetty mm. auditointikäynnin.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten elintarvike- ja yritysasiantuntijat kokosivat uuteen Helsingissä syksyllä avattuun Citymarket Eastoniin valittavia maakunnallisia elintarviketuotteita (n. 30-40 tuotetta) osana maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan valtakunnallista verkostotyötä.

Naisyrittäjyyden tukeminen on yksi Oulun maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan painopistealue. Kertomusvuoden aikana Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntija kokosi ja suunnitteli Portaat naisyrittäjyyteen – koulutuskokonaisuuden osana Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallista tuotekehitystyötä. Koulutus pilotoitiin Oulussa 2017 vuoden aikana ja siitä pidettiin useita kehityswebexejä Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvojaverkoston kanssa. Pienryhmäkoulutukseen osallistuneilta saatiin hyvät palautteet ja niiden pohjalta ryhdyttiin valmistelevaan uutta Portaat yrittäjyyteen - pienryhmää vuodelle 2018.

Oulun Ammattikorkeakoulun opiskelija Päivi Oikarainen aloitti opinnäytetyötään Kotieläinpiha maatilan sivuelinkeinona. Oulun maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntija toimi opinnäytetyön ohjaajana.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten Maistuva maaseutuyritys 2017 -tunnustus annettiin kuusamolaiselle ruoka- ja matkailuyritys Isokenkäisten Klubille.
Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus

Pohjoinen ruoka ja matkailu –Arctic Food and Travel –hanke

Pohjois-Pohjanmaan ruokamatkailualan kehittämistyötä jatkettiin monialaisissa yrittäjien pienryhmissä neljällä alueella. Vuonna 2017 hankkeen verkostotyöhön sitoutui 28 yritystä ja näille järjestettiin yritysten valitsemista teemoista yhteensä 12 valmennusta. Kaikkiaan valmennuksiin ja tilaisuuksiin osallistui yhteensä 77 yritystä. Tammikuussa 2017 järjestettiin mm. opintomatka Helsingin Matka 2017 -messuille sekä Berliiniin Grüne Woche -messuille, työpajoja eri teemoista sekä 1.9.2017 Pohjoiset arktiset maut – Northern Arctic Flavours -Makuarteita Ruokalaaksosta -ruokamatkailutapahtuma. Hankkeen toimenpiteisiin osallistui

yhteistyötahona tai osallistujana koulutus-, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden edustajia, kuntasektorin toimijoita, hanketoimijoita, yksityishenkilöitä (14 hlöä). Hankkeen tapahtumat: <http://www.proagrioulu.fi/fi/menneet-tapahtumat/?kunta=kaikki&tyyppi=t64>

Valmennusten avulla yritysten yhteistyö on lisääntynyt ja ruokamatkailun teemoihin liittyvä osaaminen on syventynyt. Tapaamisten kautta on syntynyt mm. uusia tuottaja – jalostaja, tuottaja – ravintola -kontakteja, löytynyt uusia jälleenmyyntipaikkoja sekä tarjoutunut uusia työtilaisuuksia esim. asiantuntija-alalle, ohjelmapalveluihin ja ravitsemisalalle. Lisäksi uutena yhteistyömuotona on syntynyt mehiläistarhauksen mentorointi-mallin kokeilu. Saksan opintomatalla yritykset vierailivat Euroopan suurimassa ruoka-alan messutapahtumassa ja pystyivät tämän perusteella arvioimaan yrityksensä toimintavalmiuksia sekä tuotteidensa mahdollisuuksia kansainvälisillä kuluttajamarkkinoilla.

Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiantuntijat ovat vieneet eteenpäin Pohjoisen alueemme kansainvälistymistä maaseudun pienten yritysten osalta. Uutta ruokaa Pohjolasta – Ny Mat från Arctic -hanketta (8.2015-5.2018), jota toteutettiin yhdessä Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kehittäjätahojen ja yrittäjien kanssa. Hankkeen tavoitteena on sekä löytää uusia markkinamahdollisuuksia että oppia toisilta ja kehittää omaa yritystoimintaa ja tuotekehitystä sekä lisätä asiantuntijoiden ja yrittäjien verkostoitumista.

Huhtikuussa 2017 järjestettiin Oulussa yrittäjille suunnattu kansallinen sähköisen viestinnän ja myynnin työpaja, toukokuussa järjestettiin pohjoismainen brändäystyöpaja sekä pohjoismainen yritysretkeily Pohjois-Pohjanmaalla. Hanketta esiteltiin myös alueemme maaseututoimijatapaamisissa. Syyskaudella osallistuttiin Luulajassa Interreg Nord ohjelman seminaariin sekä valmisteltiin Berliinin Grune Woche messuille tammikuussa 2018 suuntautuvaa opintomatkaa. Rahoitus: Interreg Pohjoinen, Lapin liitto, yksityisrahoitus

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat neuvoivat YritysAgro II -hankkeen tuella maaseutumaisilla alueilla yritystoimintaa suunnittelevia henkilöitä yritysideoita arvioinnissa ja ohjasivat eteenpäin liiketoiminnan kehittämisessä. Kertomusvuoden aikana tehtiin yhteensä 37 eri yrittäjän kanssa yrityskäynti tai yrityskeskustelu toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyen. Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka- ja elintarvikeasiantuntijat ovat osallistuneet Maasta markkinoille -hankkeen keittiöosion toteuttamiseen. Elokuussa 2017 järjestettiin ammattikeittiöille ja viljelijöille suunnattu opintomatka Haaparantaan, jossa tutustumiskohteina oli erilaisia luomualan toimijoita sekä luomua julkisissa keittiöissään käyttävä Haaparannan kaupunki. Hanke osallistui valtakunnalliseen Luomupuuron ME - tapahtumaan syyskuussa ja voitti hanketoimijoiden ”kuka tempaisee parhaiten” -palkinnon. Palkinnoksi hanketoimijat saivat kaksi lippua Luomuelintarvikepäivään 2017. Marraskuussa 2017 Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat järjestivät Luomu kasvuun ammattikeittiöillä -infotilaisuudet Haapavedellä ja Oulussa. Ammattikeittiöille suunnatuissa tilaisuuksissa esiteltiin esimerkkejä ja keinoja luomutuotteiden määrän lisäämiseksi keittiöillä. Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto

Pohjois-Pohjanmaasta luomuperunamaakunta

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-, elintarvike- ja yritysasiantuntijat ovat osallistuneet Luken hallinnoiman Pohjois-Pohjanmaasta luomuperunamaakunta -hankkeen toteuttamiseen ammattikeittiö osiossa. Hankkeen tavoitteena on lisätä luomuperunan tuotannon varmuutta ja kannattavuutta sekä parantaa luomuperunan laatua vastaamaan jatkojalostuksen, ammattikeittiöiden ja kotitalouksien tarpeita. Kesällä osallistuttiin perunalajikkeiden Pellonpiennar -päivän toteuttamiseen ja syksyllä järjestettiin ammattikeittiöille suunnattu luomuperunapäivä. Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Kertomusvuonna Maa- ja kotitalousnaisten neuvonnallisena ja yhteisöllisenä teemana oli Maistuva maaseutu osana Suomen itsenäisyyden 100 -vuotisjuhlavuotta. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset tarjoavat kansalaisille neuvonnan keinoin elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia, elämälle merkitystä antavaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Toimintavuoden aikana kiinnitettiin edelleen huomioita maa- ja kotitalousnaisten tunnettuuden ja myönteisen mielikuvan kasvattamiseen järjestön vetovoimaisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseen. Oulun piirikeskuksen vuoden 2017 Maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Ulla Käkilehto Kuusamosta.

Yhteisöllisyyden lisäämistä tuettiin järjestön yhteisillä teemapäivillä, kuten Naisvoimaa päivä alkuvuodesta ja Impin päivä kesäkuussa sekä koko vuoden jatkuneilla Maistuva maaseutu – Kekri – Sadonkorjuu -tapahtumilla. Vuoden neuvonnalliset ja yhteisölliset teemat liittyivät monipuolisesti Suomen itsenäisyyden 100 -vuotisjuhlaan, Maistuva maaseutu ja Syödään yhdessä kampanjoihin. Jäsenyhdistykset olivat aktiivisesti mukana Suomi 100 teemavuoden tapahtumissa.

Lokakuun lopussa järjestettiin Oulussa iso Kekri -Suomi 100 -tapahtuma useamman yhdistyksen ja toimijan yhteistyönä. Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen, järjestömmme jäseniä osallistui varsinaiseen tapahtumaan eri puolilta maakuntaa.

Maa- ja kotitalousnaisten maakunnallisia Makumatkoja tehtiin 3 retkeä, Kainuuseen, Keski-Pohjanmaalle ja Keski-Suomeen. Retkille osallistui 88 henkilöä.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ulkomaan retki tehtiin Ranskaan Normandian alueelle, retkelle osallistui 34 henkilöä. Baden Württembergin alue ja Oulussa toimiva Euroregion tekee kansainvälistä yhteistyötä yhteiskunnan eri toimialoilla. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat ylläpitäneet kansainvälisiä suhteita Baden Württembergin alueen maaseudun naisten toimijoihin. Helmikuussa 2017 ryhmä etelä-saksalaisia maaseudun naisia vieraili alueellamme ja tutustui järjestömmme toimintaan. Heinäkuussa 2017 Oulun Maa- ja kotitalousnaisten edustajat osallistuivat Pohjois-Suomen Avi -viraston ylijohtaja Terttu Savolaisen johtamaan delegaatioon ja osallistuivat seminaariin Bad Herrenalbissa Internationalen Fachkongress LAND.FRAUEN.ZUKUNFT. Matkalla tutustuttiin paikallisten maaseudun naisten yrityksiin ja kehittämishankkeisiin. Seminaarissa esiteltiin myös Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten edustajat ovat mukana Naisten valmiusliiton Oulun alueneuvottelukunnassa sekä Vapepan Maakuntatoimikunnassa. Paikallisia maa- ja kotitalousnaisia osallistuu koulutuksiin ja erilaisten valmiusryhmien toimintaan. Yhdistysten jäseniä on kannustettu osallistumaan mm. Nasta -harjoituksiin.

Järjestön yhdistysten toimintaa tuettiin tekemällä yhdistysvierailuja, joissa on perehdytty yhdistysten toiminnan suunnitteluun, verkostoitumiseen ja neuvonnan teemojen toteuttamiseen. Yhdistyksille on toimitettu materiaalia, käyty kokouksissa sekä ohjattu sääntömuutosten ja muiden yhdistystoiminnassa esiin tulleiden tilanteiden selvittämisessä. Yhdistyksiin ja jäseniin on pidetty yhteyttä tiedotuskirjeiden ja sähköpostin avulla. Tiedottamisessa on käytetty www. sivuja, FB –sivuja sekä Maaviesti -lehteä. Yksittäiset yhdistykset ovat hoitaneet lukuisia kahvitus- ja ruokailutilaisuuksia eri puolilla maakuntaa. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus

VIESTINTÄ

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten viestintää on tehty eri kanavien avulla. Yhdistyksille on lähetetty jäsenkirjeitä sekä sähköpostia. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksella on omat FB sivut, joissa tiedotetaan ajankohtaisista asioista. Toimihenkilöitä on rohkaistu tekemään itse postauksia ja jakamaan sekä valtakunnallisia että alueellisia postauksia. Lisäksi

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten / ProAgria Oulun hallinnoimilla hankkeilla on omia FB sivuja. Muita sähköisiä kanavia ovat olleet mm. YouTube ja Instagram.

Jokaiselle jäsenelle lähetettävä Maaviesti -lehti on tärkeä viestintäkanava, johon toimihenkilöt ovat voineet kirjoittaa ajankohtaisista asioista. Lehdessä on myös oma tapahtuma sivusto.

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset toimii osana ProAgria Oulua ja olemme mukana vuoden 2017 aikana tehdyssä nettisivu-uudistuksessa www.proagriaoulu.fi Tiedotamme toiminnastamme sekä näillä alueellisilla sivuilla että www.maajakotitalousnaiset.fi valtakunnallisella sivustoilla. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset järjestivät omille Facebook-sivuilleen joulukuussa 2017 joulukalenterin, jossa jokaisena päivänä avautui luukku. Kalenterin aiheina olivat muun muassa erilaiset maa- ja kotitalousnaisten reseptit, vinkkejä joulun askarteluihin sekä joulun valmisteluun. Asiantuntijat myös tekivät videoita mm. havukranssin tekemiseen sekä luonnonmateriaalien hyödyntämiseen koristelussa.

Maa- ja kotitalousnaisten omaa valtakunnallista Koti ja maaseutu -lehteä on tehty tunnetuksi eri tilaisuuksissa. Maa- ja kotitalousnaisten monipuolinen välitystoiminta on ollut esillä eri tilaisuuksissa ja tuotteita on välitetty jäsenistölle.

Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus

HANKKEET

Oulun piirikeskus vastuullisena toteuttajana

- Uutta ruokaa Pohjolasta – Ny Mat från Arctic, Interreg V Nord
- Pohjoinen ruoka ja matkailu, Maaseuturahasto, Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto
- Haja-asutusalueiden jätevesihanke, Ympäristöministeriö
- VYYHTI II Vesistöt ja Ympäristö Yhdessä Hyvään Tilaan –kehittämishanke, Pohjois-Pohjanmaan ELY –keskus, Maaseuturahasto
- Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue, Oulun Seudun Leader ry, Maaseuturahasto
- NorsuBiomassa, Nouseva Rannikkoseutu ry, Leader-ryhmä, Maaseuturahasto
- Käytännön tietoa, taitoa ja työtä maahanmuuttajille Maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset maahanmuuttajien kotoutumisen tukena maaseutukunnissa - hankkeen toteuttaminen Pohjois-Pohjanmaalla / TEM / Maa- ja kotitalousnaisten Keskus

Oulun piirikeskus mukana toteutuksessa

- YritysAgro II, Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto
- Maasta markkinoille, Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto
- Pohjois-Pohjanmaasta luomuperunamaakunta, Pohjois-Pohjanmaan Ely, Maaseuturahasto

POHJOIS-KARJALAN MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Johtokunta 2017

• Puheenjohtaja	maatilayrittäjä	Timonen Jaana	Kitee
• Jäsen	maatilayrittäjä	Kosunen Sari	Valtimo
• Jäsen	maatilayrittäjä	Kurikka Senja	Viinijärvi
• Jäsen	viestintäpäällikkö/yrittäjä	Mujunen Anne	Joensuu
• Jäsen	emäntä	Mutanen Sirkka-Liisa	Outokumpu
• Jäsen	toimitusjohtaja	Parviainen Eero	Joensuu
• Jäsen	toiminnanjohtaja	Rinnekari Johanna	Liperi
• Jäsen	yrittäjä	Rouhiainen Auli	Liperi
• Jäsen	maatilayrittäjä	Sormunen Marjo	Kontiolahti
○ Varajäsen	maatilayrittäjä	Ikonen Ritva	Viinijärvi
○ Varajäsen	emäntä	Puustinen Anja	Kontiolahti
○ Varajäsen	emäntä	Tahvanainen Kaisa-Liisa	Outokumpu
○ Varajäsen	maatilayrittäjä	Timonen Kati	Kitee
○ Varajäsen	yrittäjä	Turunen Mervi	Liperi

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja, yritysasiantuntija	Rinnekari Johanna
• ruoka- ja yritysasiantuntija	Timonen Airi
• maisema- ja ympäristöasiantuntija	Jokinen Päivi

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Pohjois-Karjalalan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 1045 henkilöä ja yhdistysten määrä seitsemän kappaletta.

YLEISTÄ

Pohjois-Karjalalan Maa- ja kotitalousnaisten vuosi 2017 oli toiminnantäyteinen. Suomi 100 -juhlavuosi ja Maistuva maaseutu -teema näkyivät vahvasti erilaisissa tapahtumissa. Perustoiminnan lisäksi käynnistettiin muutamia uusia kehittämishankkeita, jotka ovat keränneet toiminnan piiriin aivan uusia asiakkaita. Taloudellisesti vuosi oli myös hyvä ja päästiin +-tulokseen. Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä oli noin 400 henkilöä.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Suomi 100 -juhluvuoden ja Maistuva maaseutu -teemalla järjestettiin useita erilaisia tapahtumia, joissa tehtiin tunnetuksi ajankohtaisia asioita ruoka- ja ravitsemusneuvonnasta sekä paikallisia tuotteita ja palveluita (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus). Syyssatoa Kukkolassa tapahtumassa vietettiin kekrijuhlaa ja Silva Metsänäyttelyssä oli Karelia à la carte piirakkakahvila. Maistuva maaseutu näkyi myös Paikallisten tuotteiden kauppatapahtumissa (10 tapahtumaa), Kukkolan Kevätkiekkauksessa ja Koivikon Elomarkkinoilla. Lisäksi oltiin mukana järjestämässä Kynnöstä leipään 100 vuotta tapahtumaviikonloppua, jonka yhteydessä oli Liperin Leipäpäivä -sadonkorjuutapahtuman lisäksi Traktorikynnön SM-kisat, koululaisten leipäpäivä ja MTK:n 100 -vuotisjuhla -seminaari. Kaiken kaikkiaan tapahtumissa tavoitettiin noin 20 000 kuluttajaa ja tapahtumiin osallistui noin 200 yritystä. Maistuva maaseutu -yritykseksi valittiin Maijan Juhla- ja pitopalvelu Kiteeltä ja Vuoden Karelia à la carte -yritykseksi Maukkulan Mustikkamäki Ilomantsista.

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON NEUVONTA

Maisemaan ja luonnonhoitoon liittyviä NEUVO2020-palveluja tehtiin 13, ympäristösopimussuunnitelmia 10 ja ei-tuotannollista investointisuunnitelmaa 3 kappaletta. Asiantuntija-apua annettiin rantojen hoitoon liittyen mm. Parikkalan kunnalle ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskukselle. Valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle Kiteen Kesälahden Totkunniemelle tehtiin syksyn aikana hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Pohjois-Karjalassa vuoden maisemateko myönnettiin Uskalin kyläyhdistykselle Vihtakosken voimalaitossaaren maisemanhoitotöistä (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus). Maiseman hyödyntämisen mahdollisuuksia esiteltiin eri yhteyksissä kuten Totkunniemen kyläläisille ja Green Care –palveluja tarjoaville yrittäjille.

Luonnosta turvaa – Leader-hankkeessa (2015-2018) kannustetaan kotitarveviljelyyn ja luonnontuotteiden keräämiseen. Hankkeen aikana kehitetään ja toteutetaan toimintaa, jolla lisätään yhteisöllisyyttä ja kannustetaan ihmisiä hyödyntämään luonnontuotteita. Hanketta toteuttaa yhteistyössä Pohjois-Karjalan Martat, ProAgria Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaiset ja Maaseudun sivistysliiton Joensuun kulttuuriyhdistys. Hanketta rahoittaa Joensuun Seudun Leader ry ja Keski-Karjalan Jetina ry. Vuonna 2017 Maa- ja kotitalousnaiset toteuttivat osaltaan yhteensä 6 sieni- ja villiyrtyretkeä ja osallistui 4 eri tapahtumaan luonnontuote-teemalla. Syksyllä Silva-näyttelyssä hankkeen osastolla keittiömestari Jouko Martiskainen valmisti sieniruokaa. Lisäksi yhteistyössä Marttojen kanssa suunniteltiin yhdessä videoita sekä selkokieleistä aineistoa.

RavinneRenki -hankkeessa on järjestetty tilaisuuksia, joissa on havainnollistettu parhaaksi todettuja keinoja ravinnekiertoon ja valumavesien hallintaan. On järjestetty peltonpiennarpäiviä, työnäytöksiä ja tarjottu työkaluja päätöksenteon tueksi.

YRITYSPALVELUT

Kaiken kaikkiaan Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan piirissä oli vuonna 2016 noin 200 pohjoiskarjalaista yritystä. Yritykset ovat pääasiallisesti elintarvike-, ravintola-, matkailu- ja hyvinvointisektorilta. Maa- ja kotitalousnaisten koordinoimaan Karelia à la carte -verkostoon kuului 65 yritystä.

Yrityspalveluissa keskityttiin liiketoiminnansuunnitteluun, alkavan yrityksen neuvontaan, ruokalistasuunnitteluun, palvelumuotoiluun, ravintoarvolaskelmiin ja pakkausmerkintäneuvontaan. Loppuvuodesta järjestettiin aloittaville yrittäjille Portaat yrittäjyyteen -valmennus, johon osallistui 10 yritystä (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus). Järjestettiin opintomatka Grune Woche -messuille Berliiniin. Messumatkalla käytiin myös Suomen Suurlähetystössä, jossa pääaiheena oli pohjoiskarjalaisten tuotteiden vienti Saksaan.

Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaiset yhdessä Karelia à la carte- ja Green Care Itä-Suomi-verkoston kanssa hoitaa Kukkolan tilan kokous-, ohjelma- ja juhlapalveluja. Uutuutena Kukkolassa järjestetään myös erilaista Green Care -päivätoimintaa ja kuntouttavaa työtoimintaa erityisryhmille. Kukkolan tila sijaitsee 6 kilometrin päässä Joensuun keskustasta ja sen omistaa Pohjois-Karjalan Maataloussäätiö.

Green Care-Green Karelia -hankkeen tavoitteena on valtakunnallisen Green Care -laatu- ja johtamisjärjestelmän käyttöönotto hankkeeseen osallistuvissa pohjoiskarjalaisissa sosiaali-, terveys-, kasvatusta- ja matkailualan yrityksissä. Hankkeen tuloksena Green Care laatujohtamisjärjestelmä -yritykset ovat oikeutettuja käyttämään valtakunnallista Green Care LuontoHoiva tai LuontoVoima Laatu-merkkiä, jolla osoitetaan hyvinvointipalveluyritysten tuottamien palveluiden laatu asiakkaille. Ensimmäiset LuontoHoiva Laatu -merkit on myönnetty Pielisen Karjalan Dementiakodille ja Juuan Hoito ja hoivalle. Green Care-Green

Karelia-hankkeessa on järjestetty käytännönläheisiä teemoitettuja työpajoja, valmennuksia mm. seuraavista aihealueista: Eläinavusteiset menetelmät, luontoavusteiset menetelmät, kuntouttava maatilatoiminta, puutarhaterapia, luonnontuotteet tutuksi, luonnonmateriaalitaitotyöpaja, gc-yritysten ruokapalvelut, maiseman hyödyntäminen palveluissa, liiketoiminnan kannattavuus ja markkinointi.

Green Care – Green Karelia-hankkeessa on mukana 73 yritystä (tavoite 60). Uusia aloittavia yrityksiä toiminnassa on mukana 15 (tavoite 10). Green Care -laatu- ja johtamisjärjestelmän on ottamassa käyttöönsä 17 yritystä (tavoite 30). Green Care -laatu- ja johtamisjärjestelmän on ottamassa käyttöönsä 17 (tavoite 30).

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenistö oli aktiivisesti mukana maakunnallisissa Maistuva maaseutu -tapahtumissa, joita järjestettiin ruoka- ja ravitsemusneuvonta -avaintulosalueella. Talkoilla toteutettiin Silvan Karjalanpiirakka -kahvila ja Kekrijuhla. Ennen tapahtumia pidettiin tapaamisia, joissa suunniteltiin ja yhdessä opittiin tilaisuuden järjestämiseen liittyviä asioita.

Liperin Maa- ja kotitalousnaisten kanssa suunniteltiin työhyvinvointiin liittyvää hanketta, jolle haettiin rahoitusta. Hanke saavutti hyviä tuloksia ja innosti naisia yhdessä liikkumiseen useita kertoja viikossa. Hyvinvointi-hankkeen hyviä käytäntöjä siirrettiin myös muihin paikallisyhdistyksiin.

Vuoden Maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Pietinlahden tilan emäntä Anne Saukkonen Liperistä.

VIESTINTÄ

Maa- ja kotitalousnaisten toimesta ylläpidetään seuraavia FB-sivuja / nettisivuja: Karelia à la carte, Kukkolan tila, Liperin Leipäpäivä, Green Care Itä-Suomi. Tärkeä tiedotuskanava on myös ProAgria Itä-Suomi -lehti, ProAgria Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaisten nettisivut. Yrityksille, jäsenistölle lähti vuoden aikana 70 sähköpostiviestiä. Paikallisille ja maakunnallisille tiedotusvälineille lähti kaiken kaikkiaan 18 tiedotetta.

HANKKEET

Piirikeskuksenne on ollut

1) vastuullisena toteuttajana

Green Care-GREEN KARELIA -hanke (2017-2019), Euroopan Sosiaalirahasto, Etelä-Savon ELY -keskus

Luonnosta turvaa -hanke (2015-2018), Euroopan maaseuturahasto, Pohjois-Karjalan ELY -keskus

Ruoka kasvuun verkostoilla -hanke (2017), Euroopan maaseuturahasto, Pohjois-Karjalan ELY -keskus

2) toteutuksessa mukana

RavinneRenki -hanke (2015-2019), Euroopan maaseuturahasto, Pohjois-Karjalan ELY -keskus

POHJOIS-SAVON MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS

Piirijohtokunta 2017

• puheenjohtaja	yrittäjä	Korhonen Teija	Tervo
• varapuheenjohtaja	kotitalousopettaja	Hiltunen Mervi	Lapinlahti
• jäsen	tilastohaastattelija	Ahtiainen Riitta	Kuopio
• jäsen	maatalousyrittäjä	Lind Pirjo	Kiuruvesi
• jäsen	maatalousyrittäjä	Luttinen Sirpa	Vesanto
• jäsen	puutarhuri	Karhu Senja	Suonenjoki
• jäsen	maatalousyrittäjä	Väänänen Tea	Maaninka
• sihteeri	toiminnanjohtaja	Sulola Heli	Siilinjärvi

Toimihenkilöt 2017

• toiminnanjohtaja	Sulola Heli	
• ruoka- ja elintarvikeasiantuntija	Louna Sanna	
• ruoka- ja yritysasiintuntija	Niskanen Marja	
• yritysasiintuntija	Räsänen Marjatta	50% työpanos mkn puolelle
• maisema-asiantuntija	Jokela Sinikka	
• kv-koordinaattori	Sares Ilona	100% hanketyöntekijä
• tuottaja-tiedottaja	Kääriäinen Jarkko	100% hanketyöntekijä

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Pohjois-Savon Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 2859 henkilöä ja yhdistysten määrä 78 kappaletta.

YLEISTÄ

Vuoden 2017 toiminta on ollut piirikeskuksessa erittäin monipuolista ja aktiivista. Hankkeita oli käynnissä hyvin. Taloudellinen kannattavuus vuoden aikana oli hyvä. Kaikilla avaintulosalueilla toteutettiin niin ammatillista kuin järjestöllistä asiantuntijatoimintaa laajasti.

Toimintaan on osallistunut 400 hlö, vapaaehtoisia / talkoolaisia n. 50 hlö. Pelkästään Satoa-tapahtumaan osallistujia oli noin 40 000 hlö, joten tapahtumien kautta toimintaan osallistuu useita kymmeniä tuhansia henkilöitä vuosittain.

RUOKA-, RAVITSEMUS- JA KOTITALOUSNEUVONTA

Toimintavuoden aikana olemme pitäneet maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksille noin 30 ruoka-aiheista kurssia ja luentoja, teemoina mm. gluteeniton leivonta, terveelliset välipalat ja smoothiet, yrtit, makkarat, kalat, ruis, nuotioruoka, grillaus, suklaa ja kekriruuat. Kurssipaikkoina olivat mm. Iisalmi, Kiuruvesi, Vieremä, Maaninka, Pielavesi, Kuopio, Siilinjärvi, Leppävirta ja Vesanto. Osallistujina on ollut sekä jäseniä että muita henkilöitä Pohjois-Savon alueelta yhteensä 350 henkilöä. Kurssilla tehtiin yleistä valistustyötä ruuasta ja ravitsemuksesta sekä ruuanlaittoon liittyvistä perinnetaidoista ja kerättiin paikallisia tapoja ja perinteitä.

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Toimintavuotena osallistuttiin eri tapahtumakokonaisuuksien suunnitteluun ja järjestelytöihin, kuten esimerkiksi valtakunnalliseen kalastuspäivään, Elonkorjuujuhlaan, SATOA- tapahtumiin Kuopiossa, sekä Kalaryssäykseen Kuopiossa.

Toimintavuotena kehitettiin ja kokeiltiin etäkoulutusta villiyrteistä. Koulutusmateriaali kehitettiin sellaiseksi, että koulutus voidaan pitää etäyhteyden avulla ja koulutus voidaan nauhoittaa ja se on kuunneltavissa jälkepäin. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Toimintavuotena toteutettiin maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hankkeita Pure Perunaa- ja Parasta Arjessa kampanjoita. Valtakunnallisessa maahanmuuttajien kotouttamista edistävissä hankkeissa pidettiin ruuanvalmistukseen liittyviä kursseja ja muut toimintaa yhdessä järjestöväen kanssa. Rahoitus: Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hakemat rahoitukset

Mehuasematoiminta jatkui syksyllä Sorsasalossa todella vilkkaana, omenia mehustettiin yli 75 000 kg ja asiakkaita kävi 1 292. Mehuasematyöhön kuului mehustuksen lisäksi asiakkaiden opastus ja neuvonta mehustukseen ja sadon säilöntään liittyvissä kysymyksissä. Rahoitus: Yksityinen rahoitus

MAISEMAN- JA LUONNONHOIDON PALVELUT

Valtakunnallinen Vuoden maisemateko –kilpailu järjestettiin alueellamme kolmannen kerran. Kilpailu järjestettiin teemalla Itsenäisyyden merkit maisemassa ja voittajaksi valittiin Maaningan Valkeisenjärven kunnostajat. Kinnulanlahden ja Käärmelahden asukkaiden ja mökkiläisten työ Valkeisenjärven kunnostamiseksi on vaatinut paljon talkoita ja työ jatkuu edelleen. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Hoidetun, viihtyisän ja elinvoimaisen maaseudun merkitystä ja maatalouden roolia tuotiin esille ”Sata vuotta suomalaista maisemaa” -teemalla. Teemalla haluttiin tuoda esille hoidetun maiseman merkitystä ihmisten hyvinvoinnille ja koko yhteiskunnalle. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Maisemasuunnittelun asiantuntija osallistui työryhmiin mm. Pohjois-Savon kulttuuriympäristötyöryhmään ja loppuvuodesta myös Pohjois-Savon maisema- ja rakennettu kulttuuriympäristöselvitys -työryhmään. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Tarkoituksena oli järjestää maisemanhoitoon sekä ruokaan liittyvä opinto- ja virkistäytymismatka Kainuuseen. Matka ei kuitenkaan toteutunut, koska osallistujamäärä jäi vähäiseksi. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö ja yksityinen raha

Maisemasuunnittelun asiantuntijatehtävissä Pohjois-Savossa tehtiin vuonna 2017 viljelijöille ympäristösopimussuunnitelmia edellisten vuosien tapaan. NEUVO 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmä mahdollisti tilojen maiseman ja luonnonhoidon kartoitukset (16 kpl). Tukikelpoisille kohteille laadittiin erillisenä työnä tukihakemuksen edellyttämät suunnitelmat (vajaa 10 kpl). Lisäksi maisemasuunnittelija teki kartoituksia muille yksittäisille kohteille mm. luontoselvitys suoalueelle. Koulutuksia toteutettiin mm. rantalaiduntamisesta Ravinnerenki -hankkeen kanssa. Muu rahoitus

Saimme rahoituksen Pohjois-Savon ELY-keskukselta Kulttuurimaisemasta liiketoimintaa-hankkeelle ja aloitimme työt vuoden 2017 loppupuolella. Rahoitus: Pohjois-Savon Ely-keskus

YRITYSPALVELUT

Toimintavuotena on annettu aloittavien sekä toimivien yrittäjien neuvontaa ja tiedottamista Pohjois-Savon alueella. Myös yrityksen omavalvontasuunnitelmien teossa on autettu yrittäjää.

Toimintavuoden aikana on tehty tiivistä yhteistyötä alueen kehittäjätohojen kanssa. Koko Pohjois-Savon alueella on oltu mukana seudullisten yrityspalvelujen kehittämisessä osallistumalla mm. Ely-Keskuksen johdolla Kuopion seudun yritysneuvojaorganisaatioiden aamukahvitilaisuuksiin. Yhteistyötä on tehty myös tapaamalla sidosryhmäkumppaneita Iisalmessa, Suonenjoella, Vesannolla, Tervossa, Varkaudessa, Kiuruvedellä ja Sonkajärvellä. Tärkeimmät sidosryhmäkumppanit, joiden kanssa töitä yritysneuvonnan kehittämiseksi on tehty, ovat olleet Pohjois-Savon ELY-keskus, Leader-ryhmät: Veturi ry, Kalakukko ry, Mansikka ry, Savon Yrittäjät, kuntien elinkeinopalvelut, maaseutuhallinto, alueen uusyrityskeskukset sekä TE-palvelut. Vuoden aikana pyrimme järjestämään Portaat naisyrittäjäksi-koulutuksen, mutta osallistujia ei tänä vuonna saatu tarpeeksi. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Toimintavuoden aikana on järjestetty hygieniakoulutusta ja -testausta alueellamme. Testitilaisuuksia olemme järjestäneet sekä tilauksesta että avoimina tilaisuuksina. Aloittaville yrittäjille on annettu starttirahalausuntoja TE-toimiston pyynnöstä alueella. Yrityksille on annettu erilaisia asiantuntijapalveluita aloittavista yrittäjistä toimiviin yrittäjiin. Asiantuntijapalveluita on annettu mm. liiketoimintasuunnitelmien laatimisessa, tulostenusteissa, investointien kannattavuuden arvioinnissa sekä avustettu investointihakemuksissa. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö, yksityisrahoitus, Pohjois-Savon Ely-Keskus

RuokaSavo ja Premium -hankkeiden toimintaa jatkettiin vuoden 2017 aikana aktiivisesti. Toiminnan pohja ja perusta ovat Pohjois-Savon vahva perusmaatalous ja siitä kumpuavat laadukkaat elintarvikkeet. Yksi hankkeen tavoitteista on ruokamaakunnan aseman vahvistaminen paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Hankkeessa on järjestetty mm. ruokafestivaaleja, joissa osallistuvien yritysten on pitänyt täyttää lähiruuan tai lähipalvelun kriteerit. Hankkeessa on haettu ja saatu Kuopion alueelle yhteistyökumppaneiden kanssa European Region of Gastronomy-status. Rahoitus: Pohjois-Savon Ely-Keskus

JÄRJESTÖTOIMINTA JA YHTEISÖLLISYYDEN VAHVISTAMINEN

Järjestimme Pohjois-Savossa Vuoden maa- ja kotitalousnainen –valinnan. Vuoden 2017 Pohjois-Savon maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin edustajakokouksessa Sirkka-Liisa Toivainen. Hän edistää ahkerasti Lapinlahdella yhdistyksen toimintaa sekä toimii ahkerana esimerkkinä monessa mukana.

Pidimme keväällä jäsenyhdistystemme luottamushenkilöille koulutuksen jäsenrekisterin käytöstä. Koulutukseen oli mahdollista osallistua etänä ja koulutus nauhoitettiin. Nauhoitettua linkkiä on ollut mahdollista saada kuunneltavaksi. Kävimme useissa jäsenyhdistystemme kokouksissa ja tapahtumissa kertomassa toiminnasta ja keskustelemassa ajankohtaisista asioista eri puolilla Pohjois-Savo. Kannustimme ja aktivoimme yhdistystemme jäseniä toimintaan. Järjestimme ohjelmallisen edustajakokouksen syksyllä jäsenistöllemme Lapinlahdella. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Olemme aktivoineet järjestöväkeä osallistumaan Suomi 100 –tapahtumiin. Järjestöväki oli erittäin aktiivisesti mukana Suomi 100 -teemassa, jossa maistuva maaseutu oli maa- ja kotitalousnaisten lahja 100-vuotiaalle Suomelle. Yhdistykset osallistuivat innokkaasti teemaan järjestämällä Impin päivänä Impi Saunoo –tilaisuuksia. Erityisen suuria voimannoistuksia paikallisyhdistyksemme näkivät järjestäessään syksyn mittaan näyttäviä Kekri-aiheisia juhlia eri puolilla maakuntaa. Lisäksi paikallisyhdistyksemme muistivat myös vanhuksia järjestämällä vanhusten viikolla Makumuistoja -tilaisuuksia vanhainkodeissa. Järjestöväkeä tavattiin myös paikallisyhdistysten vuosikokouksissa ja erilaisilla kursseilla. Lisäksi paikallisyhdistykset osallistuivat aktiivisesti erilaisiin talkoisiin. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

Osassa juhlista nähtiin myös maa- ja kotitalousnaisten historiasta kertova, Kirsti Mannisen kirjoittama Omat Avaimet –näytelmä. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö ja yksityinen rahoitus

VIESTINTÄ

Sähköinen viestintä

Piirikeskuksen Facebook-sivu (www.facebook.com/epmkn) päivittyi pari kertaa viikossa, ja tykkääjiä oli vuoden 2017 lopussa noin 450.

Ylläpidämme jäsenistömme sähköpostilistaa omassa jäsenrekisterissämme, ja lähetämme sähköisen jäsenkirjeemme kaikille sähköpostilistan henkilöille noin kerran kuussa, vuoden 2017 aikana jäsenkirjeitä lähti 9 kappaletta. Viestimme eri tapahtumista jäsenillemme erillisinä sähköposteina 15 kertaa vuoden 2017 aikana. Tapahtumia markkinoimme säännöllisesti maa- ja kotitalousnaisten internetsivuilla. Lähetämme uusille jäsenillemme tervetuloa jäseneksi-kirjeen sekä esitteet toiminnastamme. Mehuaseman toiminnan avaamisesta lähetämme tekstiviestin kaikille mehuaseman asiakkaille.

Printtimedia ja tapahtumat

Piirikeskus lähettää materiaalia ProAgria Itä-Suomen jäsenasiakaslehteen, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Juttuja tehdään ajankohtaisista aiheista, lisäksi lehdessä julkaistaan maa- ja kotitalousnaisten tapahtumakalenteri sekä mainoksia eri tapahtumistamme. Pidämme aktiivisesti yhteyttä maakunnan toimittajiin, ja asiantuntijamme ovatkin päässeet hyvin esille sekä maakuntaradiossa että -lehdissä ja paikallislehdissä alueellisten tapahtumien kautta.

Omille jäsenyhdistyksillemme lähetämme kaksi–kolme kertaa vuodessa paperisen järjestökirjeen. Lisäksi olemme hakeneet tietoisesti näkyvyyttä eri tapahtumissa. Tilaisuuksissa on jaettu tietoa Koti ja maaseutu –lehdessä, hankittu lisää tilaajia sekä pidetty lehden numeroita myynnissä. Kurssimme ja tapahtumamme ovat yleensä omien jäsentemme lisäksi kaikille avoimia, joten mainostamme tapahtumiamme tasaisesti myös maakuntamme sekä paikallislehdissämme. Tapahtumamme ovat esillä sekä mainoksissa että tapahtumat-palstoilla. Rahoitus: opetus- ja kulttuuriministeriö

HANKKEET

- 1.) Piirikeskus vastuullisena toteuttajana:
 - RuokaSavo- hanke (Pohjois-Savon Ely-Keskus)
 - Premium-hanke (Pohjois-Savon Ely-Keskus)
 - Reko Ylä-Savo (Veturi Ry)
 - Kulttuurimaisemasta elinvoimaa –hanke (Pohjois-Savon Ely-keskus)
- 2.) Piirikeskus ollut mukana toteuttamassa:
 - Parasta Arjessa (MKNK)
 - PurePerunaa (MKNK)
 - Maahanmuuttajien kotoutuminen (MKNK, rahoittajana TEM)
 - Rannat kuntoon – toimintamalli kylien ja asukkaiden käyttöön (MKNK, rahoittajana YM)

Liite 1. Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöinä vuonna 2017 toimineet

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus

Hellstedt Mirja, toiminnanjohtaja, päätoimittaja
Elttula Tiina, talous- ja hallintopäällikkö
Hiltunen Sanna, kehityspäällikkö 2.1.–30.6. ja 15.9.–31.12.(ulkopuolinen rahoitus 2.1.–30.6. ja osittainen 15.9.–)
Lahdenvesi-Korhonen Leena, kehitysjohtaja
Nätti Miia, kehityspäällikkö (yrityspalvelut) 6.4.2017 saakka
Pethman Katja, kehityspäällikkö (ruoka, ravitsemus ja kotitalous)
Varjonen Silja, vs. viestintäpäällikkö (viestintäpäällikkö Johanna Kleemolan sijainen) 5.9. saakka
Velin Helena, järjestöpäällikkö
Väisänen Kirsi, toimituspäällikkö Kirsi Väisänen (Koti ja maaseutu -lehti)

Etelä-Pohjanmaan piirikeskus

Jaskari Terhi, toiminnanjohtaja
Asunmaa Asta, erityisasiantuntija, ruoka, kotitalous
Asunmaa Riikka, maisemasuunnittelija
Turpeinen Marika, maisemasuunnittelija (vanhempainvapaalla 1.2.2017-)
Nurmela Reetta, harjoittelija, merkonomiopiskelija (5.9.–19.12.2017)
Tuukkanen, Merja, harjoittelija, restonomi (7.11.2017-)

Etelä-Savon piirikeskus

Mutka-Printola Kirsi, toiminnanjohtaja, yritysasiantuntija
Korhonen Suvi, yritysasiantuntija
Kukkonen Mervi, ruoka-asiantuntija
Puustjärvi Eeva, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Ryhänen Saara, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Suomi Laura, maisema-asiantuntija (harjoittelijana 1.6–30.11.)

Etelä-Suomen piirikeskus

Alén Karita, toiminnanjohtaja ja järjestöpäällikkö
Ahro Jutta, maisema-asiantuntija
Hirvonen Auli, maisema-asiantuntija
Kalliomäki Noora, maisema-asiantuntija 31.8.asti
Koski Katriina, maisema-asiantuntija
Kunnaala Jenni, ruoka- ja yritysasiantuntija
Lento-Kemppi Sanna, yritysasiantuntija
Malin Suvi, ruoka-asiantuntija
Nokkonen Satu, ruoka- ja yritysasiantuntija
Penttilä Outi, ruoka- ja yritysasiantuntija (opintovapaalla 1.1.–28.2.)
Söyrinki Riikka, maisema-asiantuntija
Veteli Hannele, ruoka- ja yritysasiantuntija

Kainuun piirikeskus

Pikkarainen Marjatta, toiminnanjohtaja
Haverinen Matti, yritysasiantuntija (1.11. alkaen)
Hypén Soili, erityisasiantuntija, yrityspalvelut
Juntunen Arja, luonnontuoteasiantuntija
Keränen Essi, elintarvikeyritysasiantuntija (1.1–31.5., 1.7.–30.11.)
Köngäs Marika, elintarvikeasiantuntija (poissa 1.1.–31.12.)
Lindgren Mariko, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija (2.5. alkaen, tuntitöitä 221h)
Poikela-Ylönen Katariina (20.11.–10.12. tuntitöitä 13 h)
Ronkainen Merja, markkinointi- ja järjestösihteeri (osa-aikaeläke)
Valutie Viivi, ruoka- ja ravitsemusasiantuntija (2.5.2017 alkaen)

Keski-Pohjanmaan piirikeskus

Hylkilä Johanna, toiminnanjohtaja (31.8.saakka)
Karhula Pia, toiminnanjohtaja (11.12. alkaen)
Saukko Auli, Kruununvuodintalon emäntä, asiantuntija, ruoka ja ravitsemus, (vt. toiminnanjohtaja 1.9.–10.12.)

Höglund Jaana, asiantuntija, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Kanteh Anette, Kruununvoudintalon apuemäntä
Varila Seija, asiantuntija, ruoka- ja ravitsemusasiantuntija

Keski-Suomen piirikeskus

Kivimäki Eeva-Liisa, toiminnanjohtaja
Koskela Kirsi, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija (17.8.saakka)
Pummila Mirja, elintarvike- ja yritysasiantuntija
Salonen Paula, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija (1.7. saakka)

Lapin piirikeskus

Ei toimihenkilöitä
Kuusela Taina, projektipäällikkö 15.5.–31.7. (hankkeella)

Länsi-Suomen piirikeskus

Willman Maija, toiminnanjohtaja
Ajosenpää Terhi, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Haapala Sanna, maisemasuunnittelija (vanhempainvapaalla)
Kari Anna, ruoka-asiantuntija
Kyläpää Janita, ruoka-asiantuntija (15.5. alkaen)
Kyyrä Henna, ruoka-asiantuntija (vanempainvapaalla)
Mäenpää Mari, ruoka- ja yritysasiantuntija
Salminen Katri, maisemasuunnittelija
Wallin Kaisu, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija
Ylikännö Leena, yritys- ja ruoka-asiantuntija

Oulun piirikeskus

Tausta-Ojala Maija-Liisa, toiminnanjohtaja
Alakastari Tuula, yritysasiantuntija
Hellström Kalle, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija
Hiltunen Soila, elintarvike- ja yritysasiantuntija
Keränen Arja, yritysasiantuntija
Lahdenperä Helena, ruoka- ja kotitalousasiantuntija
Mahosenaho taimi, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Myllykangas Kaisa, ruoka-asiantuntija (paluu vanhempainvapaalta 1.6. alkaen)
Ojalehto Maija, elintarvikeasiantuntija
Rahkila Riina, projektipäällikkö
Satomaa Maarit, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Talvitie Merja, projektipäällikkö
Tiermas Mervi, harjoittelija

Pohjois-Karjalan piirikeskus

Rinnekarri Johanna, toiminnanjohtaja
Jokinen Päivi, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Timonen Airi, ruoka- ja yritysasiantuntija

Pohjois-Savon piirikeskus

Sulola Heli, toiminnanjohtaja
Jokela Sinikka, maisema-asiantuntija
Kääriäinen Jouko, tuottaja-tiedottaja
Louna Sanna, ruoka- ja elintarvikeasiantuntija
Niskanen Marja, ruoka- ja yritysasiantuntija
Räsänen Marjatta, (50%:n työpanos)
Sares Ilona, kv-koordinaattori

Liite 2. Toimintatilastot

Taulukko 1. Jäsenet, toimintayksiköt, henkilövuodet 2017

	Maa- ja kotitalousnaisia	Maa- ja kotitalousseuroja, yhdistyksiä	Henkilötyövuodet piirikeskuksissa ja Keskuksessa
Etelä-Pohjanmaa	4 005	92	2,4
Etelä-Savo	3 037	40	5,3
Etelä-Suomi	9 266	376	10,1
Kainuu	1 363	39	3,6
Keski-Pohjanmaa	2 500	82	3,0
Keski-Suomi	617	50	3,5
Lappi	858	33	
Länsi-Suomi	4 451	108	5,2
Oulu	4 498	299	9,6
Pohjois-Karjala	1 045	7	1,3
Pohjois-Savo	2 859	78	5,2
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus			7,0
Yhteensä	34 499	1 204	56,2

Taulukko 2. Koulutus ja muu osaamisen kehittäminen (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehty työ)

	Kampanjat ja tapahtumat		KOULUTUS JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN								Elintarvike- ja alkoholilain- sääntöön liittyvät palvelut		Opintomatkat		Yhteensä	
			Ruoka ja ravitseminen		Maiseman- ja luonnonhoito		Yrityspalvelut		Yhteisöllisyys							
			Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat						
Etelä-Pohjanmaa	2	203	39	678							24	333			65	1 214
Etelä-Savo	5	926	36	565	1	35	2	43	4	50	7	12	1	39	56	1 670
Etelä-Suomi	19	12 790	99	2 205	13	226	2	18	3	12	27	162			163	15 413
Kainuu	10	354	11	263			7	45	2	18			1	42	31	722
Keski-Pohjanmaa	6	819	25	674							11	98	1	23	42	1 614
Keski-Suomi	16	9 810	14	403			8	80	4	96	7	19			49	10 408
Lappi	1	1 500	3	185	1										5	1 685
Länsi-Suomi	22	24 169	26	866	6	131			1	25	3	6	2	32	60	25 229
Oulu	18	2 507	58	1 303			7	20			27	162	1	33	111	4 025
Pohjois-Karjala	15	13 439	1	10	16	35	7	87							39	13 571
Pohjois-Savo	6	1 381	33	456							2	2			41	1 839
Yhteensä	120	67 898	345	7 608	36	427	33	293	14	201	108	794	6	169	662	77 390

Taulukko 3. Palvelumyynti 2017

	Ruoka- ja ravitsemus-neuvonnan palvelut	Tapahtumien ruoka- ja kahvipalvelut		Kylä-kävelyt, talkoot	Maise-man- ja luonnon-hoidon kartoitus	Maise-man- ja luonnon-hoidon suunnittelu	Neuvo 2020	Ympäris-tö-sopimus-suunnittelut	Laatu-palvelut	Matkai-lu-alan tuote-kehitys	Mark-kinoin-nin kehit-täminen	Ruoka- ja elin-tarvike-alan tuote-kehitys-palvelut	Yritys-palve-lut	Järjes-tö- ja sidos-ryhmä-työt	Yhteensä
	Kpl	Kpl	Annoksia	Kpl	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl
Etelä-Pohjanmaa				1	2	29	12	10						17	71
Etelä-Savo					2	2	26	11					6	38	84
Etelä-Suomi		227	3 435	3	6	8	49	35	2	1	84	1	2	55	473
Kainuu		3	252	1	2			12				1	14	19	52
Keski-Pohjanmaa		196	5 586		2	1	10	5	1					18	233
Keski-Suomi		4	2 400			1	10	2	22		1		7	19	66
Lappi															
Länsi-Suomi		1	50	1	1	6	28	13					3	65	118
Oulu		2	185			1	27	9					4	56	99
Pohjois-Karjala		4	63			6	9	11					64	24	118
Pohjois-Savo		8	1 970		1		13	8			6		1	4	41
Yhteensä		445	13 941	6	16	54	184	116	25	1	91	2	101	315	1 355

Taulukko 4. Valtakunnalliset hankkeet 2017

	PURE PERUNA					Tavoitettujen henkilöiden määrä yhteensä
	Infotapahtumat oppilaitoksissa ja varuskunnissa /sotilaskodeissa		Koulutukset ammattioppilaitoksissa			
	Tapahtumien määrä	Tavoitettujen henkilöiden määrä	Koulutusten määrä	Osallistujien määrä	Koulutusten lisäksi infot ammattioppilaitoksissa, joissa tavoitettujen henkilöiden määrä	
Etelä-Pohjanmaa	1	350	1	21	0	371
Etelä-Savo	2	550	1	25	350	925
Etelä-Suomi	5	720	3	130	0	850
Kainuu	2	135	1	14	0	149
Keski-Pohjanmaa	1	400	3	90	0	490
Keski-Suomi			3	102	1 250	1 352
Lappi						
Länsi-Suomi	3	1 494	3	38	90	1622
Oulu	3	830	2	31	130	991
Pohjois-Karjala						
Pohjois-Savo	3	250	1	13	0	263
Yhteensä	20	4 729	18	464	1 820	7 013

Taulukko 5. Piirikeskusten hankkeet 2017

Hankkeet	Kpl	HTV
Koulutus- ja tiedonvälityshankkeita	28	10,3
Yhteistyöhankkeita	16	7,5
Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämishankkeita	18	8,6
YHTEENSÄ	62	26,4

Hankkeiden tuloksia	Kpl	Osallistujia
Koulutuspäiviä	396	10 659
Julkaistu materiaali	140	
Tuettujen infotilaisuuksien määrä	129	
Tuettujen esittelytilaisuuksien määrä	8	
Kehitetyt uudet tuotteet ja menetelmät	13	
Yritysten yhteisten uusien palveluiden määrä		15
Mukana olevien yritysten määrä	466	
Mukanan olevien muiden toimijoiden määrä	506	
Parantuneista palveluista hyötyvän maaseutuväestön määrä		155 612

Tilastoissa mukana olevat hankkeet/rahoittaja

Pirkanmaalaista arkiruokaa pöytiin
Ravitsemusluotsi/THL
Maistuva maaseutu Satakunnassa/Satakuntaliitto
Suomi 100 – Pohjois-Pohjanmaa hanke
Tehtävä Z / Opetus- ja kulttuuriministeriö
A VOT! – Aivoterveyttä edistävä ravitsemus ja liikunta
Syödään yhdessä - maistuva maaseutu
Suomi 100 -Pohjois-Pohjanmaa – Maistuva maaseutu
Maistuva Etelä-Savo –perinneruokien tuunauspajat
Suomi 100 - Kainuun liitto
Maistuva maaseutu Varsinais-Suomessa
Suomi 100 –Kymenlaakso – maistuva maaseutu
Suomi 100 – Päijät Häme – maistuva maaseutu
Suomi 100 – Uusimaa – maistuva maaseutu
Suomi 100 – Pirkanmaa – maistuva maaseutu
Suomi 100 – Kanta Häme – maistuva maaseutu
Tehtävä Z / Uppdrag Z /Oma työ
Tehtävä Z / Uppdrag Z /Ohjelma
Suomi100 - Maaseutupolku
Villiruoka valuataksi
UHMA/ELY

Kynä/ELY
Ravinnepiika/ELY
Kolmen Vyyhti/ELY
Vyyhti/ELY
Avaimet Maisemaan/ELY
Uudenkaupungin makeavesiallas/ELY
NorsuBiomassa, Norsu Leader, PPELY, maaseuturahasto Oulun Seudun BiotalousLeader kiertue, Oulunseutu Leader, PPELY, maaseuturahasto
Luonnosta turvaa
Mainiot Maisemat
Maisemantarinoita
Luonnosta lautaselle (LUOLA)
Maisemahelmiä Kantrin alueella
Maisemahelmiä PoKon alueella
Maisemahelmiä Pirkan Helmen alueella
Hajajätevesineuvonta 2016-2017
Rannat kuntoon, Kainuu
Kaskin maisemasuunnitelma
Kulttuurimaisemasta liiketoimintaa -uusia palveluja ja elinvoimaa
SAAVI
Lumovoimaa
Kantri & Co
Unelmakauppa elintarvikkeesta euroja
Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin
GreenCareLab
Ruokasavo/ELY
Premium/ELY
Uutta ruokaa pohjolasta – Ny Mat från Arctic, Interreg Nord
Pohjoinen ruoka ja matkailu – Arctic Food and Travel, PPELY, maaseuturahasto
Maaseutumatkailun tiedonvälitys VSssa
REKO-Lähiaruokatoimintamallin tiedotushanke Ylä-Savo
Marjataito/Ely
Matkailien kylillä
Maistuva maaseutu – makumatkalla Hattulassa
Kinno –ruokahanke
Green Karelia
Virkistys- ja luontomatkailetietoa V-Suomessa
Mushroom road – Sienitie
OU/Kala ABC 2017
Syysatua
Jämsässä vastaanottokeskus
EP/MKN järjestöhanke 2017

Taulukko 6. Paikallistasolla yhteisöllisyyden vahvistaminen ja järjestötoiminta

Yhteisöllinen toiminta				
	Tapahtumia kpl	Osallistujia hlö	Talkootyö- tunnit h	Annoksia
Kokoukset	2 022	16 847	39 760	
Virkistys, kokoontumiset, liikunta, retket	3 582	54 111	42 984	
Kurssit	310	4 654	2 480	
Opintoretket	111	1 523	2 553	
Näyttelyt, myyjäiset	412	107 232	13 995	
Muonitus	2 174		32 166	136 957
Muut talkoot	823		16 259	
Naisvoimaa-päivä	40	879	600	
Impin-päivä	160	1 680	1 107	
Yhteensä	9 634	186 926	151 904	136 957
			Talkootyö- tunnit, h	Vuokraus- kertoja
Astioiden vuokraus			2 470	1 371
	Tapahtumia kpl	Osallistujia hlö	Talkootyö- tunnit h	
Järjestökampanjat				
Makumuistoja mummoille ja papoille	42	948		
Kekrikurssi	73	1 309		
Kekrijuhlatja -torit ym	99	9 027		
Yhteensä	214	11 284		